

ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

สมเกียรติ แดงเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต
วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปีการศึกษา 2564

**THE EFFECT OF SUCCESS FACTORS IN VILLAGE
AND URBAN FUND MANAGEMENT ON SUSTAINABLE
DEVELOPMENT IN THAILAND**

SOMKIAT DANGCHAROEN

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Business Administration Program
College of Innovative Business and Accountancy,
Dhurakij Pundit University
Academic Year 2021**

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย
เสนอโดย นายสมเกียรติ แดงเจริญ
หลักสูตร บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา จิตรน้อมรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พัศกรมัจฉา วัฒนสินธุ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา จิตรน้อมรัตน์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวิทย์ ทิพรส)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวะนันท์ คิวทิทักษ์)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่ 3 / ก.ย. / 14

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	สมเกียรติ แดงเจริญ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศา จิตรน้อมรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม
หลักสูตร	บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย 2) ศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 3) ศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย และ 4) ศึกษาอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 747 ราย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน และการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จบการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษา อาชีพเกษตรกร อาศัยในเขตภาคกลาง ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพียงอย่างเดียวและมีประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน 2 – 5 ปี โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ได้แก่ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการบริหาร โดยผ่านการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

มีอภิมือทธิพลทางตรงกับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีอิทธิพลทางตรงกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยโดยผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ข้อค้นพบของงานวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทยและให้ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

คำสำคัญ : ปัจจัยความสำเร็จ, การพัฒนาอย่างยั่งยืน, กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

Dissertation Title	THE EFFECT OF SUCCESS FACTORS IN VILLAGE AND URBAN FUND MANAGEMENT ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THAILAND
Author	Somkiat Dangcharoen
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Thanida Jitnomrat
Co-Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Siridech Kumsuprom
Department	Doctor of Business Administration
Academic Year	2021

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the factors affecting the success of the Village and Urban Fund in Thailand 2) to study the direct influence between the factors affecting the key success factor and the performance of the Village and Urban Fund, 3) to study the direct influence between the village and community fund's performance on sustainable development in Thailand, and 4) to study the indirect influence of the key success factor of the Village and Urban Fund on sustainable development in Thailand through the performance of the Village and Urban Fund. The sample of this research was comprised of 747 respondents, members and/or committees of the village and urban community fund of Thailand. The questionnaire was selected as the tool for this research. Furthermore, the following statistics are used: frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient analysis, confirmatory factor analysis (CFA), and structural equation modeling (SEM) were used to test the research hypothesis. The results show that the majority of respondents were females aged between 51-60 years old, with a graduation level lower than junior high school, a career in farming, and living in the central region of Thailand. Most of these respondents are members of village funds with 2-5 years of experience. The factors that influence the success of the village and urban community fund are personnel, leadership, governance, participation, and management factors through confirmatory factor analysis (CFA). The structural equation model is consistent with the empirical data at a statistically significant level

of 0.01. Moreover, key success factors of the village and urban community funds are directly influenced to the performance of the village fund. Consequently, the performance of the village fund has a direct influence on sustainable development. Including the success factor of the Village and Urban Fund affects sustainable development in Thailand through the performance of the Village and Urban Fund.

Keyword: Key success factor, sustainable development, village and urban community fund

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา จิตรน้อมรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม อาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดถึงการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานวิจัยนี้ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.พัศตร์พจน วัฒนสินธุ์ ประธานคณะกรรมการการสอบคุษฎีนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวิทย์ ทิพรส ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ กรรมการการสอบคุษฎีนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการตรวจแก้ไขงานคุษฎีนิพนธ์ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ด้วยความใส่ใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจคุษฎีบัณฑิต และอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจเครื่องมือการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะจนได้เครื่องมือที่คุณภาพสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมงาน เพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้กำลังใจที่ดี นอกจากนี้ของกราบขอบพระคุณบิดา และมารดาของข้าพเจ้าที่คอยสนับสนุน ผลักดันจนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้สามารถทำประโยชน์ให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกิดประโยชน์ต่อสังคม และผู้ที่สนใจ

สมเกียรติ แดงเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามของการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร.....	6
1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	7
1.5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา.....	8
1.6 นิยมเชิงปฏิบัติการ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
2.1.2 ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	13
2.1.3 วิสัยทัศน์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	13
2.1.4 พันธกิจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	13
2.1.5 ภารกิจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	17
2.2.1 ปัจจัยด้านบุคลากรและด้านผู้นำ.....	20
2.2.2 ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล.....	27
2.2.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและด้านการบริหารงาน.....	31
2.2.4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก.....	38
2.2.5 สมมติฐานการวิจัยที่ 1.....	44
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน.....	50
2.3.1 การวัดผลเชิงคุณภาพ.....	50
2.3.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จ.....	53
2.3.2.1 การวัดผลการดำเนินทางการเงิน.....	56
2.3.2.2 การวัดผลการดำเนินที่ไม่ใช่ด้านการเงิน.....	58
2.4 การพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	65
2.4.1 เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	65
2.4.2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	68
2.4.3 สมมติฐานการวิจัยที่ 2 และ 3.....	74
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	77
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
3.1 แนวทางในการศึกษาวิจัย.....	78
3.2 ระเบียบวิธีวิจัย.....	81
3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	81
3.2.2 ขนาดตัวอย่างและแผนการสุ่มตัวอย่าง.....	81
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	85
3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3.2 รายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
3.4 ผลการวิเคราะห์ความตรงและความเชื่อมั่น.....	92
3.4.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา.....	92
3.4.2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น.....	93
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	101
3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
4 ผลการวิเคราะห์.....	107
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	109
4.2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต.....	112
4.2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	112
4.2.2 ค่าสถิติพื้นฐานการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	116
4.2.3 ค่าสถิติพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย.....	118
4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย.....	121
4.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด.....	123
4.4.1 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	127
4.4.2 ปัจจัยการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	130
4.4.3 ปัจจัยการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย.....	133
4.5 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง.....	136
4.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	142
4.6.1 อิทธิพลทางตรง.....	143
4.6.2 อิทธิพลทางอ้อม.....	145
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	146

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	147
5.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ.....	148
5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดโมเดล.....	157
5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	158
5.2 การอภิปรายผล.....	159
5.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	159
5.2.2 ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย.....	161
5.2.3 อิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	163
5.2.4 อิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย.....	164
5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	166
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย.....	166
5.3.1.1 ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล.....	167
5.3.1.2 ปัจจัยด้านการบริหาร.....	169
5.3.1.3 ปัจจัยด้านผู้นำ.....	170
5.3.1.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม.....	171
5.3.1.5 ปัจจัยด้านบุคลากร.....	172
5.3.1.6 การวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน.....	173
5.3.1.7 การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน.....	174
5.3.1.8 ด้านเศรษฐกิจ.....	174

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5.3.1.9 ด้านสังคม.....	175
5.3.1.10 ด้านสิ่งแวดล้อม.....	175
5.3.1.11 ด้านอื่น ๆ.....	176
5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ.....	176
5.3.3 ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ด้านวิชาการ.....	177
5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต.....	178
บรรณานุกรม.....	180
ภาคผนวก.....	193
ภาคผนวก ก.....	194
ภาคผนวก ข.....	198
ภาคผนวก ค.....	204
ประวัติผู้เขียน.....	215

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ประชากรจำแนกตามผลิตภัณฑ์และภูมิภาค.....	7
2.1 ปัจจัยด้านบุคลากรและผู้นำ.....	25
2.2 ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล.....	30
2.3 ปัจจัยด้านการบริหารงานและการมีส่วนร่วม.....	36
2.4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก.....	41
2.5 ตัวแปรปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	42
2.6 ตัวชี้วัดตัวแปรสังเกตอ้างอิงงานต่างประเทศ.....	45
2.7 ตัวชี้วัดตัวแปรสังเกตอ้างอิงงานในประเทศ.....	47
2.8 ตัวแปรการวัดผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	60
2.9 ตัวแปรการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	76
3.1 ขนาดประชากรจำแนกตามภูมิภาค.....	81
3.2 รายชื่อจังหวัดในแต่ละภูมิภาค.....	82
3.3 ขนาดตัวอย่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำแนกตามภูมิภาค.....	84
3.4 จำนวนการกลับของแบบสอบถามจำแนกตามภาค.....	84
3.5 ผลการวิเคราะห์ค่าแสดงอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม.....	94
3.6 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อถือด้วยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha.....	100
3.7 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิง ประจักษ์.....	106
4.1 การกำหนดตัวแปรในการวิเคราะห์.....	108
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	109
4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน.....	113
4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน.....	117
4.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืนในไทย.....	119
4.6 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์.....	122
4.7 ค่าสถิติในการประเมินความสอดคล้องของกรอบแนวคิดข้อมูลเชิงประจักษ์.....	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.8 การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักมาตรฐานของปัจจัย.....	125
4.9 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน.....	126
4.10 การวิเคราะห์โมเดลการวัดปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	129
4.11 การวิเคราะห์โมเดลการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	132
4.12 การวิเคราะห์โมเดลการวัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย.....	135
4.13 ค่าดัชนีของตัวแบบความสัมพันธ์ของโมเดลก่อนปรับและหลังปรับ.....	139
4.14 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยโมเดลสมการ โครงสร้าง.....	140
4.15 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	143
4.16 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม.....	144
5.1 สรุปภาพรวมปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	150
5.2 สรุปภาพรวมการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	154
5.3 สรุปภาพรวมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย.....	156

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	77
3.1 แผนการวิจัย.....	80
3.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
4.1 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (ก่อนปรับ).....	127
4.2 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (หลังปรับ).....	128
4.3 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของการวัดผลการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง (ก่อนปรับ).....	130
4.4 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของการวัดผลการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง (หลังปรับ).....	131
4.5 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศ ไทย (ก่อนปรับ).....	133
4.6 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศ ไทย (หลังปรับ).....	134
4.7 ผลการวิเคราะห์โมเดลก่อนปรับ.....	137
4.8 ผลการวิเคราะห์โมเดลหลังปรับ.....	138
4.9 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางเชิงบวกต่อ เป้าหมายการพัฒนาย่างยั่งยืนผ่านการวัดผลการดำเนินของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	145

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้มีการพัฒนาการมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1972 ถึง 1992 โดยในปี ค.ศ. 1972 ได้มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ณ กรุงสตอกโฮล์ม และได้มีการจัดตั้ง โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Environment Programme : UNEP) ต่อมาในปี ค.ศ. 1983 คณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The World Commission on Environment and Development : WCED) ที่มีประธานาธิบดี Gro Harlem Brundtland จากประเทศนอร์เวย์ เป็นประธาน และมี คณะกรรมการที่มาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา เพื่อร่วมมือกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม และต่อจากนั้นมาอีก 4 ปี หรือ ปี ค.ศ. 1987 หรือ คณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาได้เผยแพร่เอกสาร Our Common Future หรือเรียกว่า รายงานบรันด์ท์แลนด์ (The Brundtland report) (United Nations, 1992) ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และในรายงานฉบับเดียวกัน ได้ให้ความหมายของ การพัฒนา อย่างยั่งยืน หมายถึง “การพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นต่อไป” (Sustainable Development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs) (United Nations, 1987) นับจากนั้นมา การประชุมสมัชชาทั่วไปแห่งสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1992 หรือปี พ.ศ. 2535 ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ต่างได้อ้างอิงความหมายของคำว่าพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการผสมผสานกันระหว่างแนวคิดของสามเสาหลัก ได้แก่ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ความเท่าเทียมกันทางสังคม และการป้องกันสิ่งแวดล้อม แต่แนวความคิดด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยังค่อนข้างที่จะเป็นนามธรรม หากแต่การนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งในเรื่องนี้ ทุกประเทศต้องมีแนวทางในการแก้ไข อุปสรรคด้านเทคโนโลยี และนโยบายทางการเมืองให้เกิดความชัดเจน การนำแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปใช้ ซึ่งแต่ละประเทศเองต่างมีข้อจำกัด เนื่องจากทุกประเทศต่างมุ่งการพัฒนาด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องหลัก โดยการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

มาใช้ในการสร้างเศรษฐกิจ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ลดน้อยลง หรือหมดไป และเกิดปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมตามมา

จากแนวคิดดังกล่าวประเทศไทยเห็นความสำคัญได้นำมาปรับใช้ในการดำเนินงานโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 18 กันยายน 2555 มีมติเห็นชอบการแต่งตั้ง “คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยให้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฝ่ายเลขานุการ ต่อมา คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 27 มีนาคม 2558 เห็นชอบการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการแทน เพื่อทำการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศเป็นไปโดย ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและบูรณาการ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2556 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ให้มีคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เพื่อให้แนวทางการพัฒนาประเทศ การกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนมีความครอบคลุมทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ เป็นไปตามข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งเสริมและ สนับสนุนการดำเนินการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และกำหนดท่าทีของประเทศไทยในการประชุม ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดย ประเทศไทยมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนมาโดยตลอด ณ ขณะนี้ เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs เป็นประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกนำมาใช้ในการวางทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้ทุกภาคร่วมสร้างสังคมที่เป็นสุข ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ขจัดปัญหาความยากจน ส่งเสริมการเป็นเศรษฐกิจสีเขียว มีการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยหลายภาคส่วนต่างให้ความสนใจและนำแนวทางไปดำเนินงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย “ไทยแลนด์ 4.0” ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดยมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญสามารถรับมือกับ โอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 (บวร เทศารินทร์, 2560) โดยแนวทางการ

พัฒนาประเทศประเทศไทยได้นโยบาย “ประเทศไทย 4.0” จะใช้แนวทาง “สานพลังประชารัฐ” เป็นตัวการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ร่วมกันระดมความคิด ผนึกกำลังกันขับเคลื่อน ผ่านโครงการ บันทึกความร่วมมือ กิจกรรม หรือ งานวิจัยต่าง ๆ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่รัฐบาลใช้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 และสานพลังประชารัฐ เพื่อเป็นมาตรการกระตุ้นให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของประเทศ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายที่เริ่มมาจาก สมัยรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2544 แรกเริ่มใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) พ.ศ. 2544 และ พรฎ.กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2544 ต่อมามีการออกเป็น พรบ.กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ตลอด 14 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณโดยการโอนเงินไปแล้ว 151,565.82 ล้านบาท ปัจจุบัน มีจำนวนกองทุนหมู่บ้านฯ ทั้งสิ้น 79,225 กองทุน (สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา, 2558) มีเงินทุนหมุนเวียนรวมกันไม่น้อยกว่า 218,899.74 ล้านบาท คิดเป็น 8.5% ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2558 โดยการจัดสรรเงินให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับสร้างงาน สร้างอาชีพ บรรเทาความเดือดร้อน สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับฐานรากของประเทศ โดยให้หมู่บ้าน/ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชน ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ และประชาสังคม รวมถึงการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน ให้หมู่บ้าน/ชุมชน มีขีดความสามารถ ในการบริหารจัดการคน เงินทุน และทรัพยากรต่าง ๆ ด้วยตนเอง และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อลงทุนประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน นับว่าเป็นกองทุนที่เพิ่มโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้มากขึ้น โดยนำเงินทุนไปสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน รวมทั้งยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และบรรเทาค่าดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ ซึ่งช่วยลดปัญหาหนี้ในระบบได้บางส่วน เช่นเดียวกับงานวิจัย Ravi et al. (2012) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของสถาบันการเงินรายย่อยกรณีศึกษาในอินเดีย กล่าวไว้ว่า สถาบันการเงินรายย่อยในมีความสำคัญต่อประชาชนชาวอินเดียที่ยากไร้ในการเป็น

สถาบันการเงินรายย่อยที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน ส่งผลให้เกิดรายได้และอาชีพนำมาซึ่งการแก้ปัญหาความยากและการว่างงาน

อย่างไรก็ตาม กองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นวงเงินกู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน จำนวนเงินที่ได้มีปริมาณที่น้อยเกินไปในการแก้ปัญหาหนี้สิน หรือสร้างอาชีพ อีกทั้งปัญหาด้านระบบการจัดการภายในของบางกองทุนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาการค้างชำระหนี้ การไม่สามารถรายงานข้อมูลและผลการดำเนินงานมายังสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อพื้นที่ ๆ รับผิดชอบได้ ปัญหาเหล่านี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2555) ทำการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้าน และชุมชนเมืองในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าปัญหาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารด้านบุคลากรของกองทุนหมู่บ้าน ด้านการวางแผนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ด้านข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลของกองทุนหมู่บ้าน และการจัดทำบัญชีและงานวิจัยของ Pakdeewut (2012) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากองทุนหมู่บ้านสู่การบูรณาการเป็นสถาบันการเงินชุมชน ได้กล่าวว่า ปัญหาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ ปัญหาที่เกิดจากความไม่พร้อมในการดำเนินของผู้นำและสมาชิกของกองทุน รวมถึงแนวทางในการดำเนินงานของกองทุนไม่มีความชัดเจน ขณะเดียวกันงานวิจัยของ Setyoko and Imron (2017) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดชอบต่อสาธารณะในการจัดการธุรกิจหมู่บ้านภาครัฐ ได้กล่าวถึงปัญหาในการจัดการธุรกิจหมู่บ้านภาครัฐ ว่าไม่มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ และนโยบายที่ชัดเจน ไม่มีรายงานการตรวจสอบสถานะการดำเนินงานอย่างเป็นระยะ งบการเงินที่ไม่พร้อมเผยแพร่ของรายงานขาดประสิทธิภาพไม่พร้อม นอกจากนี้งานวิจัยของ Andryushchenko et al. (2015) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินรายย่อย ถึงสถานะและแนวโน้มของการพัฒนาสถาบันการเงินรายย่อยในรัสเซีย ได้กล่าวถึงปัญหาจากการดำเนินงานได้แก่ ความไม่เป็นมืออาชีพ หรือขาดความชำนาญในการดำเนินงาน ขาดการติดตามควบคุม และการรายงานผลการดำเนินงาน และงานวิจัยของ Mukama et al. (2005) ศึกษาถึงปัจจัยที่ยับยั้งการเติบโตของภาคการเงินรายย่อยในแทนซาเนีย พบว่าปัญหาด้านระดับการศึกษาของสมาชิก การขาดความชำนาญและการพัฒนาของสมาชิก รวมถึงขาดการรายงานผลการดำเนินงาน จากหลายงานวิจัยทำให้ได้ชัดเจนว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือสถาบันการเงินขนาดเล็กในต่างประเทศ มีปัญหาในการดำเนินงาน นอกจากนี้งานวิจัยของ Edith (2018) ศึกษาถึงกลยุทธ์ความสำเร็จที่สถาบันการเงินรายย่อยใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้อยู่ได้เกิน 5 ปี เนื่องจากในประเทศกานา สถาบันการเงินรายย่อยส่วนใหญ่ เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีอายุสั้น ไม่สามารถดำเนินงานได้เกิน 5 ปี แม้จะพบว่ากองทุนหมู่บ้าน

จำนวนมากที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม พัฒนาเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพของประชาชนได้ แต่จากปัญหาในการดำเนินงานทำให้พบว่าบางกองทุนก็ยังมีปัญหาที่ต้องรีบแก้ไข

แต่งงานวิจัยของ Samer et al. (2015) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของสถาบันการเงินรายย่อยต่อการลดปัญหาความยากจน ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ในมุมมองของมาเลเซีย” ได้กล่าวว่า สถาบันการเงินขนาดเล็ก หรือ Microfinance กลายเป็นที่ติดปากสำหรับตลาดการให้สินเชื่อ ที่เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการลดความยากและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาความยากจน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ยังคงเป็นที่สงสัยถึงการนำไปใช้ในทุประเทศ และทุกชุมชนได้จริงไหม

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญ เห็นความน่าสนใจ และปัญหาของการจัดการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง ที่ควรนำมาทำวิจัยเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศ อีกทั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายประเทศไทย 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแนวความคิดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติและในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการศึกษาเพียงบางพื้นที่เท่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นช่องว่างการวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยตัวใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทยได้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและเสริมสร้างการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

1.2 คำถามของการวิจัย

- 1.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย
- 1.2.2 ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย

1.3.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.3 เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

1.3.4 เพื่อศึกษาอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยโดยผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 รู้ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย เพื่อที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกองทุนฯ และพัฒนากองทุนฯ ให้มีความเข้มแข็ง

1.4.2 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของไทย

1.4.3 เมื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำแนวทางที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุง พัฒนาให้มีเข้มแข็งแล้ว ยังสามารถยกระดับเป็นธนาคารชุมชนต่อไป

1.4.4 ทำให้เกิดโมเดลด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในประเทศไทย

1.4.5 เกิดเครือข่ายทางวิชาการระหว่างนักวิจัย และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการศึกษาวิจัย พัฒนาแนวคิดปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ สมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทยที่เป็นนิติบุคคลจำนวน 77,535 กองทุน โดยแบ่งเป็น ออกตามภูมิภาคได้ 5 ภูมิภาคดังนี้ ภาคเหนือ 17,063 กองทุน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 33,994 กองทุน ภาคกลาง 17,497 ภาคใต้ 8,241 กองทุน และกรุงเทพมหานคร 740 กองทุน (ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2561)

ตารางที่ 1.1 ประชากรจำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์ และภูมิภาค

ภูมิภาค	เป้าหมาย	เป็นนิติบุคคลแล้ว		ยังไม่เป็นนิติบุคคล	
	กองทุน	กองทุน	ร้อยละ	กองทุน	ร้อยละ
ภาคเหนือ	17,205	17,063	99.17	142	0.83
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	34,108	33,994	99.67	114	0.33
ภาคกลาง	18,017	17,497	97.11	520	2.89
ภาคใต้	9,125	8,241	90.31	884	9.69
กรุงเทพมหานคร	1,140	740	64.91	400	35.09
รวม	79,595	77,535	97.41	2,060	2.59

ที่มา: ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2561)

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษารายนี้ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1.5.2.1 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Village Funds) ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทยที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

1.5.2.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factors) ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร (Staff) ปัจจัยด้านผู้นำ (Leader) ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล (Good governance) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Participation) ปัจจัยด้านการบริหาร (Management) และปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Factor)

1.5.2.3 ผลการดำเนินงานของกิจการ

ผลการดำเนินงานของกิจการ (The Firm's Performance) มี 2 ด้าน ได้แก่

1.5.2.3.1 การดำเนินงานทางการเงิน (Financial performance) ประกอบด้วย

1) สินทรัพย์ (Assets) 2) กำไรจากเงินทุน (Profit) และ 3) ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ (OSS หรือ Operation self - sufficiency)

1.5.2.3.2 การดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-financial performance)

ประกอบด้วย 1) สมาชิกและผู้กู้ยืม (Member and Borrower) และ 2) ความพึงพอใจของสมาชิก (Employee Satisfaction)

1.5.2.4 การพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) มี 3 ด้าน ได้แก่

1.5.2.4.1 ด้านเศรษฐกิจ (Economies Dimension) ประกอบด้วย 1) รายได้ (Income) 2) การออม (Saving)

1.5.2.4.2 ด้านสังคม (Social Dimension) ประกอบด้วย 1) ครอบครัว (Family) 2) ชุมชน (Community)

1.5.2.4.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อม (Environment)

1.5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา เดือน ในระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ. 2564 ทำการสรุปรวบรวมผลในเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน 2564

1.6 นิยามเชิงปฏิบัติการ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง แหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาเหตุจำเป็นเร่งด่วนของชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนทั่วประเทศ ส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

ปัจจัยความสำเร็จ หมายถึง ปัจจัยที่มีความสำคัญ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กร ให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรได้กำหนดไว้ ซึ่งถ้าขาดปัจจัยเหล่านี้ไปอาจส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์กรไม่บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งแต่ละประเภทขององค์กรจะมีปัจจัยความสำเร็จนี้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทขององค์กร ในที่นี้หมายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร (Staff) ปัจจัยด้านผู้นำ (Leader) ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล (Good governance) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Participation) ปัจจัยด้านการบริหาร (Management) และปัจจัยจากภายนอก (External Factor)

การวัดผลการดำเนินงาน หมายถึง การประเมินผลการดำเนินของของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยทำการประเมินการดำเนินงานไว้ 2 ด้าน ได้แก่ การดำเนินงานทางด้านการเงิน (Financial performance) ประกอบด้วย 1) สินทรัพย์ (Assets) 2) กำไรจากเงินทุน (Profit) และ 3) ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ (OSS หรือ Operation self-sufficiency) และการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-financial

performance) ประกอบด้วย 1) สมาชิกและผู้กู้ยืม (Member and Borrower) และ 2) ความพึงพอใจของสมาชิก (Employee Satisfaction)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง เป้าหมายที่จัดทำขึ้น โดยองค์การสหประชาชาติ และผ่านประชาคมโลกซึ่งได้ทำข้อตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิก ซึ่งประเทศไทยได้นำมาใช้ กำหนดเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนใน 3 มิติ โดยมีทั้งหมด 17 เป้าหมาย

การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง รูปแบบของการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมดุลในหลายด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการบริหารจัดการที่ดีและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มี 3 ด้าน ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ (Economies Dimension) ประกอบด้วย 1) รายได้ (Income) 2) การออม (Saving) 2) ด้านสังคม (Social Dimension) ประกอบด้วย 3) ครอบครัว (Family) 4) ชุมชน (Community) และมิติด้านสิ่งแวดล้อม 5) สิ่งแวดล้อม (Environment)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย และเพื่อหาอิทธิพลระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมดังต่อไปนี้

- 1) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Village fund)
- 2) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความสำเร็จ (Critical Success Factors)
- 3) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงาน (Performance)
- 4) แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Village fund)

ในการศึกษาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง กองทุน 1 ล้านบาทเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินที่จำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประชาชนมีขีดความสามารถในการจัดการระบบการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนา

ความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน (ประภาพร บ้านคลองสี่, 2552) ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเปรียบเหมือนสถาบันการเงินขนาดเล็กที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเข้าถึงคนจนด้วยการให้บริการทางการเงินซึ่งผลต่อการบรรเทาความยากจน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันการเงินรายย่อยเหล่านี้ควรจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้ดีขึ้นรวมถึงดำเนินงานอย่างยั่งยืน (Zeller & Meyer, 2002) ในบังคลาเทศสถาบันการเงินอิสลามมีบทบาทสำคัญในการบรรเทาความยากจน สถาบันการเงินขนาดเล็กกำลังออกแบบบริการของพวกเขาในรูปแบบที่ช่วยเพิ่มการเข้าถึงของคนจนในการเพิ่มรายได้ และการออม มีการแนะนำสถาบันการเงินขนาดเล็กเรื่องสนับสนุนเพื่อให้เกิดอาหารกลางวันในพื้นที่ห่างไกลและพิจารณาคนในท้องถิ่นโดยไม่คำนึงถึงเพศที่จะได้รับการว่าจ้างให้รับใช้และให้ความรู้แก่คนจน ยังมีการแนะนำสำหรับการให้กู้ยืมในรูปแบบกลุ่มเพื่อลดความเสี่ยงของการเริ่มต้น (Dhaoui, 2015) และ (Usman & Tasmin, 2016) ตรงกับ Mutua and Ali (2017) กล่าวว่าสถาบันการเงินขนาดเล็กได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของคนจนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการผลิตอย่างยั่งยืนซึ่งนำไปสู่การลดความยากจนและสวัสดิการสังคมที่ดีขึ้น สถาบันการเงินขนาดเล็กได้กลายเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ลดความยากจนที่เป็นที่นิยมมากที่สุดในโลก และการศึกษาของ Mamun et al. (2012) ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของการเงินขนาดเล็กของอิสลามในการพัฒนาขีดความสามารถของคนจนจากมุมมองของทักษะและความรู้เพื่อให้พวกเขามีอิสระทางการเงินซึ่งส่งผลให้มีอำนาจมากขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถาบันการเงินขนาดเล็กของอิสลามช่วยเสริมความสามารถของมนุษย์และเงินทุนส่งผลให้สุขภาพของมนุษย์ดีขึ้น ยังระบุอีกว่าเครื่องมือเหล่านี้มีประโยชน์อย่างมากเพื่อให้แน่ใจว่าการมีอยู่ของการเจริญเติบโตโดยรวมของคนชายขอบของเศรษฐกิจ และสถาบันการเงินขนาดเล็กดำเนินงานด้วยทรัพยากรที่ไม่มาก และคนจนสามารถเข้าถึงการบริการทางการเงินได้ง่ายในบังคลาเทศ สถาบันการเงินขนาดเล็กอาจเติบโตได้ด้วยการสนับสนุนตนเอง ซึ่งตรงกับความนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทยที่ต้องการขยายโอกาสด้านการเงินให้กับประชาชนยากจน หรือพื้นที่ชนบทที่มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้น้อยเพราะขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน

ซึ่งกระบวนการทัศน์ใหม่ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และความต่อเนื่องของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจนถึงแผนฉบับปัจจุบัน (แผนฉบับที่ 12) กับปรัชญาของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชน

ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง และเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม รวมถึงการกระจายอำนาจ ให้ท้องถิ่นและเป็นการพัฒนาประชาธิปไตย พื้นฐาน และวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เป็นแหล่ง เงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือ เพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่ การสร้างกองทุน สวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งเสริมและพัฒนา หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนของ ตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของ ประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และ เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สำหรับในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นการมุ่งเสริมให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็น สุข ด้วยวิถีปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นกลไกสำคัญใน การขับเคลื่อนการพัฒนา โดยที่ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจะช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นองค์ความรวม มีกระบวนการเรียนรู้ และการ จัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมด้วยทุนทาง ทรัพยากร และศักยภาพของชุมชน มีการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกชุมชน บนพื้นฐานการเคารพ ความ หลากหลายทางวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสรุปได้เป็น 3 แนวทาง หลัก

1. การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง
2. การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน
3. การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ของกองทุนดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน
  - พัฒนาอาชีพ สร้างงาน
  - สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้

- ลดรายจ่าย
- บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน
- 2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ
  - จัดระบบเงินกองทุน
  - บริหารจัดการเงินกองทุน
- 3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - การเรียนรู้
  - การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม
  - เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง
- 4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก
  - เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต
- 5. เกิดศักยภาพ / ความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
  - เศรษฐกิจ
  - สังคม

2.1.2 ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

ปัญหาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและ

ประชาสังคม

5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.1.3 วิสัยทัศน์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นศูนย์กลาง และ โครงข่ายการเรียนรู้ เงินทุน สวัสดิภาพ สวัสดิการ และการแก้ไขปัญหา ของหมู่บ้านและชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน คราวเรือนสมาชิกมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง อบอุ่น เข้มแข็ง สู่การเป็นภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม

2.1.4 พันธกิจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. สร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมฐานราก ด้วยความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นกลไก ศูนย์กลางและโครงข่ายการเรียนรู้ เงินทุน สวัสดิภาพ สวัสดิการ และการแก้ไขปัญหา

2. พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนและหมู่บ้านชุมชนไปสู่ระบบ เศรษฐกิจและสังคมของชาติ ด้วยแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามวิถีและภูมิปัญญา ตนเองของชุมชนท้องถิ่น

2.1.5 ภารกิจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินกรณีจำเป็นเร่งด่วน

2. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม และพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้วยการเรียนรู้ และพัฒนาความคิดริเริ่ม ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองให้เข้มแข็งและยั่งยืนสู่การเป็นสถาบันการเงิน ชุมชน

4. กระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมในระดับฐานรากของประเทศในเชิงรุก และ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ

5. ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการเอง มุ่งพัฒนาศักยภาพของคนใน หมู่บ้าน/ชุมชนให้สามารถคิดวิเคราะห์และเกิดการดำเนินงานเป็นหมู่คณะ ตลอดจนเพิ่มขีด ความสามารถของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมโดยอาศัยการสร้าง เครื่องมือของการทำงาน แบบพหุภาคี (กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2562)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองจึงได้มีแต่จัดตั้งสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น โดยมี ผู้อำนวยการสำนักงานทำหน้าที่วางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อขับเคลื่อน ติดตามและ แก้ปัญหาของกองทุน และได้มอบหมายให้กรมพัฒนาชุมชนร่วมขับเคลื่อนนโยบายกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองร่วมกับสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการสนับสนุน ติดตามการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองครอบคลุมทั่วประเทศ ทางสำนักงานกองทุนจึงมีเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สามารถติดตามช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ สนับสนุน และ

แก้ปัญหาการดำเนินงานของกองทุนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหลักการสำคัญดังนี้

(1) รัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนใน การลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

(2) เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านไม่ได้เป็นเงินที่ให้เปล่า แต่เป็นเงินที่ให้แก่หมู่บ้านและชุมชนในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน

(3) กองทุนหมู่บ้านมีลักษณะเป็นเงินทุนของหมู่บ้าน เมื่อสมาชิกผู้กู้เงินไปเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ แล้วจะต้องคืนเงินที่กู้ไปให้แก่กองทุน

(4) แนวทางและหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน คือ ให้ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยภาคราชการ จะมีหน้าที่ เป็นเพียงผู้วางกรอบ นโยบาย หลักเกณฑ์สำคัญ รวมทั้งให้คำปรึกษาและคำแนะนำทางวิชาการเท่านั้น

(5) กองทุนหมู่บ้านตั้งขึ้น โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการผลิตในชุมชน

ได้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้กับสนับสนุนช่วยเหลือคือ

1. สนับสนุนให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาในกระบวนการจัดเวทีประชาคมของทุกกองทุนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานของกองทุน การสร้างจิตสำนึกร่วมกัน การเลือกคณะกรรมการกองทุน การร่างระเบียบกองทุน และการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับกองทุน

2. ให้คำแนะนำการพัฒนาอาชีพ การจัดทำบัญชีกระบวนการบริหารจัดการกองทุน และการแก้ปัญหาสมาชิกไม่คืนเงินโดยใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย

3. ประชุม/อบรมสมาชิกกองทุนและคณะกรรมการกองทุนในระดับหมู่บ้านระดับอำเภออย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้กรรมการกองทุน สร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน และปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาและหวงแหนเงินกองทุนหมู่บ้าน ตามปรัชญาของกองทุน

4. พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างขวัญกำลังใจให้กรรมการกองทุนเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านทุกกองทุนให้เกิดความเรียบร้อย ทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน กระบวนการบริหารกองทุน ระบบบัญชี ระเบียบข้อบังคับกองทุน การตรวจสอบ และเรื่องร้องเรียน ปัญหาการดำเนินงาน

6. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานกองทุนเป็นประจำทุก 3 เดือนและรายงานเฉพาะกิจอื่น ๆ รวมทั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีปัญหา รายงานผู้บังคับบัญชาโดยตรงและรายงานให้ สทพ. ทราบ จัดทำข้อมูลการจัดระดับกองทุน การประกวดกองทุน สนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

7. ประสานหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

8. ติดตามเยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ทั้งแก่กรรมการ และสมาชิกกองทุนทุกหมู่บ้าน

9. จัดตั้งคลินิกระดับอำเภอ จังหวัด เขต และกรมฯ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตอบปัญหาข้อข้องใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในที่ตั้งโดยตรงและทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากคนในชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

การบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของสมาชิกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการเกษตร สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้นำเงินจากกองทุนไปใช้ในด้านการเกษตร การทำนาปลูกข้าว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา

ด้านการค้า/ธุรกิจ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ ได้นำเงินกู้ยืมจากกองทุนไปใช้ด้านการค้า/ธุรกิจ การทำขนม การขายของชำ

ด้านอุปโภค/บริโภค สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ ได้นำเงินจากการกู้ยืมกองทุนไปใช้ด้านอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน

ด้านการศึกษานูรุลหฺลาน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีภาระในการศึกษาของบุตรหลาน ได้นำไปใช้เกี่ยวกับการให้นูรุลหฺลานด้านการศึกษา

ด้านการนำไปใช้หนี้นอกระบบ สมาชิกกองทุนที่มีหนี้นอกระบบได้นำเงินจากกู้ยืมจากกองทุนไปจ่ายให้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ (พรพิมล เกลิมมีประเสริฐ และ ภณิตา สุนทรไชย, 2554)

ดังนั้นสถาบันการเงินขนาดเล็กถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมเมื่อเทียบกับแรงจูงใจที่มุ่งเน้นผลกำไรของธุรกิจ วัตถุประสงค์ของ Micro Finance คือการสร้างสถาบันการเงินที่แข็งแกร่งที่สามารถให้บริการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถเข้าถึงการให้บริการในระดับรากหญ้านั้นเอง (Al-Harran, 1996)

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

KSFs (key success factors) และ CSF (critical success factors) เป็นคำศัพท์ที่มีการพูดคุยทางวิชาการในความหมายที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ มีนักวิชาการหลายคนได้ให้คำจำกัดความที่แตกต่างกันของ KSF เช่น Rockart (1979) อธิบายว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและได้เปรียบในการแข่งขัน ส่วน Bruno and Leidecker (1984) พวกเขาถือว่าเป็นลักษณะของเงื่อนไขและตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร Grunert and Ellegaard (1993) มีการตีความปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่ออกเป็นสี่ประการ ประการที่หนึ่ง คือองค์ประกอบที่จำเป็นของระบบการบริหารจัดการองค์กร ประการที่สอง คือคุณลักษณะเฉพาะของตัวองค์กรเอง ประการที่สาม เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาโดยมุ่งเน้นที่การรับรู้ของผู้จัดการขององค์กร และ ประการสุดท้าย คือสามารถใช้อธิบายองค์ประกอบที่สำคัญและทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ให้ความหมายปัจจัยความสำเร็จ คือปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้มี หรือให้เกิดขึ้นเพื่อบรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์หรือก็คือเป็นการให้หลักการ แนวทางหรือวิธีการที่องค์กรจะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้ แต่ละองค์กรจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นหลักหมายที่เป็นรูปธรรมในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารขององค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ หากปราศจากปัจจัยแห่งความสำเร็จแล้ววิสัยทัศน์ขององค์กรจะไม่ได้มีการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2560) และ Bullen and Rockart (1981) ได้ให้คำนิยามของ critical success factor ไว้ว่า “limited number of areas in which satisfactory results will ensure successful competitive performance for the individual, department or organization. CSFs are the few key areas where ‘thing must go right’ for the business to flourish and for the manager’s goals to be attained” ในขณะที่ Blocher et al. (2010) ได้ให้ความหมายปัจจัยความสำเร็จ คือ เป็นการวัดผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรที่มีความสำคัญต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและความสำเร็จขององค์กร และจิรพัฒน์ จันทะไพร (2556) ให้ความหมายไว้ว่า ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factor-CSF) คือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้มีหรือให้เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ องค์กรมีปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จเป็นหลักหมายที่เป็นรูปธรรมในการยึดโยงการปฏิบัติงานทุกระดับ ให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกันทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารขององค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตอบสนองวิสัยทัศน์ หากปราศจากปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ วิสัยทัศน์ขององค์กรจะไม่ได้มีการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จเป็นการให้หลักการ แนวทาง หรือวิธีการที่องค์กร จะ

สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ ดังนั้นจากผู้ให้ความหมายข้างต้น ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า Critical Success Factor เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้นองค์กรควรให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นปัจจัยในการดำเนินงานที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งผู้บริหารองค์กรควรให้ความสนใจกับปัจจัยดังกล่าว เพื่อให้มั่นใจได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินงานอยู่ขององค์กร เหมาะสม ถูกต้องและสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จ (Critical Success Factor) ขององค์กร เป็นปัจจัยที่ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรควรระบุถึงสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการในขณะนั้น ซึ่งเป็นการกำหนดปัจจัยที่สำคัญที่องค์กรต้องการเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งวิธีการได้มาซึ่งปัจจัยดังกล่าว อาจใช้วิธีการศึกษา ทบทวนจากทฤษฎี การวิเคราะห์ความสามารถสมรรถนะขององค์กร การสัมภาษณ์ผู้บริหาร พนักงาน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือจากงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร

แหล่งของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ (Critical Success Factor) ขององค์กร ได้แก่

1. ปัจจัยภายในองค์กร (Internal Factors) ซึ่งเป็นการศึกษาจากการวิเคราะห์สมรรถนะของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น ธุรกิจร้านอาหาร ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ความสะอาด คุณภาพรสชาติอาหาร การบริการ การตกแต่งร้าน ราคาที่เหมาะสม เป็นต้น

2. ปัจจัยภายนอกองค์กร (External Factors) ได้แก่

- ลักษณะของโครงสร้างอุตสาหกรรม เนื่องจากการดำเนินงานขององค์กรแต่ละประเภทมีปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงควรศึกษาจากโครงสร้างอุตสาหกรรมของธุรกิจ หรือองค์กรประเภทนั้นเป็นหลัก

- กลยุทธ์ทางการแข่งขัน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรอีกรูปแบบหนึ่งคือกลยุทธ์ในการแข่งขันที่องค์กรสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแข่งขัน และสร้างความได้เปรียบจากคู่แข่งได้

- สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายนอกจัดเป็นปัจจัยหนึ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร แม้จะไม่ได้อยู่ภายในองค์กรแต่เป็นปัจจัยที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรเสมอ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย เป็นต้น

จากแนวความคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่าแหล่งของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร แบ่งเป็น 2 แหล่งใหญ่ ๆ ได้แก่ แหล่งภายในองค์กรและแหล่งภายนอกองค์กร ประกอบกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำเป็นต้องมีปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินงาน

และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าม้งงานวิจัยจำนวนมากที่พูดถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ดังนี้

งานวิจัยของ Gamevska et al. (2011) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาของสหกรณ์ชาวนา ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีน โดยการคัดเลือก 2 สหกรณ์ชาวนาที่ประสบความสำเร็จที่ได้รับการอนุมัติในเมืองชานตง มณฑลกานซู Dongwan Lv dadi Melon และสหกรณ์ Ronghua ปลูกผัก งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลแบบทฤษฎีที่มีการรวบรวมจากรายงาน (ทั้งที่ตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์) ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรแห่งชาติระดับอำเภอ จังหวัด มณฑล สหพันธ์สหกรณ์ Shandan (NGO) และรัฐบาล ข้อมูลที่ใช้ เช่น รัฐธรรมนูญของสหกรณ์ ข้อบังคับของการจัดการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ และเก็บข้อมูลจากสหกรณ์ที่ศึกษาด้วย ส่วนข้อมูลปฐมภูมิใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบบตัวต่อตัว จำนวนเก้าคน ผู้ให้สัมภาษณ์ถูกเลือกโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แก่ ผู้นำสหกรณ์สมาชิกสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้แทนองค์กรเอกชน โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การจัดหมวดหมู่และโครงสร้างรูปแบบการจับคู่ ผลการศึกษาพบว่ามีหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จของสหกรณ์ทั้งสอง ได้แก่ ปัจจัยด้านกฎหมายที่ชัดเจน เข้มงวดในการดำเนินงาน นโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมสนับสนุนสหกรณ์ ปัจจัยด้านผู้นำที่ต้องมีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่ม มีความมุ่งมั่นในการดำเนินงาน กระตือรือร้น มีการสื่อสารที่ดี ปัจจัยด้านบุคลากร ต้องมีความรู้ มีการศึกษา ปัจจัยด้านการฝึกอบรมจะส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมในการทำงานและขับเคลื่อนสหกรณ์ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาลมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เข้มงวด ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม พนักงานทุกคนและผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผน การประชุม และกิจกรรมต่าง ๆ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ทำการวางแผน การจัดการทางการเงิน มีการสื่อสารที่ดีในองค์กร เพราะเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาที่ทำให้เกิดความสำเร็จของสหกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Akhter (2018) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กในบังคลาเทศ ใช้ตัวแปรวัดผลการดำเนินงาน ได้แก่ จำนวนสาขา จำนวนของสมาชิก จำนวนสินเชื่อ จำนวนการส่งคืน เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน ใช้แบบสอบถามสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง นำมาใช้โดยใช้มาตราส่วน Likert ห้าระดับ ได้เลือกสถาบันการเงินรายย่อยห้าอันดับแรก (Grameen Bank, BRAC, ASA, BURO และ TMSS) ในบังคลาเทศ เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 170 คน เป็นสมาชิกของสถาบันการเงินขนาดเล็กในเมืองธากาของ บังคลาเทศ ใช้สถิติเชิงพรรณนาและวิธีการทางสถิติเชิงอนุมาน One-way ANOVA, และ Multiple Regression Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการทดสอบสมมติฐาน

ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านระบบการให้ กู้ยืมสินเชื่อ แบบไม่ต้องมีการค้ำประกัน ปัจจัยแรงจูงใจของพนักงาน พนักงานมีทักษะการทำงาน มีการฝึกอบรม มีโบนัสการจ่ายผลตอบแทน ปัจจัยด้านระบบการจัดการ มีโครงสร้างองค์กร มีผู้นำ ที่เหมาะสม ปัจจัยเทคนิคการบริหารความเสี่ยง มีการถ่วงดุลและการคัดเลือกลูกค้า และปัจจัย ด้านการกำกับดูแล การปฏิบัติตามมาตรการจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์ที่สำคัญกับการการ ปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของสถาบันการเงินขนาดเล็ก แต่กลับพบว่านวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศ (IT) นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถาบันการเงินรายย่อยในบังคลาเทศ และยังพบว่าระบบการให้กู้ยืมสินเชื่อ แรงจูงใจของพนักงาน ระบบการจัดการที่เหมาะสม และ กฎระเบียบของรัฐบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพของ สถาบันการเงินขนาดเล็ก และการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน ขนาดย่อย นอกจากนี้ยังพบว่าระบบการปล่อยสินเชื่อเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดต่อประสิทธิภาพของ สถาบันการเงินขนาดเล็ก จากทบทวนข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยความสำเร็จของสถาบันการเงิน ขนาดย่อยมีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

2.2.1 ปัจจัยด้านบุคลากรและด้านผู้นำ

มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคลากรและผู้นำ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังงานวิจัยของ ชญาณ์นันท์ ฌชภัคปฐมภพ และคณะ (2558) ศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อศึกษาแนว ทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ งานวิจัยนี้เป็น งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ที่ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 45 คน ได้แก่ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน ผู้นำ องค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง จำนวน 15 คน ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) โดยจำแนกหมวดหมู่จัดกลุ่มประเด็น (theme) ของเนื้อหาของข้อมูลที่ได้รับ พบว่าการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเริ่มมาจากนโยบายทางการเมือง และได้มีรูปแบบการ บริหารจัดการ แบ่งโครงสร้างออกเป็น 4 ระดับ อันได้แก่ ระดับประเทศ หน่วยงานรับผิดชอบ ระดับ อำเภอ และกองทุน ความคาดหวังของกองทุน ส่วนใหญ่นั้น คือ การเพิ่มทุนให้กับชาวบ้านเพื่อการ ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 97) รองลงมาคือ เป็นแหล่งพึ่งพาเงินทุนของชาวบ้านในยามฉุกเฉิน (ร้อย ละ 91) สวัสดิการชุมชน (ร้อยละ 91) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจขนาดย่อมภายในชุมชน (ร้อยละ 80) เพิ่มโอกาสให้กับคนในชุมชนในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (ร้อยละ 71) พัฒนาอาชีพและกิจกรรม

ภายในท้องถิ่น (ร้อยละ 66) ท้องถิ่นมีทุนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง (ร้อยละ 66) เป็นการสร้างฐานการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (ร้อยละ 57) เป็นการฝึกการออมให้กับคนในชุมชน (ร้อยละ 54) เป็นทุนตั้งต้นสำหรับกลุ่มสมาชิกในการเริ่มดำเนินกิจกรรม (ร้อยละ 54) ตามลำดับ สามารถกล่าวได้ว่าความคาดหวังของการดำเนินงานกองทุนนั้นมุ่งเป้าไปที่การเพิ่มทุนให้กับชาวบ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ และยกระดับคุณภาพชีวิต ตลอดจนผลพลอยได้ (outcome) จะเป็นเรื่องของสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากการเจริญงอกเงยของกองทุนซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จัดตั้งขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังกล่าวว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ 5 ประการ คือ 1. ผู้นำ (Leader) ต้องมีภาวะผู้นำ (Leaderships) สามารถสร้างความศรัทธาเชื่อมั่นให้กับคนในองค์กร หรือสมาชิกกองทุน เป็นที่ยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์ (honest) และการเสียสละ (sacrifice) 2. การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุนนั้น นอกจากเป็นเพียงผู้ดูแล้วยังมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนอย่างมาก ซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจจะมาจากรื่องการสื่อสารและ/หรือการประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกเหล่านั้นรับทราบถึงบทบาทของสมาชิกของกองทุน 3. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human resource management) จำเป็นต้องมุ่งในการพัฒนาระดับความรู้ ความสามารถของคน เช่น บทบาทของผู้นำ หรือองค์ความรู้ด้านการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ ส่วนทางด้านสมาชิกของกลุ่มกองทุนนั้น อาจอยู่ในรูปการพัฒนาฐานอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มสมาชิก 4. การเข้าถึงข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล สมาชิกสามารถรับรู้ข้อมูลและสถานภาพของกองทุน 5. การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เหมาะสม ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลของงานวิจัยของ ชีรเดช มีสัตธรรม และคณะ (2561) ทำการศึกษาสมรรถนะความเป็นผู้นำ การสร้างยุทธศาสตร์ในการเพิ่มสมรรถนะความเป็นผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงเพื่อศึกษาผลของการใช้ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะความเป็นผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน คือใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงทดลองในรูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จำนวน 48 ชุมชน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) และเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ T-test เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง ด้านข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลทำแบบต่อเนื่องและตลอดเวลา ซึ่งผลการศึกษาพบว่าหลังการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแต่ละแห่งให้มีประสิทธิภาพในการ

ดำเนินงานขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านตัวบุคคล ได้แก่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บทบาทหน้าที่ของตนและรวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการ ต้องมีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนการทำงาน มีการบริหารงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนของรัฐบาล โดยหน่วยงานภาครัฐยังขาดส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน การขาดงบประมาณสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน/กิจกรรม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mbira and Tapera (2016) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย (MFI) ในประเทศซิมบับเว เนื่องจากประชาชนที่ยากจนส่วนใหญ่เข้าถึงการบริการทางการเงินของสถาบันการเงินขนาดใหญ่ได้ยากทำให้เกิดสถาบันการเงินขนาดย่อยขึ้น จึงต้องการที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในธุรกิจการเงินรายย่อย โดยจากการศึกษาระบุถึงปัจจัยด้าน เทคโนโลยีและนวัตกรรม การฝึกอบรมพนักงานแรงจูงใจ การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ การกำกับดูแลกิจการที่ดี การบริหารความเสี่ยงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยในประเทศซิมบับเว งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ พนักงานจากสถาบันการเงินรายย่อยใน Matabeleland, Bulawayo, Masvingo และจังหวัดในภาคกลางของซิมบับเว มีการแจกแบบสอบถาม 62 ฉบับซึ่งตอบกลับมา 50 ฉบับคิดอัตราการตอบกลับเป็น 80.6% ถือเป็นไปตามมาตรฐานของข้อมูลที่ดี ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมานและเชิงพรรณนา ใช้ linear regression ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารความเสี่ยงอย่างรอบคอบ การกำกับดูแลกิจการที่ดี มีการเปิดเผยความโปร่งใสความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินงาน ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อย ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก รวมถึงด้านการฝึกอบรมพนักงานและแรงจูงใจ เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จสำหรับสถาบันการเงินขนาดย่อยในซิมบับเว ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่สถาบันการเงินรายย่อยจะต้องลงทุนในการพัฒนาพนักงานนอกจากนี้สถาบันการเงินขนาดย่อยยังมีความจำเป็นที่ต้องการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มีความมุ่งมั่นกระตือรือร้นและการบริหารจัดการที่ดี การทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและครอบคลุมก็ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยในประเทศซิมบับเว เพื่อให้มั่นใจว่าสถาบันการเงินรายย่อยจะเติบโตอย่างยั่งยืน ภาครัฐจำเป็นต้องดูแลด้านกฎระเบียบและนโยบายที่ดีด้วยเช่นกัน ซึ่งผลการศึกษามีทิศทางเดียวกับงานวิจัยของหรรษา คล้ายจันทร์พงษ์ และคณะ (2558) ทำการวิจัยเพื่อสำรวจระดับของสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ และการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) การศึกษานี้เป็นรูปแบบการ

วิจัยแบบผสมผสานทั้งรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนจาก 8 จังหวัด 155 สถาบัน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จำนวน 465 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากนักวิชาการ ผู้มีประสบการณ์และผู้บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่การวิเคราะห์ห่อ้งค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ซึ่งผลการศึกษา พบว่า สมาชิก ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการองค์การ มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยด้านสมาชิกต้องมีกระบวนการเรียนรู้ความสำคัญในการเป็นเจ้าของกองทุน สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน สมาชิกต้องเข้าใจในกฎระเบียบของกองทุน มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ซึ่งวิสัยทัศน์คือ การมีความสำคัญในการทำงานตามวัตถุประสงค์การมองอนาคตในเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำต้องมีความคิดในเชิงกลยุทธ์ ผู้นำต้องทำให้สมาชิกยอมรับและนับถือสามารถกระตุ้นให้สมาชิกปฏิบัติ ตาม ด้านการบริหารจัดการองค์การ กองทุนหมู่บ้านต้องมีการบริหารจัดการภายในองค์การ ต้องมีการจัด โครงสร้างที่ดี มีกฎระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงาน และในการวัดประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้าน วัดจาการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบมีการจัดสรรให้สมาชิกอย่างเท่าเทียมตามความเหมาะสม โดยยึดระเบียบข้อบังคับ มีการวัดความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสีย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากนี้การดำเนินงานที่มีประสิทธิผลส่งผลให้เกิดการพัฒนาคนในชุมชน การพัฒนาด้านอาชีพ

ทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ พรพิมล เถлимมีประเสริฐ และภณิตา สุนทรไชย (2554) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนฯ เขตชุมชนเมืองจังหวัดมหาสารคาม เพื่อหาแนวทางการให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน ผู้พัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งสู่หมู่บ้านและชุมชน ให้เป็นภูมิคุ้มกันวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methodology) ประกอบด้วยเชิงปริมาณและ คุณภาพโดยมีลักษณะปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ยื่นโครงการการกู้ยืมเงินกองทุนในเขตชุมชนเมือง กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างจากกองทุนหมู่บ้าน แบบเจาะจงจากกองทุนหมู่บ้านจากชุมชนเมืองทั้ง 3 จำนวนทั้งสิ้น 619 คน มาสุ่มเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 277

ราย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมด้วย ในส่วนที่เป็นเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่า ร้อยละ ในส่วนที่เป็นเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์หรือการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 277 คน แต่ สามารถเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 184 คน ฉะนั้นแบบสัมภาษณ์ที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจึงเท่ากับ 184 ชุด คิดเป็นร้อยละ 66.42 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนฯ มากกว่า 6 ปี และมีประสบการณ์ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการเขียนโครงการกู้เงินกองทุน การอบรมการพัฒนาอาชีพมาบ้าง โดยหน่วยงานที่ให้ความรู้แก่กองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่คือพัฒนาการอำเภอ สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมประชุมสม่ำเสมอ และสมาชิกส่วนใหญ่นำเงินจากการกู้กองทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ดังนี้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางส่วนนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ในด้านการเกษตร บางส่วนนำไปใช้ด้านการค้า/ธุรกิจ บางส่วนนำไปใช้ในด้านการอุปโภค/บริโภคเกี่ยวกับซื้ออาหารการกิน บางส่วนที่มีบุตรหลาน นำเงินไปใช้เพื่อการศึกษาของบุตรหลาน และบางส่วนนำไปใช้ชำระหนี้ดอกเบี้ย และการจะเกิดความยั่งยืนกับกองทุนหมู่บ้านได้นั้น สมาชิกของกองทุนจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การพัฒนาด้านอาชีพ ดังนั้นต้องมีการเข้าอบรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเนื้อหาที่ควรอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพและการต่อยอด นอกจากนี้สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของกองทุน เช่น การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมเขียนโครงการ การอบรมต่าง ๆ จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนกับกองทุนหมู่บ้านได้ ตรงกับงานวิจัยของ นพพร จันทรนำชู และคณะ (2561) ทำการศึกษารูปแบบ แนวทางการประยุกต์ใช้ และความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนและความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชุมชน การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประธานกองทุนหมู่บ้านและสถาบันการเงินชุมชน สาขา 12 จำนวน 8 จังหวัด ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) และทดสอบแบบจำลองสมมติฐานกับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ใช้ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านคณะกรรมการ ด้านสมาชิก ด้านการเรียนรู้ และด้านเครือข่าย ที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน และความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชุมชน วิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเนื้อหา (Content Analysis) โดยเก็บข้อมูลจากประธานคณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและสถาบันการเงินชุมชน สาขา 12 โดยการ

เลือกแบบเจาะจงจำนวน 12 คน จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านผู้นำในการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ผู้นำต้องมีความรู้ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต ปัจจัยด้านคณะกรรมการ ต้องมีความรอบรู้ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ ปัจจัยด้านสมาชิก สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการเรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ปัจจัยด้านความรู้ คณะกรรมการและสมาชิกต้องเรียนรู้เกี่ยวกับ ด้านการบริหารจัดการ การออม การให้สินเชื่อ การจัดการสวัสดิการชุมชน ส่งผลให้มีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ปัจจัยด้านเครือข่าย การที่สถาบันการเงินชุมชนจะประสบความสำเร็จได้จะต้องร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้มีการเรียนรู้ร่วมเมื่อสามารถต่อยอดกิจกรรมทางการเงิน จากกรทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปปัจจัยด้านบุคลากรและปัจจัยด้านผู้นำส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของงานวิจัยและข้อค้นพบได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ปัจจัยด้านบุคลากรและผู้นำ

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
ชญาณ์นันท์ ณ์ชภัค ปทุมภพและคณะ (2558)	แนวทางการบริหารงาน กองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์	พบว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบด้านผู้นำที่ต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสามารถสร้างความศรัทธาเชื่อมั่นให้กับคนในองค์กร หรือสมาชิกกองทุน เป็นที่ยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์ และการเสียสละ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำเป็นต้องมุ่งในการพัฒนายกระดับความรู้ ความสามารถของคน มีการอบรมด้านการพัฒนาด้านอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มสมาชิก
ธีรเดช มีสัตธรรม และคณะ (2561)	ยุทธศาสตร์การเพิ่ม สมรรถนะความเป็นผู้นำ ของกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาล นครสวรรค์	พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านตัวบุคคล ได้แก่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บทบาทหน้าที่ของตนและรวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการ ต้องมีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนการทำงาน มีการบริหารงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
หรรษา คล้ายจันทร์พงษ์ และคณะ (2558)	ตัวแบบการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิผลของ กองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)	พบว่า สมาชิก และผู้นำ มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน โดยด้านสมาชิกต้องมีกระบวนการเรียนรู้ มีความสำคัญในการเป็นเจ้าของกองทุน สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน สมาชิกต้องเข้าใจในกฎระเบียบของกองทุน มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ด้านผู้นำ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งวิสัยทัศน์คือการมีความสำคัญในการทำงานตามวัตถุประสงค์ การมองอนาคตในเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำต้องมีความคิดในเชิงกลยุทธ์ ผู้นำต้องทำให้สมาชิกยอมรับและนับถือสามารถกระตุ้นให้สมาชิกปฏิบัติตาม
พรพิมล เกลิมมี ประเสริฐ และ ภณิดา สุนทรไชย (2554)	การบริหารจัดการเงินกู้ยืม กองทุนหมู่บ้านเพื่อการ พัฒนาครอบครัวและ ชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัด มหาสารคาม	พบว่าสมาชิกของกองทุนจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การพัฒนาด้านอาชีพ ดังนั้นต้องมีการเข้าอบรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเนื้อหาที่ควรอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพและการต่อยอด นอกจากนี้สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของกองทุน เช่น การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมเขียนโครงการ การอบรมต่าง ๆ จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนกับกองทุนหมู่บ้านได้
นพพร จันทร์นำชู และคณะ (2561)	รูปแบบการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความเชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจชุมชนที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการบริหาร จัดการสถาบันการเงิน ชุมชน	พบว่า ผู้นำต้องมีความรู้ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต ปัจจัยด้านคณะกรรมการ ต้องมีความรอบรู้ มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสถียร ปัจจัยด้านสมาชิก สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการเรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน
Mbira & Tapera (2016)	Key Success Drivers for Microfinance Institutions in Zimbabwe : Developing Core Competences for Financial Inclusion	พบว่า การฝึกอบรมพนักงานและแรงจูงใจ เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จสำหรับสถาบันการเงินขนาดเล็กซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่สถาบันการเงินรายย่อยจะต้องลงทุนในการพัฒนาพนักงานนอกจากนี้สถาบันการเงินขนาดเล็กยังมีความจำเป็นที่ต้องการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มีความมุ่งมั่นกระตือรือร้นและการบริหารจัดการที่ดี

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่าผลการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่ได้มีเพียงแค่ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านผู้นำ ยังมีปัจจัยด้านอื่นที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.2 ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล

มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาโดยใช้ปัจจัยตัวอื่นเพิ่มเติมที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อย โดยใช้ปัจจัยด้านธรรมาภิบาลสามารถส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันการเงินรายย่อยดังนี้ งานวิจัยของ Anand Kumar and Newport (2007) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินขนาดเล็กที่สามารถช่วยแก้ปัญหาในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ รวมทั้งช่วยลดปัญหาความยากจนรัฐทวีปนาฑู ของอินเดีย การศึกษานี้พูดถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากรโดยแบ่งเป็น ด้านผู้นำที่ดีจะสามารถนำพาสถาบันการเงินขนาดเล็กผ่านพ้นวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ รวมทั้งยังสามารถในการจัดสรรทรัพยากรได้เหมาะสม กับด้านพนักงานที่มีความมุ่งมั่น และเชี่ยวชาญในการดำเนินงานจะสามารถผลักดันให้สถาบันการเงินฯ ผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจได้เช่นกัน ปัจจัยด้านการจัดการข้อมูล สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจและลดความเสี่ยงในการดำเนินงานได้ ปัจจัยด้านระบบบัญชีและการเงิน มีการกันเงินสำรอง เพื่อจัดการกับสินเชื่อยามฉุกเฉิน มีระบบการจัดการด้านการเงินและบัญชีที่เหมาะสม ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารงานที่ชัดเจนช่วยเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ความโปร่งใสในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้ ปัจจัยด้านผู้กู้/ลูกค้าที่ดีมีฐานข้อมูลของลูกค้าในการกู้ยืม การจ่ายชำระที่ดีตรงเวลา และปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐในการสนับสนุนช่วยเหลือในช่วงเกิดวิกฤต งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบันการเงินมีผลต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ปัจจัยภายในได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ระบบการจัดการข้อมูล การบริหารด้านการเงิน การบริหารจัดการ การกำกับดูแลกิจการที่ดี และปัจจัยภายนอกได้แก่ นโยบายภาครัฐ มีผลต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก และงานวิจัยของ Mutua and Ali (2017) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินขนาดเล็กในเคนยาโดยมุ่งเน้นเฉพาะไปที่มอมบาซา การศึกษาเพื่อตรวจสอบผลของการกำกับดูแลกิจการ การระดมทุนของผู้บริจาค และการระดมเงินฝากออมทรัพย์มีผลต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินรายย่อย ประชากรในการศึกษาประกอบด้วย 5 สถาบันการเงินรายย่อย ได้แก่ KWFT, Faulu Kenya, Cardet, SMEP และ Yehu การสุ่มตัวอย่างของการศึกษาประกอบด้วยพนักงานจำนวน 60 คนซึ่งประกอบด้วยผู้จัดการ 11 คน เจ้าหน้าที่ 15 คนและพนักงานผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอีก 35 คนของสถาบันการเงินขนาดเล็กห้าแห่งในมอมบาซา การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการสำรวจแบบสำมะโนประชากรของพนักงาน 60 คน

ใช้การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ประชากรเนื่องจากประชากรมีขนาดเล็ก ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สำหรับการสุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม การศึกษาใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิในรวบรวมข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้มาจากวารสาร รายงานการประชุม รายงานประจำปีของ บริษัท และสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำวิเคราะห์ผ่านสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน สถิติเชิงอนุมานใช้ การถดถอยเชิงหลายเส้น (multiple linear regression) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาพบว่าการกำกับดูแลกิจการมีผลต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินรายย่อย ในมอมบาซา และความล้มเหลวของสถาบันการเงินรายย่อยและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น สาเหตุจากการกำกับดูแลที่ไม่ดี นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการจัดหาเงินทุน โดยการระดมทุนจากผู้บริจาคส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินรายย่อย ในมอมบาซาด้วยเช่นกัน ความช่วยเหลือจากผู้บริจาคช่วยในการสร้างฐานทางการเงินที่แข็งแกร่งสถาบันการเงินรายย่อย และผู้บริจาคยังเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการดำเนินงานอีกเช่นกัน และยังพบอีกว่าการระดมเงินทุนจากการรับบริจาคควรทำเพียงในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น เพราะจะส่งผลต่อการสูญเสียด้านการจูงใจในระยะยาว ส่วนการระดมเงินฝากออมทรัพย์มีต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินรายย่อย ในมอมบาซา นั้นมีการระบุว่าเงินฝากออมทรัพย์ที่เพียงพอมีความสำคัญต่อการพัฒนาของ สถาบันการเงินรายย่อย และการออมเพิ่มการสะสมทุนให้สถาบันการเงินรายย่อย การศึกษายังพบอีกว่าการสร้างการออมทรัพย์จะช่วยลดการพึ่งพาของสถาบันการเงินรายย่อยในการรับความช่วยเหลือจากเงินบริจาคและความช่วยเหลือจากภายนอก แต่การระดมเงินออมทรัพย์จะเพิ่มค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายของสถาบันการเงินรายย่อยด้วยเช่นกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Babajide et al (2017) ทำการศึกษาเพื่อตรวจสอบผลกระทบของการปฏิบัติงานและวิธีการส่งมอบสินเชื่อที่ดำเนินการ โดยสถาบันการเงินรายย่อยที่ “ไม่หวังผลกำไร” และ “หวังผลกำไร” ต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินขนาดเล็กในไนจีเรีย ตัวแปรที่ใช้วัดผลกระทบต่อการทำงานได้แก่ การกำกับดูแลกิจการที่ดี การบริหารจัดการ ความรู้ ความเข้าใจ ผู้นำ และการมีส่วนร่วม โดยวัดผลการดำเนินงานในแง่ประสิทธิภาพ สินทรัพย์ กำไร และผลผลิต ในแง่ของการวัดผลกำไรใช้ return on assets (ROA), return one equity (ROE) และ operational self-sufficiency (OSS) ในแง่ของประสิทธิภาพและผลผลิตใช้ วิธีการจัดส่งเครดิต เงื่อนไขและข้อกำหนดของสินเชื่อ จำนวนรวมของผู้กู้ อัตราส่วนต้นทุนต่อผู้กู้ อัตราส่วนผลผลิตของพนักงาน และอัตราการรักษาลูกค้า งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มประชากรที่นำมาใช้สำหรับการศึกษานี้ซึ่งประกอบด้วยเจ้าของ / ผู้ประกอบการ กรรมการผู้จัดการ / CEO และเจ้าหน้าที่การจัดการ / สมาชิกเจ้าหน้าที่อาวุโสของสถาบันการเงินรายย่อยในท้องถิ่นพัฒนาเอกชนและ

MFBS ในไนจีเรียใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บข้อมูล 372 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานและวิเคราะห์สมมติฐานโดยใช้ถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (linear multiple regression) ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยในปัจจุบันไม่ได้ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนและการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยในไนจีเรีย ซึ่งงานวิจัยมีการเสนอแนะว่า ควรมีการยกเครื่องระบบสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยในประเทศในปัจจุบัน ควรได้รับการแก้ไขโดยหน่วยงานกำกับดูแลของ MFIs ในประเทศ จำเป็นที่จะต้องมีการกำกับดูแล MFI ที่มีความเสี่ยงเป็นประจำและสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรเน้นที่คุณภาพของบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน ควรได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และควรมีสิ่งจูงใจเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดีขึ้น และผู้นำที่มีความสามารถและประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงสมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียทุกคนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบันฯ และมีทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Hartungi (2007) ทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่เชื่อมโยงต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยในประเทศกำลังพัฒนา ในประเทศอินโดนีเซีย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นสถาบันการเงิน (Bank Rakyat Indonesia : BRI) ประเทศอินโดนีเซีย ในกรุงจาการ์ตาและเมืองในชนบทบางแห่งในชวาและสุลาเวสี จำนวน 57 สถาบันการเงินในระหว่างเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2003 ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูล เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างของคำถาม การศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกของกองทุน ผู้บริหารกองทุนในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยในประเทศอินโดนีเซียมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกสถาบันฯ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลที่มีการศึกษา มีความรู้ มีการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ มีความทุ่มเท และความชำนาญทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้ด้วยดี ปัจจัยด้านความธรรมาภิบาล มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ ต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องในการตัดสินใจหรือได้รับการส่งเสริมจากรัฐ ส่วนปัจจัยภายนอกสถาบันฯ คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและนโยบายภาครัฐส่งผลต่อการทิศทางและการปรับตัวของสถาบันการเงิน

นอกจากนี้งานวิจัยของพรชัย พันธุ์ธาดาพร (2554) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี 8 หลักเป็นตัวชี้วัดรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหันตรา จำนวน 125 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ T-

Test, F-Test ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามสมมติฐาน หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี 8 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่า หลักความเสมอภาค หลักความต้องการของลูกค้ำหรือประชาชน จากผลการศึกษาพบว่าทั้ง 8 ปัจจัยต่อความสำเร็จของการจัดการกองทุนหมู่บ้านตำบลหันตรา โดยหลักนิติธรรมจะทำให้สมาชิกได้มีโอกาสในการร่วมแสดงความคิดเห็นเมื่อมีปัญหา หลักคุณธรรมคือคณะกรรมการมีบริหารเงินในการจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิกด้วยความซื่อสัตย์ ขยันอดทน จริงใจ หลักความโปร่งใส คณะกรรมการกองทุนมีการแจ้งผลการอนุมัติเงินกู้ให้สมาชิกทราบ มีการเปิดเผยข้อมูล หลักความมีส่วนร่วม คณะกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็น หรือสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุมอยู่เสมอ หลักความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่ออย่างกระตือรือร้นเมื่อเกิดปัญหา และหาแนวทางแก้ไข หลักความคุ้มค่า คณะกรรมการมีการจัดสรรเงินให้สมาชิกอย่างทั่วถึง เพียงพอและอนุมัติเงินกู้ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน หลักความเสมอภาคไม่มีความลำเอียงในการจัดสรรเงินกู้ การต่ออายุสมาชิก และหลักความต้องการของลูกค้ำ/ประชาชน คณะกรรมการมีการเตรียมเอกสาร ให้คำแนะนำในการกู้ สมาชิกมีความพึงพอใจในการกู้เงิน จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยด้านธรรมาภิบาลส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
Anand Kumar & Newport (2007)	Institutional preparedness and sustainability of microfinance institutions during post disaster scenario	พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดี มีผลต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก ควรมีความโปร่งใสในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้
Mutua & Ali (2017)	Factors Influencing Financial Sustainability of Microfinance Institutions in Mombasa, Kenya	พบว่า การกำกับดูแลกิจการมีผลต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินรายย่อยในมอมบาซา และความล้มเหลวของสถาบันการเงินรายย่อยและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น สาเหตุมาจากการกำกับดูแลที่ไม่ดี
Babajide et al (2017)	A comparative analysis of the practice and performance of microfinance institutions in Nigeria	พบว่า สถาบันการเงินขนาดเล็กควรมีการยกเครื่องเรื่องระบบสถาบัน ควรได้รับการแก้ไข โดยควรมีหน่วยงานเข้ากำกับดูแล MFIs และจำเป็นที่จะต้องมีการกำกับดูแลกิจกรรมที่ดี มีการจัดการความเสี่ยงเป็นประจำและสม่ำเสมอ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
Hartungi (2007)	Understanding the success factors of micro-finance institution in a developing country	พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็กในประเทศอินโดนีเซียมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกสถาบันฯ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ ต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการในการตัดสินใจหรือส่งเสริมจากภาครัฐ
พรชัย พันธุ์ธาดาพร (2554)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ปัจจัยต่อความสำเร็จของการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหันตรา โดยหลักนิติธรรมจะทำให้สมาชิกได้มีโอกาสในการร่วมแสดงความคิดเห็นเมื่อมีปัญหา หลักคุณธรรมคือคณะกรรมการมีบริหารเงินในการจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิกด้วยความซื่อสัตย์ ขยันอดทน จริงใจ หลักความโปร่งใส คณะกรรมการกองทุนมีการแจ้งผลการอนุมัติเงินกู้ให้สมาชิกทราบ มีการเปิดเผยข้อมูลหลักความรับผิดชอบคณะกรรมการมีความรับผิดชอบอย่างกระตือรือร้นเมื่อเกิดปัญหา และหาแนวทางแก้ไข หลักความคุ้มค่า คณะกรรมการมีการจัดสรรเงินให้สมาชิกอย่างทั่วถึง เพียงพอและอนุมัติเงินกู้ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน หลักความเสมอภาคไม่มีความลำเอียงในการจัดสรรเงินกู้การต่ออายุสมาชิก

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านธรรมาภิบาลเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย แต่ยังคงพบว่ามีปัจจัยด้านอื่นที่มีส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยด้วยเช่นกัน เช่น ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและการบริหาร เป็นต้น

2.2.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและด้านการบริหารงาน

การศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาเห็นได้ว่าปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและผลการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านบุคลากร ด้านผู้นำ ด้านธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารงานเพิ่มเติมขึ้นมา ดังเช่นงานวิจัยของ ภัทรจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561) ทำการศึกษาเพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานตามหลัก

PDCA เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนิน รวมถึงเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตำบลศรีไค รูปแบบงานวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 2 หมู่บ้านจำนวน 67 คน ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากองทุนหมู่บ้านมีปัญหาด้านการความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและบทบาทหน้าที่ ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน การไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพราะติดธุระ ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการทางการเงิน ผิดชำระหนี้สิน และยังพบว่าศักยภาพด้านบุคลากรไม่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการดำเนินงาน ควรต้องทำการวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยนำผลของรอบการประเมินครั้งก่อนมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในครั้งถัดมา ต้องทำการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค โดยสมาชิกและคณะกรรมการทำการวางแผนการแก้ปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านความรู้ที่แตกต่างกันของสมาชิกส่งผลต่อการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและบทบาทหน้าที่ ย่อมมีการติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการและผลการดำเนินงานให้เกิดความโปร่งใส ไม่ทุจริต และมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานและการมีส่วนร่วมในการทำงานที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานและความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็ก งานวิจัยของ Pinz and Helmi (2014) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็ก (Microfinance) ในเยอรมนี เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม โดยมีการคัดกรองบทความที่เกี่ยวข้องสำหรับการวิเคราะห์ ดำเนินการค้นหาวางอย่างไม่มีโครงสร้างจากหนังสือและบทความทางวิชาการ นอกจากนี้ใช้ฐานข้อมูล EBSCO, Google Scholar และ Proquest เพื่อการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยใช้คำ microfinance (institutions) and microcredit ในการค้นหา ดังนั้นเราจึงระบุตัวอย่างทั้งหมด 400 บทความ เลือกเหลือเพียง 90 บทความที่ศึกษาถึงปัจจัยความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็ก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จของ Microfinance นั้นมาจากปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีโครงสร้างองค์กร มีการกำหนดกฎระเบียบ ขั้นตอนการกู้ยืม มีความร่วมมือของสมาชิก ด้านกลยุทธ์ขององค์กร การปรับตัวตามสถานการณ์ขององค์กร การเข้าถึง การครอบคลุม ด้านพนักงาน มีการฝึกอบรม มีความทุ่มเท ด้านผู้นำ มีความมุ่งมั่น มีประสิทธิภาพความชำนาญ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จขององค์กร และไม่ใช่ว่าเพียงปัจจัยภายในเท่านั้นที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ยังมีปัจจัยภายนอก เช่น หน่วยงานภาครัฐ นโยบายของรัฐส่งผลต่อความสำเร็จด้วยเช่นกันและวัดผลการดำเนินของสถาบันการเงินขนาดเล็ก เป็น 2 ด้านหลัก ๆ คือ ด้านการเงิน (financial performance) และ ด้านสังคม/ด้านที่ไม่ใช่ตัวเงิน (social

performance) โดยด้านการเงินใช้ การวัดผลด้านสินทรัพย์ (assets) กำไร (profit) ความพอเพียงทางการเงิน (operational or financial self-sufficiency) ในการวัดผลการดำเนินงาน และด้านที่ไม่ใช่การเงินใช้ จำนวนกิจกรรมของผู้กู้/โครงการ (number of active borrowers/savers) จำนวนลูกค้า (number of client) เป็น ไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Mahazril et al. (2012) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์ในมาเลเซียจากการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์และวัดผลการปฏิบัติงานผ่านกำไรและการเติบโตของยอดขาย โดยดูผลตอบแทนจากสินทรัพย์และผลตอบแทนจากยอดขาย (return on asset and return on sales except) งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลแจกให้กับ คณะกรรมการสหกรณ์ 50 คน ในเขต Alor Setar รัฐ Kedah ของมาเลเซีย ข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถามถูกวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์ (SPSS) เวอร์ชัน 16.0 สถิติเชิงพรรณนาใช้อธิบายประเภทของสหกรณ์ในมาเลเซีย นอกจากนี้ยังใช้ Pearson Correlation เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานของสหกรณ์ การวิเคราะห์เชิงพรรณนาใช้ในการกำหนดตัวแปรทางประชากร ในขณะที่ Pearson Correlation นำมาใช้เพื่อพิจารณาว่ามีความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยมีสมมติฐานทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนกลยุทธ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีผลต่อการผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในมาเลเซีย แต่พบว่าผลความสัมพันธ์มีระดับที่ไม่แข็งแกร่งมากนัก ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอว่าสหกรณ์ในมาเลเซีย ควรต้องพัฒนาการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่สามารถเสริมความแข็งแกร่งให้กับกิจกรรมของสหกรณ์ นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าสหกรณ์ต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ นอกจากนี้สหกรณ์จำเป็นต้องมีพันธกิจและวิสัยทัศน์ มุ่งเน้นที่การวางแผนระยะยาว ในแง่ของสมาชิกสหกรณ์จำเป็นต้องสื่อสารกับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมถึงการจูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Al Mamun (2012) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของสถาบันเงินขนาดเล็ก โดยเฉพาะเจาะจงธนาคารกรามีน ในบังคลาเทศ โดยตัวแปรที่ใช้เป็นปัจจัยความสำเร็จที่ทำการศึกษา ได้แก่ ด้านนวัตกรรมและการออกแบบการผลิตภัณฑ์ (หมายถึงรูปแบบการกู้ยืม) ด้านการปรับตัวและการเรียนรู้ของบุคลากรในสถาบันเงินขนาดเล็ก ด้านแรงจูงใจ ด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนสถาบันเงินขนาดเล็ก การวัดผลการดำเนินงานของธนาคารกรามีนใช้การวัดผลจากจำนวนลูกค้าที่กู้ยืม งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือใน

การเก็บข้อมูล กับพนักงานของสถาบันการเงินกรามีนที่มีความรู้เกี่ยวกับธนาคารมากพอสมควร ทั้งหมดจำนวน 300 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านนวัตกรรมและและการออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่น การกู้ยืมแบบกลุ่ม เทคนิคการปล่อยสินเชื่อ ระบบการกู้ยืมที่ไม่มีหลักประกันและระบบตรวจสอบกลุ่ม การคัดกรองและการติดตามกลุ่มสำหรับการชำระคืนเงิน ปัจจัยด้านบุคลากร มีการฝึกอบรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ทำรวมถึงทำให้สามารถปรับตัวในการดำเนินงานได้ง่าย และยังพบอีกว่าการมีส่วนร่วมของพนักงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การส่งเสริมให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการเป็นสมาชิกและกู้ยืม ปัจจัยด้านแรงจูงใจ มีผลตอบแทนที่เหมาะสมส่งผลให้เกิดขวัญกำลังใจและการทุ่มเทการทำงานของพนักงาน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการยกระดับทรัพยากรทางการเงินในสำหรับสถาบันการเงินขนาดเล็ก และยังพบอีกว่าสภาพแวดล้อมภายนอกมีผลต่อความล้มเหลวหรือความสำเร็จของกรามีนด้วยเช่นกัน (การสนับสนุนจากภาครัฐ)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเพิ่มเติมที่ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง งานวิจัยของ โรจนา ธรรมจินดา และคณะ (2560) ทำการศึกษากระบวนการในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และเพื่อค้นหารูปแบบการรวมกลุ่มธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยประชากรที่ใช้การศึกษาคือสมาชิกและผู้นำชุมชนกลุ่มผักปลอดสารบ้านดอนลานจำนวน 13 คน แบ่งเป็นสมาชิก 9 คน และผู้นำชุมชน 4 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ การบันทึกข้อมูลภาคสนาม และการนำชาวบ้านไปศึกษาดูงานเพื่อสร้างองค์ความรู้รับฟังคำบรรยาย การสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อมูลปัญหาของชุมชน และการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน ระยะเวลาในการศึกษา 1 ปี การศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มนั้นเน้นการมีส่วนร่วมดังนี้ ร่วมให้ข้อมูล ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับผลการดำเนินงาน และการร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมมีผลต่อความสำเร็จและเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนของกลุ่ม ซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การเติมเต็มองค์ความรู้ระหว่างกันทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ การพิจารณาทางเลือกรูปแบบในการพัฒนากลุ่ม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มทำให้เกิดการนำไปปฏิบัติร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานและการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการความยั่งยืนที่เกิดขึ้นจากความสำเร็จในการดำเนินงานจากการมีส่วนร่วม ดังนี้ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดรายได้เสริม ลดรายจ่ายจากการบริโภคผักที่ปลูก ด้านสังคมลดปัญหาสุขภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ความ

ใกล้ชิดสนิทกันและเกิดความสัมพันธ์ในชุมชนเพิ่มขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการลดการใช้สารเคมี ลดปัญหาดินเสื่อมโทรม

สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิญญู ปรอยกระโทก และคณะ (2559) งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโซ่อุปทานผักปลอดภัยในประเทศไทย และหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโซ่อุปทานผักปลอดภัยในประเทศไทยโดยทำการเลือกผักปลอดภัย (Good Agricultural Practice : GAP) จากข้อมูลของสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีปริมาณพื้นที่การเพาะปลูกที่ได้รับรองผักปลอดภัย (Good Agricultural Practice : GAP) สูงสุด จำนวน 5 ชนิด คือ ขึ้นฉ่าย ตะไคร้ ผักบุ้ง ผักหวาน และโหระพา การศึกษาโซ่อุปทานของผักปลอดภัยทั้ง 5 ชนิด ครอบคลุมตั้งแต่ผู้ขายปัจจัยการผลิต เกษตรกร ผู้ค้าและตลาด การสำรวจข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนในโซ่อุปทานผักปลอดภัย ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ของแบบสอบถามโดยใช้ (IOC : Index of item objective congruence) จากผู้เชี่ยวชาญในโซ่อุปทานผักปลอดภัย จำนวน 17 ราย และทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของการทดสอบแบบสอบถาม (Try out) จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษาแต่มีลักษณะคล้ายกัน จำนวน 30 ราย เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักของความยั่งยืนมี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือในโซ่อุปทาน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เน้นปัจจัยหลักของความยั่งยืน มี 3 ปัจจัยแรกเท่านั้น คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม แต่การวิจัยได้นำปัจจัยที่จะเชื่อมโยงไปสู่ความยั่งยืนมีความสำคัญตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงมีปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือในโซ่อุปทาน ประกอบไปด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) มีความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทาน 3) การดูแลแบ่งปันช่วยเหลือกันในโซ่อุปทาน 4) การวางแผนการทำงานร่วมกัน 5) การบริหารความเสี่ยงร่วมกันทำให้เป็นประโยชน์กับผู้ที่อยู่ในโซ่อุปทานผักปลอดภัยในการทำธุรกิจให้ยั่งยืนที่ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักปัจจัยรองที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืน จากงานวิจัยนี้จะพบว่าการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความยั่งยืน และงานวิจัยของ Bijman (2016) ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ของเนเธอร์แลนด์ สาเหตุที่สนใจที่จะศึกษามีดังนี้ ประการแรก เนเธอร์แลนด์มีกฎหมายความร่วมมือที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ประการที่สอง สหกรณ์ในประเทศเนเธอร์แลนด์สามารถรักษาสมาชิกที่มีประสิทธิภาพไว้ได้ด้วยนวัตกรรมด้านการกำกับดูแลภายใน ประการที่สามความหลากหลายของสมาชิกยังคงอยู่ในระดับต่ำแม้จะมีการเติบโตและความเป็นสากลของสหกรณ์การเกษตร ประการที่สี่สหกรณ์ชาวดัตช์มีการปฏิบัติในการ

จัดตั้งและยกเลิกโครงสร้างสหกรณ์แบบสหพันธรัฐ ประการที่ห้าสหกรณ์มีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนว่าเป็นสหกรณ์ที่เกี่ยวกับ Food supply chain งานวิจัยนี้ศึกษาบนพื้นฐานจากการทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการและวิชาชีพ ข้อมูลเชิงลึกจากประสบการณ์ของสหกรณ์การเกษตรของดัตช์ ซึ่งผลการศึกษาอาจเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้นำสหกรณ์ในประเทศและภาคส่วนอื่น ๆ มองเห็นรูปแบบแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบสหกรณ์ที่คล้ายกันและใช้กลยุทธ์ที่คล้ายคลึงกันได้ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่ามีปัจจัย 5 ด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ของเนเธอร์แลนด์ ได้แก่ หนึ่ง การออกกฎหมายที่รองรับการดำเนินงาน แม้จะมีกฎหมายไม่มาก แต่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการกำหนดโครงสร้างของสหกรณ์ วิธีดำเนินการ และกรอบกฎหมายที่อนุญาตให้มีการควบคุมสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ สองด้านนวัตกรรมที่มีการจัดพื้นที่สำหรับนวัตกรรมการกำกับดูแลภายในเพื่อรักษาและเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับการควบคุมสมาชิกในสหกรณ์ สาม ด้านสมาชิกในองค์กรที่มีความมุ่งมั่น มีความรู้ มีความตั้งใจในการดำเนินงานและมีการจ่ายผลตอบแทนที่เหมาะสม สี่ การมีส่วนร่วมจากสมาชิกในการดำเนินงาน การมีเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ด้วยตนเอง และห้าการมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมโดยมีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง การเน้นเรื่องของโครงสร้างต้นทุนที่ต่ำในการดำเนินขององค์กร ในวันที่มีคู่แข่งเป็นชุปเปอร์มาเก็ตที่เพิ่มขึ้น แต่ Jos BIJMAN ยังไม่ยืนยันว่าปัจจัยทั้ง 5 ตัวเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินสหกรณ์ในเนเธอร์แลนด์ประสบความสำเร็จนั้น เมื่อนำไปใช้ในพื้นที่อื่น (ประเทศอื่น/บริบทอื่น) จะใช้ได้เสมอไป จากการทบทวนวรรณกรรมปัจจัยด้านการบริหารงานและการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองข้างต้นสามารถสรุปงานวิจัยและข้อค้นพบได้ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ปัจจัยด้านการบริหารงานและการมีส่วนร่วม

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
Pinz & Helmi (2014)	Success Factors of Microfinance Institutions : State of the Art and Research Agenda	พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จของ Microfinance มาจาก ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการกำหนดโครงสร้าง มีกฎระเบียบ มีการกำหนดขั้นตอนการกู้ยืม และได้รับความร่วมมือของสมาชิก

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
Mahazril et al. (2012)	Factors Affecting Cooperatives' Performance In Relation To Strategic Planning and Members' Participation	พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีผลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในมาเลเซีย มีข้อเสนอแนะว่า สหกรณ์ต้องพัฒนาการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมความแข็งแกร่งให้กับสหกรณ์ ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สร้างใจให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้สหกรณ์ต้องมีการกำหนดพันธกิจและวิสัยทัศน์ มุ่งเน้นที่การวางแผนระยะยาว
Al Mamun (2012)	Assessing the Factors that Led to the Success of Microfinance in Bangladesh : A Case Study on Grameen Bank	พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการเป็นสมาชิกและกู้ยืม
Bijman (2016)	Agricultural Cooperatives in the Netherlands : Key Success Factors	พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ของเนเธอร์แลนด์ ได้แก่ มีการออกกฎระเบียบที่ชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้างของสหกรณ์ วิธีดำเนินการ การมีส่วนร่วมจากสมาชิกในการดำเนินงาน การมีเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง
ภัทรจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561)	การประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลเมืองศรีไค	พบว่ากองทุนหมู่บ้าน มีปัญหาขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน การไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพราะติดธุระ ควรต้องทำการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค โดยสมาชิกและคณะกรรมการทำการวางแผนการแก้ปัญหาพร้อมกัน ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการทางการเงิน ผิดชำระหนี้สิน ควรมีการติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการและการประเมินผลการดำเนินงานให้เกิดความโปร่งใส ไม่ทุจริต และส่งผลต่อให้สถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
โรจนา ธรรมจินดา และคณะ (2560)	การพัฒนารูปแบบธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษากลุ่มผักปลอดสารบ้านคอนสถาน อำเภอบัว จังหวัดน่าน	พบว่า การมีส่วนร่วมมีผลต่อความสำเร็จและเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การเติมเต็มองค์ความรู้ระหว่างกันทั้งทางด้าน ทฤษฎีและปฏิบัติ การพิจารณาทางเลือกรูปแบบในการพัฒนา กลุ่ม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มทำให้เกิดการนำไปปฏิบัติร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานและการพัฒนาที่ยั่งยืน
วิญญู ปรอยกระโทก และคณะ (2559)	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโซ่อุปทานผักปลอดภัยในประเทศไทย	พบว่า การมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความยั่งยืนความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การดูแลแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน การวางแผนการทำงานร่วมกัน การบริหารความเสี่ยงร่วมกันทำให้เป็นประโยชน์กับผู้ที่อยู่ในโซ่อุปทานผักปลอดภัยในการทำธุรกิจให้ยั่งยืน

ในการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านการบริหารงานและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย แต่ยังมีปัจจัยด้านอื่นที่มีส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อย

2.2.4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก

ในการศึกษาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยมีหลายงานวิจัยที่กล่าวถึงปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยด้วยเช่นกัน งานวิจัยของ Odoo et al. (2019) มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความท้าทายที่ของสถาบันการเงินขนาดเล็กของเมือง Takoradi ในกานาที่ต้องเผชิญภาวะเศรษฐกิจ มีปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายที่ไม่ชัดเจนในทิศทางการทำงาน ขาดการประสานงาน ขาดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อย บุคลากรไม่มีการพัฒนาด้านทักษะ การทุจริตในเจ้าหน้าที่ ขาดการทำบัญชีที่ถูกต้อง ไม่ได้รับการควบคุมที่เหมาะสม ใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยมีผู้จัดการและพนักงานของ MFI ที่ตั้งอยู่ในเมืองที่ได้รับอนุญาตโดยธนาคารแห่งกานาเป็นกลุ่ม

ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในการเลือก 114 ผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล นักวิจัยใช้ความถี่เปอร์เซ็นต์ตัวอย่างอิสระ t-test และ ANOVA เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า นโยบายทางเศรษฐกิจไม่ดีส่งต่อความท้าทายในการดำเนินงาน นโยบายการดำเนินงานที่ไม่ชัดเจนส่งผลให้เกิดความล้มเหลวของการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อย พนักงานมีความรู้อยู่ในระดับต่ำของผู้ปฏิบัติงาน พนักงานมีคุณสมบัติไม่เพียงพอ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน ความสามารถในการจัดการที่จำกัด มีการชำระหนี้ที่ต่ำ กฎระเบียบและการกำกับดูแลที่ไม่เอื้ออำนวย ซึ่งงานวิจัยได้เสนอแนะให้สถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยในกานา ควรลงทุนในการพัฒนาพนักงานสำหรับทุกระดับตั้งแต่ระดับอาวุโสถึงระดับต้น ควรจัดให้มีการจัดการในการให้ความรู้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับความจำเป็นในการชำระเงินกู้และกำหนดมาตรการลงโทษที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับผู้ผิดนัดเงินกู้ นอกจากนี้สถาบันการเงินฯ ควรร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อกำหนดนโยบายที่ดี กรอบที่สามารถช่วยเพิ่มความมั่นใจในการดำเนินงานของอุตสาหกรรม มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อจูงใจพนักงานเพื่อหลีกเลี่ยงกรณีที่เกิดการทุจริต ธนาคารแห่งกานาควรมีกรอบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของภาคการเงินรายย่อย รัฐบาลควรให้ความสนใจกับภาคการเงินรายย่อยมากขึ้นผ่านการตรวจสอบและกำกับดูแลที่เหมาะสม เนื่องจากสถาบันมีบทบาทอย่างมากในเศรษฐกิจของประเทศ. ประการสุดท้ายรัฐบาลควรออกแบบกรอบนโยบายและแผนงานที่สามารถทำได้ช่วยปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจมหภาค สิ่งนี้จะช่วยให้ MFI ทำงานได้ดีในระบบเศรษฐกิจและในที่สุดก็มีส่วนช่วยในการเติบโตของเศรษฐกิจ ตรงกับ งานวิจัยของ Bounouala and Rihane (2014) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อยในอินโดนีเซีย เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ใช้เป็นกลยุทธ์ลงมาดำเนินงานในรูปแบบสถาบันการเงินชุมชนเช่นเดียวกัน โดยปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อย ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมของสถาบันการเงิน ด้านกระบวนการทางการเงินวิธีการในการจัดการเงิน ด้านการเข้าถึงเงิน ด้านบุคลากร ด้านความรู้ความชำนาญ ด้านผลตอบแทน และด้านนโยบายสิ่งแวดลอมนโยบายภาครัฐ และใช้ปัจจัยผลผลการดำเนินงาน ได้แก่ ทุน/ความเสี่ยง อัตราการค้างชำระ และผลตอบแทนผู้ถือหุ้น เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทุกข้อมูมิในรูปแบบทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อย และเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของตลาดของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อย ปัจจัยด้านการบริหาร ต้องมีการปรับลดโครงสร้าง ปรับระบบการทำงานที่สอดคล้อง ด้านวัฒนธรรมของสถาบันการเงิน เรียนรู้รูปแบบของสถาบันการเงินรายย่อย วิธีการเข้าถึงชุมชน ด้านกระบวนการทางการเงินมีกระบวนการในการบริหารจัดการความเสี่ยง กระจายความเสี่ยง การติดตามตรวจสอบภายใน ด้านการเข้าถึงเงิน

ปรับปรุงแบบการให้บริการ จำเป็นมีพันธมิตรระหว่างธนาคารกับสถาบันการเงินขนาดเล็ก และดำเนินนโยบายจากภาครัฐที่สนับสนุนการดำเนินงาน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ McIntyre (2012) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่ลดทอนความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยในแอฟริกา ซึ่งผลงานวิจัยชิ้นนี้ยืนยันว่า ปัจจัยด้านการศึกษาหรือความรู้ของสมาชิก ปัจจัยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ปัจจัยด้านการฝึกอบรม และเงื่อนไขของประเทศหรือนโยบายภาครัฐมีผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยในแอฟริกาด้วยเช่นเดียวกัน งานวิจัยนี้วัดความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็กด้วยผลการดำเนินงานทางการเงิน (Finance Performance) และงานวิจัยของ Benjamin and Quiñones (2007) ศึกษาถึงปัจจัยความสำเร็จและข้อจำกัดของสถาบันการเงินขนาดเล็กในประเทศฟิลิปปินส์ ที่เป็นสถาบันการเงินที่เป็นสื่อกลางในการให้บริการทางการเงินในพื้นที่ชนบทของฟิลิปปินส์ สาเหตุเนื่องมาจากประเทศฟิลิปปินส์มีอัตราความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านการเงินสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับในอดีตที่ผ่านมานโยบายทางการเงินของภาครัฐส่งผลให้ประชาชนที่มีฐานะยากจนเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงินของสถาบันการเงินได้ยาก ซึ่งต่อมาในภายหลังภาครัฐได้ทำการปฏิรูประบบนโยบายการให้สินเชื่อใหม่ จึงทำให้เกิดความสนใจในการศึกษาเพื่อทราบถึงความเปลี่ยนแปลงและแนวทางการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย การวิจัยนี้ศึกษาจากกรณีศึกษาเชิงลึกเป็นส่วนหนึ่งของการทบทวนระดับโลกเกี่ยวกับความเชื่อมโยงทางการเงินที่ดำเนินการ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ขององค์การสหประชาชาติด้วยเงินทุนจากมูลนิธิฟอร์ด กรณี PCFC ได้รับเลือกสำหรับภูมิภาคนี้ เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการการเงินรายย่อยในฟิลิปปินส์ โดยผลการศึกษาพบว่า การขาดแคลนเทคโนโลยีและความรู้ของประชาชนเป็นข้อจำกัดที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อย และยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยที่สำคัญ รวมถึงนโยบายภาครัฐในการช่วยเหลือทางการเงินเพื่อต้องการลดปัญหาความยากจนกับประชาชนโดยผ่านสถาบันการเงินย่อยเป็นปัจจัยเสริมของการดำเนินงานสถาบันการเงินรายย่อยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากกรทบทวนวรรณกรรมปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถสรุปงานวิจัยและข้อค้นพบได้ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก

ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ข้อค้นพบ
Odoom et al. (2019)	Investigating the Challenges Faced by Microfinance Institutions in Ghana : Evidence from Takoradi	พบว่าสถาบันการเงินรายย่อยควรร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อกำหนดนโยบายที่ดีกรอบที่สามารถช่วยเพิ่มความมั่นใจในการดำเนินงานของอุตสาหกรรม รวมถึงรัฐบาลควรให้ความสนใจกับภาคการเงินรายย่อยมากขึ้นผ่านการตรวจสอบและกำกับดูแลที่เหมาะสม เนื่องจากสถาบันมีบทบาทอย่างมากในเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลควรออกแบบกรอบนโยบายและแผนงานที่สามารถทำได้ช่วยปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจมหภาค สิ่งนี้จะช่วยให้ MFI ทำงานได้ดีในระบบเศรษฐกิจและในที่สุดก็มีส่วนช่วยในการเติบโตของเศรษฐกิจ
Bounouala & Rihane (2014)	Commercial banks in microfinance : entry strategies and keys of success	พบว่าสถาบันการเงินรายย่อยจำเป็นต้องมีพันธมิตรระหว่างธนาคารกับสถาบันการเงินขนาดเล็ก รวมถึงนโยบายจากภาครัฐที่สนับสนุนการดำเนินงานส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันฯ
McIntyre (2012)	Microfinance : An Analysis of Success and Challenges in West Africa	พบว่าเงื่อนไขรัฐบาลหรือนโยบายภาครัฐมีผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยในแอฟริกา
Benjamin & Quiñones (2007)	Financial linkages in the Philippines : Constraints and success factors	พบว่านโยบายภาครัฐในการช่วยเหลือทางการเงินเพื่อต้องการลดปัญหาความยากจนกับประชาชน โดยผ่านสถาบันการเงินย่อยเป็นปัจจัยเสริมของการดำเนินงานสถาบันการเงินรายย่อยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็ก (Micro-finance) โดยเป็นสถาบันการเงินที่มีลักษณะเดียวกับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งสถาบันการเงิน/กองทุนเหล่านี้ เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ในการแก้ปัญหาความยากจนของประเทศกำลังพัฒนา และการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจึงทำตารางสรุปตัวแปรปัจจัยในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.5 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อ้างอิง	ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง					
	ปัจจัยภายใน					ปัจจัยภายนอก
	ด้านบุคคลกร	ผู้นำ	การกำกับดูแล	การบริหารงาน	การมีส่วนร่วม	สิ่งแวดล้อม
Garnevska et al.(2011)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Akhter (2018)	✓	✓	✓	✓		✓
Hartungi (2007)	✓		✓			✓
Mbira & Tapera (2016)	✓	✓	✓			✓
Anand Kumar & Newport (2007)	✓		✓	✓		✓
Mutua & Ali (2017)			✓			
Babajide et al (2017)	✓	✓	✓			
Pinz & Helmi (2014)	✓			✓	✓	✓
Mahazril et al. (2012)				✓	✓	
Al Mamun (2012)	✓				✓	✓
Odoom et al. (2019)	✓			✓		✓
Bounouala & Rihane (2014)	✓			✓		✓

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

อ้างอิง	ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง					
	ปัจจัยภายใน					ปัจจัยภายนอก
	ด้านบุคคลกร	ผู้นำ	การกำกับดูแล	การบริหารงาน	การมีส่วนร่วม	สิ่งแวดล้อม
Bijman (2016)	✓			✓	✓	
McIntyre (2012)						✓
Benjamin & Quiñones (2007)						✓
ชญาน์นันท์ ฉันทักปฐมภพ และคณะ (2558)	✓	✓			✓	
ธีรเดช มีสัตตธรรม และคณะ (2561)	✓	✓			✓	✓
นพพร จันทรนาชู และคณะ (2561)	✓				✓	✓
หรรษา คล้ายจันทร์พงษ์ และคณะ (2558)	✓	✓		✓		
ภัทรจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561)	✓		✓	✓	✓	
พรพิมล เถลิ้มมีประเสริฐ, และ ภณิตา สุนทรไชย (2554)	✓				✓	
โรจนา ธรรมจินดา และคณะ (2560)					✓	
วิญญู ปรอยกระโทก และคณะ (2559)					✓	

2.2.5 สมมติฐานการวิจัยที่ 1

ดังนั้นจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้เห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แต่เนื่องจากมีปัจจัยบางตัวที่มีความใกล้เคียงกันและทับซ้อนกันอยู่ในบางงานวิจัย ผู้วิจัยจึงทำรวบให้เป็นปัจจัยตัวเดียวกัน และนำไปเพิ่มในตัวชี้วัดของปัจจัยนั้นแทน ดังนั้นสามารถสรุปตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทย ทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการบริหารงาน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก และจากตัวแปรทั้ง 6 ตัวรวมถึงการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยนำมาใช้ในการตั้งเป็นสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยสามารถสรุปตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำทบทวนวรรณกรรมตัวชี้วัดพร้อมไปในคราวเดียวกัน และทำการสรุปตัวชี้วัดของตัวแปรในรูปแบบตาราง โดยจำแนกเป็นงานวิจัยต่างประเทศตามตารางที่ 2.6 และงานวิจัยในประเทศ ตามตารางที่ 2.7 ดังนี้

ตารางที่ 2.6 ตัวชี้วัดตัวแปรสังเกตอ้างอิงงานต่างประเทศ

ตัวแปรสังเกต	ตัวชี้วัด	อ้างอิง	
ปัจจัยภายใน	ด้านบุคลากร	การศึกษา	- Hartungi (2007) - Garnevska et al.(2011)
		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ MFI	- Garnevska et al.(2011) - Hartungi (2007) - Babajide et al (2017) - Bounouala & Rihane (2014)
		มีทักษะในการทำงาน	- Akhter (2018)
		มีความชำนาญ	- Hartungi (2007) - Anand Kumar & Newport (2007) - Babajide et al (2017) - Akhter (2018)

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต		ตัวชี้วัด	อ้างอิง
ปัจจัยภายใน	ด้านบุคคลกร	มีการฝึกอบรม (กฎระเบียบของกองทุน การ พัฒนาด้านอาชีพ)	- Hartungi (2007) - Garnevska et al.(2011) - Akhter (2018) - Pinz & Helmi (2014) - Babajide et al (2017) - Mbira & Tapera (2016) - Akhter (2018)
		มีความซื่อสัตย์สุจริต	- Mbira & Tapera (2016)
		มีความทุ่มเท	- Hartungi (2007) - Anand Kumar & Newport (2007) - Pinz & Helmi (2014)
	ผู้นำ	มีประสบการณ์	- Babajide et al (2017) - Pinz & Helmi (2014)
		มีวิสัยทัศน์	- Garnevska et al.(2011)
		มีความคิดริเริ่ม	- Garnevska et al.(2011)
		มีความมุ่งมั่นในการทำงาน	- Garnevska et al.(2011) - Mbira & Tapera (2016) - Pinz & Helmi (2014)
		กระตือรือร้น	- Mbira & Tapera (2016)
		มีภาวะผู้นำ	- Mbira & Tapera (2016)
		มีความซื่อสัตย์	- Mbira & Tapera (2016)
		ธรรมาภิบาล	มีความโปร่งใสสามารถ ตรวจสอบได้

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต		ตัวชี้วัด	อ้างอิง
ปัจจัยภายใน	ธรรมาภิบาล	มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	- Garnevska et al.(2011) - Akhter (2018) - Hartungi (2007) - Odoom et al. (2019)
		สามารถเข้าถึงข้อมูลได้	- Mbira & Tapera (2016)
	การบริหารงาน	มีระบบในการทำงาน	- Garnevska et al.(2011) - Pinz & Helmi (2014) - Bounouala & Rihane (2014)
		มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน	- Akhter (2018) - Pinz & Helmi (2014) - Bounouala & Rihane (2014)
		มีการบริหารความเสี่ยง	- Akhter (2018) - Bounouala & Rihane (2014)
		มีการกลั่นกรองคัดเลือกสมาชิก	- Akhter (2018)
		มีการจัดการด้านการเงินและบัญชี	- Anand Kumar & Newport (2007)
		มีกฎระเบียบข้อบังคับ	- Pinz & Helmi (2014) - Odoom et al (2019)
		การมีส่วนร่วม	ร่วมกิจกรรม
	ร่วมวางแผน		- Garnevska et al.(2011)
	ร่วมดำเนินงาน		- Pinz & Helmi (2014) - Mahazril et al. (2012) - Al Mamun (2012)

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต		ตัวชี้วัด	อ้างอิง
ปัจจัย ภายนอก	สิ่งแวดล้อม	นโยบายภาครัฐ	- Hartungi (2007) - Anand Kumar & Newport (2007) - Pinz & Helmi (2014)
		ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ	- Babajide et al (2017) - Odoom et al. (2019)

ตารางที่ 2.7 ตัวชี้วัดตัวแปรสังเกตอ้างอิงงานในประเทศ

ตัวแปรสังเกต		ตัวชี้วัด	อ้างอิง
ปัจจัยภายใน	ด้าน บุคคลากร	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ MFI	- ชญาณ์นันท์ ณ์ชภัคปฐมภพ และคณะ (2558) - ชีรเดช มีสัตธรรม และคณะ (2561) - นพพร จันทรนาชู และคณะ (2561) - ھرรษา คลัยจันทรพงษ์ และคณะ (2558) - ภัทราจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561) - พรพิมล เฉลิมมีประเสริฐ, ภณิตา สุนทรไชย (2554)
		มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง	- ชีรเดช มีสัตธรรม และคณะ (2561)) - ภัทราจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561)
		มีความชำนาญ	- ھرรษา คลัยจันทรพงษ์ และคณะ (2558)

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต		ตัวชี้วัด	อ้างอิง
ปัจจัยภายใน	ด้านบุคคลกร	มีการฝึกอบรม (กฎระเบียบของ กองทุน การพัฒนา อาชีพ	- ھرรษา คล่ายจันทรพ์งษ์ และคณะ (2558) - ชญาณันันท์ ฌชภักปฐุมภพ และคณะ (2558) - ชีรเดช มีสัตชรธรรม และคณะ (2561) - พรพิมล เณลิมมีประเสริฐ, ภณิตา สุนทรไชย (2554)
		มีความซื่อสัตย์สุจริต	- นพพร จันทรนำชู และคณะ (2561)
		มีความสำนึกเป็น เจ้าของกองทุน	- ھرรษา คล่ายจันทรพ์งษ์ และคณะ (2558)
	ผู้นำ	มีวิสัยทัศน์	- ชีรเดช มีสัตชรธรรม และคณะ (2561) - ھرรษา คล่ายจันทรพ์งษ์ และคณะ (2558)
		มีความคิดริเริ่ม	- ھرรษา คล่ายจันทรพ์งษ์ และคณะ (2558)
		มีภาวะผู้นำ	- ชญาณันันท์ ฌชภักปฐุมภพ และคณะ (2558)
		สร้างคามเชื่อมั่น ให้กับสมาชิก	- ชญาณันันท์ ฌชภักปฐุมภพ และคณะ (2558) - ھرรษา คล่ายจันทรพ์งษ์ และคณะ (2558)
		มีการวางแผน	- นพพร จันทรนำชู และคณะ (2561)
		มีความซื่อสัตย์	- ชญาณันันท์ ฌชภักปฐุมภพ และคณะ (2558) - นพพร จันทรนำชู และคณะ (2561)

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต	ตัวชี้วัด	อ้างอิง	
ปัจจัยภายใน	ธรรมาภิบาล	มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	- ซีรเคช มีสัตตธรรม และคณะ (2561) - ภัทราจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561)
		สามารถเข้าถึงข้อมูล ได้	- ชญาณ์นันท์ ณิชกัปปฐมภพ และคณะ (2558)
	การบริหารงาน	มีระบบในการทำงาน	- ھرรษา ค่ายจันทรพงษ์ และคณะ (2558)
		มีโครงสร้างองค์การที่ ชัดเจน	- ھرรษา ค่ายจันทรพงษ์ และคณะ (2558)
		มีกฎระเบียบข้อบังคับ	- ھرรษา ค่ายจันทรพงษ์ และคณะ (2558)
	การมีส่วนร่วม	ร่วมกิจกรรม	- ชญาณ์นันท์ ณิชกัปปฐมภพ และคณะ (2558) - ซีรเคช มีสัตตธรรม และคณะ (2561) - นพพร จันทรนำชู และคณะ (2561) - ھرรษา ค่ายจันทรพงษ์ และคณะ (2558)
		ร่วมกันแก้ปัญหา	- ภัทราจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561)
ร่วมดำเนินงาน		- นพพร จันทรนำชู และคณะ (2561) - ภัทราจิตร แสงสว่าง และคณะ (2561) - พรพิมล เฉลิมมีประเสริฐ และ ภาณิตา สุนทรไชย (2554)	
ปัจจัย ภายนอก	สิ่งแวดล้อม	นโยบายภาครัฐ	- ชญาณ์นันท์ ณิชกัปปฐมภพ และคณะ (2558)
		ได้รับการสนับสนุน จากภาครัฐ	- ซีรเคช มีสัตตธรรม และคณะ (2561) - นพพร จันทรนำชู และคณะ (2561)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน (Performance)

การประเมินผลการดำเนินงานเป็นการตรวจสอบโดยใช้ตัวแบบการประเมินองค์กร (Performance appraisal systems) ในด้านต่าง ๆ ที่วางแผนไว้ การวัดผลไม่เพียงแต่วัดผลด้านการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลในอดีต เท่านั้น ยังต้องคำนึงถึงมิติที่หลากหลาย (Multi-dimension) ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายบนพื้นฐานวัฒนธรรมองค์กรอันเป็นระบบ ที่ยอมรับของบุคลากรทุกฝ่ายว่าสามารถเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาตนเอง และผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น การวัดผลเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการวัดผลในทุกมิติอย่างเป็นระบบ และการวัดผลการปฏิบัติงานคือการประเมินผลลัพธ์ขององค์กรอันเป็นผลมาจากการตัดสินใจด้านการจัดการทรัพยากรขององค์กรและการดำเนินการตามการตัดสินใจของสมาชิกขององค์กร (Hofer, 1983) กระบวนการวัดผลการปฏิบัติงานมีการทำอย่างรอบคอบเกี่ยวกับผลลัพธ์ขององค์กร โดยการเปรียบเทียบความสำเร็จขององค์กรกับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ต้องการบรรลุ การวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากช่วยอำนวยความสะดวกในการกำหนดภารกิจ กลยุทธ์และเป้าหมายที่สอดคล้องกันอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Kravchuk & Schack, 1996) โดยสามารถกำหนดเป็นตัวชี้วัด (Key Performance Indicators : KPIs) ที่สมเหตุสมผล ดังนั้นการวัดผลเชิงคุณภาพ และ ตัวชี้วัดความสำเร็จ มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การวัดผลเชิงคุณภาพ (Balanced scorecard)

การวัดผลการปฏิบัติงานแบบเดิมเป็นการบริหารเชิงควบคุม (Management by Controls) โดยเชื่อว่า การควบคุมจะทำให้การดำเนินงานเข้มแข็งจนอาจละเลยความสามารถในการแข่งขัน การบริหารในลักษณะนี้จึงมักหวังผลในระยะสั้น (Short term performance) ซึ่งใช้ตัวเลขทางการเงินเป็นตัววัดผล (Finance measure) เช่น คู่อัตรการเติบโต ความสามารถในการทำกำไร และความเสี่ยงที่ผู้ถือหุ้นจะถอนหุ้น ส่งผลให้ละเลยสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำเนินงานระยะยาว (Long term performance) ทั้งในด้านคุณค่าของลูกค้า ผู้ผลิต ผู้ขาย พนักงาน เทคโนโลยี และนวัตกรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในระหว่างการพัฒนาจะมีการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรเพื่อทำให้ทราบสถานภาพได้ตลอดเวลาที่สามารถเชื่อมต่อระบบ การบริหารทั่วทั้งองค์กรได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การวัดผลเชิงคุณภาพ (Balanced Scorecard : BSC) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำหน้าที่เปลี่ยนพันธกิจ (Mission) และกลยุทธ์ (Strategy) เป็นชุดของการวัดผลการปฏิบัติงานที่มีส่วนช่วยกำหนดกรอบของระบบการวัดและการบริหารกลยุทธ์ที่ครอบคลุมประเด็นครบถ้วน ตัวเลขที่ได้จากการวัดจะทำหน้าที่วัดผลการปฏิบัติงานขององค์กรที่ครอบคลุม

ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้ และการเติบโตขององค์กร (Kaplan & Norton, 1996) การวัดผลเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วยมุมมอง 4 ด้านของการวัดผล คือ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโต ดังนี้

1) มุมมองทางด้านการเงิน (Financial perspective) เป็นจุดร่วมหรือผลสำเร็จในภาพรวมของการวัดผลในมุมมองอื่น ๆ จึงยังคงวิเคราะห์ในเชิงควบคุมโดยใช้ตัวเลขทางการเงิน ในการวัดผลเชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดที่นิยมใช้มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเพิ่มรายได้ การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ และการลดความเสี่ยง

2) มุมมองทางด้านลูกค้า (Customer perspective) เป็นการตอบคำถามว่าหากต้องการให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ องค์กรควรตอบสนองลูกค้าอย่างไร จึงคำนึงถึงคุณค่าและความแตกต่างหลากหลายของลูกค้าโดยพิจารณาความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้านำมาซึ่งผลตอบแทนทางการเงินในท้ายที่สุด ในการวัดผลเชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดที่นิยมใช้มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับส่วนแบ่งทางการตลาด ความพึงพอใจของลูกค้า การรักษาลูกค้า กำไรจากลูกค้า การหาลูกค้าใหม่ ภาพลักษณ์คุณสมบัติของ ผลิตภัณฑ์ ความสัมพันธ์กับลูกค้า และคุณภาพการบริการลูกค้า

3) มุมมองทางด้านกระบวนการภายใน (Internal business process perspective) โดยทั่วไปไม่อาจวัดเป็นตัวเลขได้ แต่สามารถวัดในรูปของความเร็ว ความคล่องตัว ศักยภาพ (potential) การปรับตัว ทักษะความสามารถ ความโปร่งใส บรรยากาศการทำงาน เป็นต้น โดยพิจารณาว่าหากต้องการให้องค์กรเป็นที่พึงพอใจของผู้ถือหุ้นและลูกค้า องค์กรควรมีกระบวนการที่เป็นเลิศอะไรบ้าง ในการวัดผลเชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดที่นิยมใช้มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับรายได้ของพนักงาน เวลาในการปฏิบัติงาน คุณภาพการผลิตและบริการ ซึ่งเป็นการวัดความสมบูรณ์ของกระบวนการทำงานภายในองค์กรเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้าขององค์กร

4) มุมมองทางด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth perspective) เป็นรากฐานที่สำคัญในการให้การสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กร สร้างนวัตกรรม เพิ่มอัตราการเติบโต และสร้างมูลค่างานในระยะยาว พร้อมกับเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยพิจารณาว่าหากต้องการรักษาความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่ององค์กรต้องดำเนินการอย่างไร ในการวัดผลเชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดที่นิยมใช้มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของพนักงาน ความสามารถของระบบข้อมูลข่าวสาร และบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน

ในการวัดผลทั้ง 4 มุมมองจะครอบคลุมการวัดศักยภาพขององค์กรทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยการวัดด้านการเงินเป็นการวัดความสำเร็จที่เกิดขึ้นแล้ว (Looking back) การวัดผลด้านลูกค้าและประสิทธิภาพการบริหารงานภายในเป็นการวัดความสำเร็จในปัจจุบัน (Present) ส่วนการ

วัดผลด้านลูกค้าเป็นมุมมองจากภายนอกเข้ามาภายในองค์กร (Looking from outside in) และการวัดด้านประสิทธิภาพการบริหารงานภายในเป็นการวัดจากภายในออกไปภายนอก (Looking from inside out) ส่วนการวัดผลด้านการเรียนรู้และการเติบโตเป็นการวัดความสำเร็จในอนาคต (Looking ahead) การวัดผลการดำเนินงาน โดยใช้การวัดผลเชิงดุลยภาพ (Balanced Scorecard) สามารถนำมาปรับใช้กับการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้เช่นกัน แต่มีงานวิจัยไม่มากนักที่ได้นำการวัดผลเชิงดุลยภาพมาใช้วัด ซึ่งแนวคิด Balance Scorecard ถูกนำเสนอโดย Kaplan and Norton (1996) ในการใช้วัดผลการดำเนินงานในหน่วยงานหลายประเภท ซึ่งได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ได้ผลสำเร็จในหลากหลายสาขา เช่น บริษัท ผู้ผลิตหน่วยงานราชการ บริษัทที่ไม่แสวงหากำไร องค์กรบริการและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั่วโลก (Zopiatis, 2010) มีนักวิจัยหลายคนทำการศึกษาโดยใช้ Balance Scorecard (BSC) ในการวัดผลการดำเนินงาน Lipe and Salterio (2000) ในการศึกษาของพวกเขาแสดงหลักฐานว่าแม้ Balance Scorecard มุ่งเน้นไปที่การวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเฉพาะทางที่ไม่ใช่เพียงด้านการเงินเพียงอย่างเดียว ยังคงประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ทั่วไปได้ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นนักวิจัยหลายคนให้เหตุผลว่า Balanced Scorecard เป็นระบบการวัดผลการปฏิบัติงานที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมหลาย ๆ แห่งเนื่องจากมีการวัดประสิทธิภาพในมุมมองทั้งทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน (Yap et al., 2005) และ Frigo and Krumwiede (2000) กล่าวว่าการใช้ Balance Scorecard ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในฐานะที่เป็นระบบการวัดผลการปฏิบัติงานสำหรับการแปลงภารกิจขององค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยสอดคล้องกับเป้าหมายส่วนบุคคลและเป้าหมายขององค์กรการกระทำและมาตรการวัดผลที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายความสำเร็จ นอกจากนี้ดัชนีชี้วัดที่สมดุล (BSC) เป็นหนึ่งในเครื่องมือการจัดการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน (Atkinson & Epstein, 2000) เช่น งานวิจัยของ Gawankar et al. (2017) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการอธิบายดัชนีชี้วัดแบบสมดุล (Balance Score Card) ในการใช้งานแอปพลิเคชันในเชิงลึก เครื่องมือที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายประสิทธิภาพที่ต้องการคือความสามารถในการวัดประสิทธิภาพในการทำงานของแอปพลิเคชัน แม้จะมีความสำคัญในการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างถูกต้องในด้านการวิจัยเชิงวิชาการส่วนใหญ่ แต่ก็มีคือน้อยมากที่ได้ตอบคำถามโดยตรงเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานโดยรวมขององค์กร ที่สำคัญกว่านั้นไม่มีการศึกษาใดที่ดูเหมือนจะมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมขององค์กรในการวิจัยเชิงประจักษ์ที่ใช้โครงสร้างนี้เป็นมาตรการที่ต้องพึงพา กรอบการวัดประสิทธิภาพที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือดัชนีชี้วัดที่สมดุลโดยย่อว่า BSC ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าการเคลื่อนไหวเกินกว่าอุดมการณ์ดั้งเดิม ตอนนี้ได้กลายเป็นการจัดการการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และกระบวนการจัดการประสิทธิภาพ และงานวิจัยของ Kipesha (2013) ทำการศึกษาเพื่อ

ประเมินผลการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินรายย่อยในแทนซาเนียโดยบูรณาการการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและที่ไม่ใช่การเงิน โดยใช้ Balance Scorecard ในการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก การศึกษาแบ่งมิติในการวัดผลสำเร็จ ได้แก่ ได้แก่ มิติทางการเงิน มิติด้านสังคม มิติด้านลูกค้า มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต และมิติกระบวนการดำเนินงานภายในองค์กร (ซึ่ง Balance Scorecard มีเพียง 4 มิติ แต่งานวิจัยนี้ต้องการวัดมิติด้านสังคมเพิ่มเข้ามา) ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินของสถาบันการเงินขนาดเล็กอยู่ในระดับต่ำ มีความสามารถในการทำกำไรในระดับต่ำ และได้ทำการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงิน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แสดงว่าสถาบันการเงินรายย่อยมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงิน เมื่อเทียบกับการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งถ้าเทียบกับดัชนีการวัดประสิทธิภาพทางการเงินโดยรวมจะแสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์มีประสิทธิภาพดีกว่าสถาบันการเงินรายย่อย และผลการวิจัยยังแสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวม กับการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงินและการวัดผลการดำเนินงานโดยรวม ซึ่งสามารถบ่งบอกได้ว่าการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยไม่จำเป็นต้องวัดผลการดำเนินงานที่เป็นด้านการวัดผลทางการเงินเพียงอย่างเดียว สามารถนำการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงินมาปรับใช้ได้ด้วยเช่นกัน ผลลัพธ์ยังแสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสี่ มิติของผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวม

ในขณะเดียวกันการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก ได้มีการปรับเปลี่ยนการวัดผลการดำเนินงาน โดยเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก หรือ MFIs ดังนั้นจึงต้องทำการปรับเปลี่ยนการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่เพียงทางการเงินเท่านั้น ควรมีการวัดผลการดำเนินงานทั้งทางด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่ทางการเงิน (Hermes et al., 2011) เช่นกัน ซึ่งการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กที่วัดผลการดำเนินงานทางด้านทางการเงินและและไม่ใช่ทางการเงิน ควรวัดผลทั้งสองด้านอย่างสมดุลและมีตัวชี้วัดในแต่ละด้านให้เหมาะสม

2.3.2. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPIs)

การประเมินผลการดำเนินงานเป็นการประเมินผลตามแผนงานที่จัดทำขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปจะกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPIs) โดยตัวชี้วัดความสำเร็จที่มีคุณภาพสำหรับแต่ละองค์กรแตกต่างกันไปตามลักษณะองค์กรและแนวทางในการบริหารจัดการ ซึ่งการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปจะมีจุดเน้นของการดำเนินการ 3 ด้าน ได้แก่

1) ความประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดในการผลิตหรือการดำเนินงาน เพื่อบรรลุความสำเร็จ

2) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การสร้างผลผลิตในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้า ความมีประสิทธิภาพสามารถวัดได้โดยนำปัจจัยนำเข้าจริงหารด้วยผลผลิตจริง หากได้ค่าน้อย แสดงว่ามีผลผลิตเพิ่มขึ้น มากกว่าการเพิ่มขึ้นของปัจจัยนำเข้า ซึ่งหมายถึงการดำเนินงานหรือองค์กรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3) ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ว่าได้ก่อให้เกิดผลผลิตหรือผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

ตัวชี้วัดความสำเร็จจะประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input indicators) ได้แก่ จำนวนทรัพยากรโดยรวมที่ใช้ในการดำเนินงาน หรือบริการเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตหรือผลลัพธ์ เช่น จำนวนเงินที่ใช้ จำนวนบุคลากรที่จำเป็นในการให้บริการ จำนวนวัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต เป็นต้น

2) ตัวชี้วัดผลผลิต (Output indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปริมาณ จำนวนสิ่งของที่ผลิตได้จากการดำเนินงาน เช่น จำนวนผู้เข้ารับอบรมการพัฒนาอาชีพ จำนวนนักเรียนที่รับเข้าเรียน จำนวนบัณฑิตที่จบ การศึกษา เป็นต้น

3) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome indicators) หมายถึง ตัวชี้วัดที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม เช่น จำนวนผู้จบการศึกษาที่มีงานทำ จำนวนกิโลเมตรของทางด่วนที่มีสภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และยังรวมถึงตัวชี้วัด ผลลัพธ์คุณภาพของการบริการ (Quality indicators) เช่น จำนวนสินค้าที่บกพร่อง จำนวนใบแจ้งหนี้ที่ผิดพลาด จำนวนหนี้ค้างชำระ ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการทำงานขององค์กร เป็นต้น

4) ตัวชี้วัดประสิทธิภาพ (Efficiency indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้วัดผลงานที่แสดงค่าใช้จ่ายต่อหน่วย ของผลผลิต หรือระยะเวลาในการให้บริการต่อรายการ เช่น ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนสำเร็จการศึกษาเวลา ระยะเวลาการทำงานในการปรับสภาพพื้นผิวถนน เป็นต้น

5) ตัวชี้วัดความคุ้มค่า (Cost-Effectiveness) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าใช้จ่ายของผลลัพธ์ที่แสดงถึง ความคุ้มค่า (Value for money) ที่เกิดจากการดำเนินงาน เช่น ต้นทุนเฉลี่ยในการช่วยให้ผู้ว่างงานได้งาน ภายหลังการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซ่อมบำรุงรถยนต์ให้พร้อมใช้งาน เป็นต้น

6) ตัวชี้วัดปริมาณงาน (Workload indicators) หมายถึง ข้อมูลที่แสดงถึงความต้องการในการให้บริการ หรือภาระงานในหน้าที่ของบุคลากร เช่น จำนวนแพทย์ต่อประชากร จำนวนพยาบาลต่อคนไข้ใน จำนวนใบสมัคร งานที่ได้รับในแต่ละวัน เป็นต้น

7) ตัวชี้วัดสารสนเทศเชิงอธิบาย (Explanatory information) หมายถึง ข้อมูลที่อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งอาจจะอยู่ภายใต้หรืออยู่นอกเหนือการควบคุมขององค์กรก็ได้ เช่น อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู อายุการใช้งานของอุปกรณ์ที่ใช้ในการซ่อมถนน ร้อยละของนักเรียนที่นับถือ ศาสนาพุทธ เป็นต้น

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินศักยภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ 3 หมวด ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านผลการดำเนินงาน โดยในแต่ละด้านจะมีตัวชี้วัดย่อยในแต่ละด้าน ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานแบบตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPIs) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aveh et al. (2013) ศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยในประเทศกานา เพื่อหารูปแบบในการประเมินผลการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสถาบันการเงินรายย่อย โดยในการศึกษาได้ใช้ตัวแปรในการวัดดังนี้ การแสวงหาลูกค้าเพิ่มขึ้น การประมวลผลสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล การบันทึกข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เงินฝากออมทรัพย์เพิ่มขึ้น การตรวจสอบภายนอกและภายใน ระดับค่าตอบแทนของพนักงาน อัตราการลาออกของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดการประเมินศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของไทย ในการวัดหนี้ค้างชำระ การนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ สวัสดิการของสมาชิก การทุจริตทางการเงิน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Gutiérrez-Nieto et al. (2005) ทำการศึกษาการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กในสเปนที่ไม่ใช่แค่การวัดผลทางการเงินและบัญชีเพียงอย่างเดียว งานวิจัยนี้ใช้ตัวแปร ด้านคุณภาพผลงาน ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้านการจัดการการเงิน ด้านความสามารถ ด้านผลผลิต เพื่อวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย และผลการวิจัยที่พบก็ยืนยันว่าไม่ควรใช้การวัดผลสถาบันการเงินรายย่อยเพียงแค่ด้านการเงินเพียงอย่างเดียวควรใช้ด้านอื่นประกอบรวมด้วย สอดคล้องกับงานของ Pinz and Helmi (2014) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็ก (Microfinance) ในเยอรมนี มีการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก โดยทำการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance) และ วัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non - Financial Performance) ซึ่งกล่าวว่า การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินเพียงอย่างเดียวเป็นการวัดการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาเพียงสั้น ๆ เท่านั้น แต่ถ้าต้องการวัดในระยะยาวและเกิดความยั่งยืนของสถาบันการเงินควรวัดด้านอื่นที่ไม่ใช่ด้านการเงินด้วย และงานวิจัยของ Arsyad (2005) ใช้การวัดผลการดำเนินงานทั้งทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงินในการวัดผลการดำเนินงานของ village credit institutions ในจังหวัดบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซียเช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการประเมินศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของไทยทั้ง 3 ด้านหลัก ซึ่งในรายละเอียดตัวชี้วัดย่อยอาจมีแตกต่างกันบ้าง แต่ในภาพรวมหลัก ๆ มีความใกล้เคียงกัน ดังนั้นจากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นจึงทำการแยกการวัดผลการดำเนินงานออกเป็น 2 ด้านด้วยกัน คือ การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance) และ วัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-Financial Performance) และนำตัวชี้วัดย่อยไปให้เหมาะกับแต่ละด้าน

Performance

- Financial Performance
- Non- Finance

2.3.2.1 การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก ในด้านการผลการดำเนินงานทางการเงินนั้น งานวิจัยของ Shettima and Dzolkarnaini (2018) ศึกษาเพื่อทดสอบผลกระทบของคุณลักษณะของคณะกรรมการที่มีต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยในไนจีเรีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จาก 30 สถาบันการเงินขนาดเล็กของไนจีเรีย ในช่วงปี 2010 ถึง 2013 การศึกษาได้ดึงข้อมูลระดับสถาบันการเงินขนาดเล็กทั้งหมดจากฐานข้อมูลไมโครไฟแนนซ์ (Microfinance Information Exchange database : MIX) ของไนจีเรีย โดยการศึกษาครั้งนี้มองว่าคณะกรรมการมีผลต่อการมีธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของ MFI โดยมองที่ขนาดและความหลากหลายของคณะกรรมการ ขนาดของคณะกรรมการ หมายถึงจำนวนของคณะกรรมการส่งผลต่อผลการดำเนินงานของ MFI ความหลากหลายของคณะกรรมการหมายถึงเพศซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าเพศหญิงส่งผลให้ผลการดำเนินงานของ MFI ดีกว่าเพศชาย การศึกษาวัดผลการดำเนินงาน (Microfinance Performance Measure) จากผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการถดถอยกำลังสอง (OLS) regression ผลการศึกษาพบว่าขนาดของคณะกรรมการยังมีจำนวนคณะกรรมการมากยังมีผลต่อผลการดำเนินงานของ MFI ในทางกลับกันพบว่าความหลากหลายทางเพศของคณะกรรมการไม่มีผลต่อผลการดำเนินงานของ MFI สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thrikawala et al. (2016) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของโครงสร้างคณะกรรมการที่มีผลประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยในศรีลังกา มุ่งเน้นที่โครงสร้าง

คณะกรรมการที่เป็นเพศหญิง และคณะกรรมการที่มาจากภายนอกส่งผลให้เกิดการกำกับดูแลที่ดีในการบริหารงานของสถาบันการเงินรายย่อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 54 สถาบันการเงินใน ศรีลังกา รวบรวมข้อมูลจาก MFI ที่ลงทะเบียนกับไมโครไฟแนนซ์ตลาดแลกเปลี่ยนข้อมูลและ LMFPFA ซึ่งเป็นเครือข่ายการเงินรายย่อยของศรีลังกา งานวิจัยนี้ทำการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและการเข้าถึงของสถาบันการเงินรายย่อยโดยแบ่งออกเป็น สี่มาตรการประเมินผลการดำเนินงานทางการเงิน : ความพอเพียงในการดำเนินงาน operational self-sufficiency ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ return on assets ผลตอบแทนจากเงินกู้/การลงทุน yield on gross loan portfolio และ อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อทุน capital asset ratio ใช้สถิติสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการเพศหญิงไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย แม้จะมีหลายงานวิจัยสนับสนุนเกี่ยวกับคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงมีผลต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย นั่นอาจเป็นเพราะ ด้วยบริบทของประเทศที่จำกัดความมีตัวตนของเพศหญิงในสังคม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าการมีคณะกรรมการที่เป็นคนนอกมีความสำคัญต่อผลการดำเนินงานและธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินฯ และผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ที่หลากหลายมากกว่าเพศหญิง แต่ผู้หญิงส่วนใหญ่ได้เงินกู้ก่อนแรกจากสถาบันการเงินรายย่อย และพบว่าผู้กู้เงินจากสถาบันการเงินรายย่อยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและมีอัตราการกู้ยืมเพิ่มขึ้นมากกว่าเพศชาย และ งานวิจัยของ Congo (2002) ใช้ตัวชี้วัดทางการเงินเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสถาบันการเงินรายย่อยกับธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินงานในสี่ภูมิภาคแอฟริกาเอเชียยุโรปตะวันออกและละตินอเมริกา ผลการศึกษาพบว่าสถาบันการเงินขนาดเล็กสามารถใช้ ความพอเพียงในการดำเนินงาน Operating Self Sufficiency (OSS) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินของสถาบันการเงินขนาดเล็กได้ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Sandhya and Anand (2012) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการเงินของสถาบันการเงินรายย่อย และเพื่อสร้างดัชนีความยั่งยืนทางการเงินสำหรับภาคการเงินรายย่อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา MFI ทั้งหมดของอินเดียและบังกลาเทศจำนวน 26 แห่ง รายงานข้อมูลประสิทธิภาพของตนไปยัง Microfinance Information Exchange (MIX) USA ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนของสถาบันการเงินในอินเดียและปากีสถานคือ ความพอเพียงในตนเอง (Operational Self Sufficiency) มีผลต่อความยั่งยืนของสถาบันการเงินรายย่อย ในประเด็นความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกฯ เงินกองทุนต่อสินทรัพย์โดยวัดร้อยละที่เพิ่มขึ้น ความสมดุลระหว่างเงินกู้กับการชำระหนี้ ความเพียงพอในต้นทุนการดำเนินงาน (รายได้+การชำระหนี้/

ต้นทุนการดำเนินงานของสถาบัน) ตรงกับงานวิจัยของ Ibrahim (2017) ทำการศึกษาปัจจัยและผลกระทบต่อความยั่งยืนของสถาบันการเงินรายย่อยที่เลือกจาก Togolese ภาคการเงินรายย่อย และเพื่อค้นหาว่าความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของ MFI โดยมุ่งเน้นศึกษา จำนวนของผู้กู้ ขนาดเงินกู้เฉลี่ย ผลงานที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า 30 วัน ความครอบคลุมความเสี่ยง อัตราการสูญเสียชีวิตเงินกู้ และอัตราส่วนการตัดจำหน่ายส่งผลกระทบต่อความยั่งยืน โดยวัดจากความพอเพียงในการดำเนินงาน โดยมีตัวแปรอิสระ คือ ความเสี่ยงและการเข้าถึง ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืน ของสถาบันการเงินรายย่อยในโตโก ซึ่งความพอเพียงในการดำเนินงาน (operational self-sustainability : OSS) จะประสบความสำเร็จเมื่อรายได้จากการดำเนินงานของสถาบันเพียงพอที่จะครอบคลุมต้นทุนการดำเนินงานซึ่งรวมถึงเงินเดือนและค่าจ้างวัสดุสิ้นเปลืองเงินกู้และอื่น ๆ ต้นทุนการบริหาร ซึ่งความพยายามที่จะบรรลุความพอเพียงนั้นมีหลายสถาบันการเงิน จะกลายเป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้นและหากประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงนี้ MFI จะได้ไม่ต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลอีกต่อไป ซึ่งสถาบันการเงินรายย่อยจะต้องบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะด้านการเงิน เครดิต การกู้ยืมและการชำระเงินกู้ตามกำหนดระยะเวลา นอกจากความเสี่ยงสถาบันการเงินรายย่อยต้องทำให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ของสถาบันการเงินได้ ซึ่งอาจวัดจาก จำนวนสมาชิกที่กู้ยืม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการเป็นสมาชิก การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มสถาบันหลัก 11 แห่งในโตโก (CECA, FECECAV, FUCEC Togo, MGPC DEKAWOWO, MICROFUND, MUTUELLE AKWABA, TIMPAC, UCECTO, UCMECFTO, UMECTO, WAGES) ตั้งแต่ปี 2549 ถึง 2558 ใช้สถิติการวิเคราะห์แบบถดถอย ผลการศึกษาพบว่าจำนวนผู้กู้เพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของสถาบันการเงินฯ และขนาดเงินกู้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนด้วยเช่นกัน ในด้านความเสี่ยงพบว่าการผิคนัดชำระหนี้จะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนให้ลดลง หรือมีส่งผลในทางตรงข้ามกัน ถ้าความเสี่ยงในการผิคนัดชำระหนี้ลดลงจะส่งผลให้ความยั่งยืนของ MFI เพิ่มขึ้น

2.3.2.2 การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non - Financial Performance)

มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อย ที่วัดผลการดำเนินงานด้านการเงินและไม่ใช่การเงิน งานวิจัยของ Babajide et al (2017) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยมักเชื่อมโยงกับการปฏิบัติและวิธีการให้สินเชื่อในกลุ่มสถาบันการเงินรายย่อยในประเทศไนจีเรีย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลกระทบของการปฏิบัติและวิธีการส่งมอบสินเชื่อที่ดำเนินการโดยสถาบันการเงินรายย่อยที่ “ไม่หวังผลกำไร” และ “เพื่อผลกำไร” ต่อความยั่งยืนทางการเงินและโครงการเผยแพร่ต่อสถาบันการเงินรายย่อยในไนจีเรีย โดยใช้ Return on Equity (ROE), Return on Assets (ROA), Operational Self Sufficiency

(OSS) ในการวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน และจำนวนผู้กู้ยืม (Number of Borrower) ในการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่การเงิน เนื่องจากมองว่าสถาบันการเงินรายย่อยที่ศึกษามีทั้งแบบ “ไม่หวังผลกำไร” และ “เพื่อผลกำไร” จึงทำการวัดทั้งแบบ Finance และ Non-Finance ในการวัดผลการดำเนินงาน ตรงกับงานวิจัยของ Liñares-Zegarra and Wilson (2018) ที่ใช้ตัวแปรในการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก ด้านการเงิน โดยใช้การเติบโตด้านสินทรัพย์ (Growth in assets) การเติบโตของจำนวนผู้กู้ยืม (Growth in borrowers) ต้นทุนในการดำเนินงาน (Operation cost) และด้านที่ไม่ใช่การเงิน ใช้ตัวแปร ความพึงพอใจของลูกค้า จำนวนเงินที่สามารถกู้ยืม ความพึงพอใจของพนักงาน ในการวัดขนาดและการเติบโตของสถาบันการเงินขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Strom et al. (2014) ที่ใช้การวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก ด้านการเงิน โดยใช้ ผลรวมของสินทรัพย์ (Total asset), ต้นทุนในการดำเนินงาน (Operation cost) เช่นเดียวกัน

ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Bounouala and Rihane (2014) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็ก เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ใช้เป็นกลยุทธ์การลงมรดานในรูปแบบสถาบันการเงินชุมชนเช่นเดียวกัน งานวิจัยนี้ใช้ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กทั้งแบบด้านการเงิน (finance) และ ไม่ใช่ด้านการเงิน (non finance) การวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ ผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้น (Return on equity) อัตราการค้างชำระ (Delinquency rate) และด้านที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (non finance) ได้แก่ จำนวนผู้กู้ยืม (Number of borrowers) ขนาดของสินเชื่อเฉลี่ย (Average loan size) ตรงกับงานวิจัยของ (Araújo da Costa, 2017) ที่มีการวัดผลการดำเนินงานทางด้านการเงิน โดยใช้ตัวแปร Return on assets, Operation cost และใช้การเพิ่มขึ้นของสมาชิก ในการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน

นอกจากนี้งานวิจัยเรื่อง “Financial Performance Of Microfinance Institutions Of INDIA” ใช้ตัวแปรในการวัดผลการดำเนินงานของ Microfinance เหมือนกับงานวิจัยที่กล่าวมาเช่นกัน คือ ตัวแปรด้านการเงิน ได้แก่ Return on Equity, Return on Assets, Operational Self Sufficiency และตัวแปรที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ได้แก่ Borrowers per Staff member (Agarwal & Sinha, 2010) ตรงกับงานวิจัยของ Kusakari and Sumimoto (2019) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กในเอธิโอเปีย ด้วยการวัดผลการดำเนินงานทางด้านการเงินและด้านสังคม (การวัดผลที่ไม่ใช่ด้านการเงิน) มีการใช้ตัวแปรการวัดผลด้านการเงิน ได้แก่ Return on Equity (ROE), Return on Assets (ROA), Operational Self Sufficiency (OSS) และวัดผลการดำเนินงานที่ใช้ตัว

แปรที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ได้แก่ Number of borrowers Number of Member นอกจากนี้งานวิจัยของ Ambarkhane et al. (2018) ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของ 21 micro finance ในอินเดีย เนื่องจากสถาบันการเงินขนาดเล็กจำเป็นต้องลดการพึ่งพาเงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุนจากภายนอก จึงต้องทำการปรับปรุงการเข้าถึงและความสามารถในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยใช้การวัดผลการดำเนินงานแบบ Non-finance (ประสิทธิภาพในการทำงาน) การศึกษาครั้งนี้ใช้ตัวชี้วัดด้าน จำนวนสมาชิก และความพึงพอใจในการวัดผลการดำเนินงาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยทั้ง 21 แห่งในอินเดียมีผลการดำเนินงานที่ดี แต่ควรมีการปรับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้เพิ่มขึ้น และงานวิจัยของ Nghiem et al. (2006) เรื่อง ทำการศึกษาประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมไมโครไฟแนนซ์ในเวียดนามผ่านการสำรวจ 46 โครงการในภาคเหนือและภาคกลางของเวียดนาม เนื่องจากยังมีการศึกษาเรื่องนี้ไม่มากในเวียดนาม โดยใช้การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงินในการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก โดยใช้ตัวชี้วัด จำนวนผู้กู้ยืม จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ในการวัดผลการดำเนินงาน

จากงานการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปตัวแปรที่ใช้วัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองออกเป็น 2 ด้านหลัก ๆ คือ การวัดผลทางการเงินและการวัดผลที่ไม่ใช่ทางการเงิน โดยทำการสรุปตัวแปร และตัวชี้วัดของแต่ละตัวแปร ตามตารางที่ 2.8 ดังนี้

ตารางที่ 2.8 ตัวแปรการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ด้านในการวัด	ตัวแปร	อ้างอิง
Finance Performance	Return on Assets (ROA)	- Shettima & Dzolkarnaini (2018) - Thrikawala et al. (2016) - Congo (2002) - Ibrahim (2017) - Babajide et al. (2017) - Liñares - Liñares-Zegarra & Wilson (2018) - Strom et al. (2014) - Agarwal & Sinha (2010)) - Kusakari & Sumimoto (2019)

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ด้านในการวัด	ตัวแปร	อ้างอิง
Finance Performance	Return on Equity (ROE)	- Shettima & Dzolkarnaini (2018) - Congo (2002) - Babajide et al. (2017) - Bounouala & Rihane (2014) - Agarwal & Sinha (2010) - Kusakari & Sumimoto (2019)
	Operational Self Sufficiency (OSS)	- Thrikawala et al. (2016) - Congo (2002) - Sandhya & Anand (2012) - Ibrahim (2017) - Liñares-Zegarra & Wilson (2018) - Babajide et al. (2017) - Strom et al. (2014) - Araújo da Costa (2017) - Agarwal & Sinha (2010)
Finance Performance	Return on Equity (ROE)	- Shettima & Dzolkarnaini (2018) - Congo (2002) - Babajide et al. (2017) - Bounouala & Rihane (2014) - Agarwal & Sinha (2010) - Kusakari & Sumimoto (2019)

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ด้านในการวัด	ตัวแปร	อ้างอิง
	Operational Self Sufficiency (OSS)	- Thrikawala et al. (2016) - Congo (2002) - Sandhya & Anand (2012) - Ibrahim (2017) - Liñares-Zegarra & Wilson (2018) - Babajide et al. (2017) - Strom et al. (2014) - Araújo da Costa (2017) - Agarwal & Sinha (2010)
Non - Finance Performance	Number of Borrower	- Babajide et al. (2017) - Bounouala & Rihane (2014) - Agarwal & Sinha (2010) - Kusakari & Sumimoto (2019) - Nghiem et al. (2006)
	Employee Satisfaction	- Liñares-Zegarra & Wilson (2018) - Ambarkhane et al. (2018)
	Number of Member	- Ibrahim (2017) - Araújo da Costa (2017) - Kusakari & Sumimoto (2019) - Ambarkhane et al. (2018) - Nghiem et al. (2006)

จากตารางที่ 2.8 สามารถสรุปการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance) และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงิน (Non-Financial Performance) โดยในแต่ละด้านจะมี

ตัวแปรดังต่อไปนี้ 1) การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance) มีตัวแปรดังนี้ ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA หรือ Return on Assets) ความสามารถในการทำกำไรกับเงินลงทุน (ROE หรือ Return on Equity) ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการเงิน (OSS หรือ Operational Self I self - sufficiency) 2) การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-Financial Performance) มีตัวแปรดังนี้ จำนวนผู้กู้ยืม (Number of Borrower) ความพึงพอใจของสมาชิก (Employee Satisfaction) จำนวนสมาชิก (Number of Member)

แต่ในบริบทกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทยนั้น พบว่า การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยใช้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA หรือ Return on Assets) ความสามารถในการทำกำไรกับเงินลงทุน (ROE หรือ Return on Equity) ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการเงิน (OSS หรือ Operational Self I self-sufficiency) ในเชิงตัวเลขที่เป็นสัดส่วน ratio ไม่สามารถนำมาวัดได้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่วนใหญ่ของประเทศเนื่องจากการบันทึกข้อมูลทางบัญชี ไม่ได้อยู่ในรูปแบบที่นำมาใช้วัดได้ และส่งผลต่อการเก็บข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงทำการปรับให้เหมาะสมกับความเป็นจริงและสามารถเก็บข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม แต่ยังคงอยู่ในบริบทที่สัมพันธ์กัน ด้านสินทรัพย์ กำไร และความพอเพียงในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงสรุปตัวแปรการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินเป็นดังนี้ 1. ด้านสินทรัพย์ (Asset) 2. ด้านการทำกำไรจากเงินทุน (Profit) 3. ด้านความพึ่งพาตนเองทางการเงิน (OSS หรือ Operational Self I self - sufficiency)

ในขณะที่เดียวกันการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ตัวแปร ผู้กู้ยืม กับสมาชิกของกองทุน โดยปกติแล้วเป็นกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากการที่จะกู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้นั้น ผู้กู้ต้องเข้ามาเป็นสมาชิกในกองทุนหมู่บ้านก่อน แล้วถึงจะมีสิทธิ์ในการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้ จึงทำให้การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-Financial Performance) จึงลดตัวแปรเหลือเพียง 2 ตัว คือ สมาชิกและผู้กู้ยืม (Member and Borrower) กับ ความพึงพอใจของสมาชิก (Employee Satisfaction)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance) และ การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-Financial Performance) โดยมีตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance) มีตัวแปรดังนี้
  - สินทรัพย์ (Assets)
  - การทำกำไรจากเงินทุน (Profit)
  - ความพึ่งพาตนเองทางการเงิน (OSS หรือ Operational Self I self - sufficiency)

2. การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-Financial Performance) มีตัวแปร ดังนี้

- สมาชิกและผู้กู้ยืม (Member and Borrower)
- ความพึงพอใจของสมาชิก (Employee Satisfaction)

การวัดผลการดำเนินงานทางด้านการเงินมาใช้วัด (Financial Performance) ได้แก่ สินทรัพย์ (Assets) เป็นการวัดจำนวนเงิน (สินทรัพย์หมุนเวียน) เงินสะสม เงินฝากสัจจะออมทรัพย์ หรือสินทรัพย์อื่น ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งในบริบทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การนำสินทรัพย์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจจะอยู่ในรูปของจำนวนเงินของกองทุนที่เพิ่มมากขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีสินทรัพย์เพิ่มมากขึ้น เช่น การมีที่ตั้งสำนักงาน การมีอุปกรณ์เครื่องมือในการดำเนินงาน การมีสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดกับสมาชิกและชุมชนในพื้นที่ เป็นต้น การทำกำไรจากเงินทุน (Profit) เป็นการวัดจำนวนเงินของกองทุนที่ทำการจัดสรรเพื่อการกู้ยืมแล้วเกิดดอกออกผลจากการกู้ยืม รวมถึงเงินปันผลที่สมาชิกและ/หรือกรรมการได้รับปันผลจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในบริบทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถตีความถึงจำนวนเงินที่ปล่อยกู้ให้กับสมาชิก สามารถออกดอกออกผลออกเงย จากการกู้ยืม ดอกเบี้ย เงินปันผล หรือแม้แต่จำนวนที่สามารถกู้ยืมได้เพิ่มขึ้น ความพึ่งพาตนเองทางการเงินได้ (OSS หรือ Operational Self I self-sufficiency) เป็นการวัดผลที่บอกลถึงการเติบโตทางการเงินหรือกำไรขาดทุนจากเงินทุน ซึ่งในบริบทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมายถึงกองทุนฯ มีเงินเพียงพอต่อการดำเนินงาน ซึ่งการจะมีเงินในการดำเนินงานที่เพียงพอ หรือสามารถหมุนเวียนมาใช้ในกองทุนได้ มาจากการสร้างความสมดุลในการชำระหนี้ หรือการบริหารเงินของกองทุน รวมถึงสมาชิกมีการชำระหนี้ตามกำหนดทำให้กองทุนมีเงินเพียงพอในการดำเนินงาน

การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-Financial Performance) สมาชิกและผู้กู้ยืม (Member and Borrower) สามารถวัดได้จากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น จำนวนผู้กู้ยืมที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงถึงกองทุนมีการเติบโตเพิ่มขึ้น รวมถึงขั้นตอนการกู้ยืมที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ที่ง่าย ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของสมาชิกและผู้กู้ยืม ความพึงพอใจของสมาชิก (Employee Satisfaction) เป็นการวัดผลความพึงพอใจจากการดำเนินของสมาชิกที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน สามารถวัดได้จากความคิดเห็น ข้อร้องบ่นของสมาชิกกองทุนฯ

2.4 การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability Development)

“การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ” ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เพื่ออธิบายความหมายเกี่ยวกับอนาคตของสังคมและโลกที่มนุษย์อาศัยอยู่ แต่ก็ไม่ใช่เป็นที่กระจ่างชัดนักว่าความหมายของคำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” นั้นคืออะไร และ จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้อย่างไร สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะผู้นำ หรือผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในสังคมไม่สามารถผลักดันแนวคิดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผล หรือ กำหนดดัชนีชี้ขึ้นมาวัดผลการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบได้ว่ากิจกรรมใดเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และกิจกรรมใดเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ในสังคมโลกมีผู้ให้ความหมายของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ไว้หลายนิยาม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยมีการปรากฏเป็นครั้งแรก ในการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้เขียนไว้ในรายงาน “Our Common Future” ได้เสนอแนะว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ รูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในยุคปัจจุบันที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต (Sustainable Development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs) ” (United Nations, 1987) และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2546, น. 34) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ รูปแบบการพัฒนาที่คอยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในปัจจุบันโดยไม่มีข้อผ่อนปรนใด ๆ กับความต้องการที่จำเป็นที่คอยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในอนาคตด้วย นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพิ่มเติมดังนี้ ไพฑูรย์ พงศบุตร (2544, น. 21) ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ใช้ต่อไปได้ในระยะยาวและมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอธิบายได้ว่า ความต้องการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของคนในรุ่นปัจจุบันจะต้องไม่สร้างผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรสำหรับคนรุ่นต่อ ๆ ไป ซึ่งไม่เพียงแต่ทรัพยากรทางธรรมชาติเท่านั้นที่จะต้องคำนึงถึง ควรพิจารณาด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย

2.4.1 เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development : SD) ได้รับอิทธิพลมากจากทางฝั่งตะวันตก เริ่มต้นจากการประชุมสหประชาชาติ ณ กรุงริโอ เดอ จานโร ประเทศบราซิล ในปี 1992 (2535) ประเทศสมาชิกต่าง ๆ ประชุมร่วมกันในหัวข้อว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Environment and Development) ซึ่งจะไม่เน้นการพัฒนาและเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

แต่ต้องคำนึงถึงเรื่องสิ่งแวดล้อม และสังคมร่วมด้วย และได้เห็นชอบให้ประกาศหลักการแห่งสิ่งแวดล้อม และแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) สำหรับทศวรรษ 1991–1999 และศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และในเวลาต่อมาได้มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) จำนวน 8 เป้าหมาย ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2543-2558) อาทิ การขจัดความยากจนและความหิวโหย การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ และบทบาทสตรี และการรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นต้น

ปัจจุบัน Millennium Development Goals : MDGs ได้สิ้นสุดลงแล้ว โดยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ เช่นเดียวกับประเทศไทย และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ทั้งนี้ เมื่อเดือนกันยายน 2558 นายกรัฐมนตรีของไทยพร้อมคณะ เข้าร่วมประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 พร้อมกับผู้นำจากประเทศสมาชิก 193 ประเทศ หัวข้อการประชุมในครั้งนั้นคือ การพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมกันนี้ผู้นำจากประเทศสมาชิกเหล่านี้ได้ร่วมรับรอง ร่างเอกสารเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนหลังปี 2558 Sustainable Development Goals ที่เรียกว่า Transforming Our World : the 2030 Agenda for Sustainable Development (การปรับเปลี่ยนโลกของเรา : วาระ 2030 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) รัฐบาลไทยเห็นความสำคัญ และต้องการขับเคลื่อน คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อ 18 กันยายน 2555 มีมติเห็นชอบการแต่งตั้ง “คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฝ่ายเลขานุการ ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 27 มีนาคม 2558 เห็นชอบการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการแทน เพื่อทำการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศเป็นไปโดย ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและบูรณาการ สำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals : SDGs) ใน 15 ปีข้างหน้าที่จะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประชาคมโลก ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets) เช่นเดียวกับรัฐบาลของมอนเตเนโกรที่เห็นความสำคัญรับมาดำเนินการต่อหลังจากการยอมรับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนปี 2573 ของสหประชาชาติในเดือนกันยายน 2558 รัฐบาลมอนเตเนโกรเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้ายของการแก้ไขยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้การกำกับดูแลของสภาแห่งชาติเพื่อ

การพัฒนาที่ยั่งยืนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการ โชนชายฝั่งแบบบูรณาการที่ม NSSD ของผู้เชี่ยวชาญระดับชาติและนานาชาติได้รวมตัวกันภายใต้การประสานงานของกระทรวง การพัฒนาที่ยั่งยืนและการท่องเที่ยว เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นต่อวาระสหประชาชาติปี 2030 มอนเตเนโกรได้ตัดสินใจที่จะจัดทำแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายและตัวชี้วัดของ การพัฒนาที่ยั่งยืน หนึ่งในประเทศสมาชิกสหประชาชาติคนแรกที่ใช้ระเบียบวาระการประชุม สหประชาชาติปี 2573 ในบริบทนโยบายแห่งชาติมอนเตเนโกรได้นำ NSSD 2030 ไปใช้ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2559 ในฐานะสมาชิกที่ม NSSD ด้วยเช่นกัน (Galli et al., 2018) โดย เป้าหมายในการ พัฒนาที่ยั่งยืนต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าหมายความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาพที่ดีของ คนทุกเพศ ทุกวัย

เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรี และเด็กหญิง

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาล อย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ ย่อมเยา และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และครอบคลุม มีการจ้าง งานเต็มอัตรา และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เท่าเทียมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ความต้านทาน และยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่น ๆ อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดิน และฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียดiversity ความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16 สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดให้มีการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับทุกคน และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และมีความครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

2.4.2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันแนวทางการคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนกำลังได้รับความสนใจทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วยซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้มีหลายหน่วยงานให้ความสำคัญและนำมาปรับใช้ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหน่วยงานหนึ่งที่น่าแนวความคิดนี้มาปรับใช้ โดยผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.) มีนโยบายในการผลักดันให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศไทย ซึ่งมีหลายงานวิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของ สถาบันการเงินขนาดเล็กหรือกองทุนหมู่บ้านเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นการให้บริการทางการเงิน เช่น เครดิต การออมการฝาก การประกันภัย และการชำระหนี้แก่ผู้ที่ถูกกีดกันจากการเข้าถึงบริการทางการเงินทั่วไปเพราะพวกเขาอาจจนและพวกเขาไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน (Elizabeth et al., 2003) เหตุผลพื้นฐานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก คือการขยายการบริการทางการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย จะได้มีความสามารถในการมีส่วนร่วมในตลาดเศรษฐกิจและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการผ่านการเริ่มธุรกิจใหม่ที่ขยายธุรกิจปัจจุบันหรือแนะนำกิจกรรมใหม่ ในขณะที่งานวิจัยของ McIntyre (2012) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่ลดทอนความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อยในแอฟริกา ได้กล่าวไว้ว่าในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาสถาบันการเงินขนาดเล็กได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการบรรเทาความยากจน ในปี 2548 มีคน 2.6 พันล้านคนทั่วโลกที่

ยังมีชีวิตอยู่ต่ำกว่าระดับความยากจนมีรายได้เฉลี่ย \$ 2 ต่อวัน การศึกษาแสดงให้เห็นว่าสถาบันการเงินขนาดเล็ก นอกจากช่วยลดปัญหาความยากจนได้แล้วยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนในชุมชน และประสบความสำเร็จเป็นพิเศษในประเทศแถบเอเชียใต้ และงานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า ความคาดหวังของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือการเพิ่มทุนให้กับชาวบ้าน เพื่อประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของกองทุนหมู่บ้านฯ โดยมุ่งไปที่การเพิ่มทุนให้กับชาวบ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ การมีรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมาตั้งแต่ปี 2544 เพื่อเป็นการขับเคลื่อนธุรกิจฐานราก (ชญาณ์นันท์ ฌษักคปฐมภพ และคณะ, 2558) และงานวิจัยของ Kaboski and Townsend (2005) ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านระหว่างปี 2544-2546 พบว่า กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมการเติบโตของสินทรัพย์ การบริโภคที่เพิ่มขึ้น ความคล่องตัวในอาชีพ และลดการพึ่งพาเงินกู้จากระบบ โดยเฉพาะเป็นประโยชน์กับกลุ่มสตรีในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ที่ธนาคารการเกษตรไม่สามารถให้ได้ ทั้งยังช่วยในการพัฒนากลุ่มอาชีพ ส่งเสริมการออมทรัพย์เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ งานวิจัยของ Djeflat (2010) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้และนวัตกรรมมีผลต่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมสำหรับประเทศในแอฟริกา โดยการจัดการความรู้และนวัตกรรมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งผลการศึกษายืนยันว่า ความสามารถด้านรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีช่วยเพิ่มความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ การลงทุนทางธุรกิจ การดำเนินธุรกิจอย่างมีจรรยาบรรณ ด้านสังคมช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ความเป็นอยู่ สาธารณะสุข ด้านสิ่งแวดล้อมช่วยการสร้างสมดุลระหว่างชุมชนและสิ่งแวดล้อม จรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และงานวิจัยของ Chardine-Baumann and Botta-Genoulaz (2014) ทำการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนในการจัดการห่วงโซ่อุปทาน สร้างแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพ ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของบริษัทและขององค์กรห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืน ได้กำหนดปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดความยั่งยืนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิญญู ปรอยกระโทก และคณะ (2559) ทำการศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้ ปัจจัยด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยในการวัดผลเช่นกัน และยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เรื่อง “Agriculture and Entrepreneurship as a Factor of Sustainable Development of Montenegro” ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ธุรกิจการเกษตรที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของมอนทานโกร งานวิจัย

นี้ใช้ปัจจัยการวัดความยั่งยืนเช่นเดียวกัน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม แต่งานวิจัยนี้มีปัจจัยเพิ่มขึ้น อีก 2 ด้านที่ต่างออกไปคือ ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวและด้านอาหาร ซึ่งถ้าวิเคราะห์ดี ๆ แล้วจะพบว่าความยั่งยืนด้านอาหารและการท่องเที่ยวก็เกี่ยวข้องกับ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน (Drobnjak, 2017) ส่วนงานวิจัยของ Kelly et al. (2017) ศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดความยั่งยืนสำหรับการประเมินผลกระทบของนโยบายด้านการเกษตรทั่วสหภาพยุโรป เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้บริโภค และอุตสาหกรรมเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ปัจจัยในการวัดความยั่งยืนเช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ ข้างต้น คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ แบบเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งงานวิจัยของ Urteaga (2011) ทำการศึกษาเกี่ยวกับทางเลือกในการพัฒนาความยั่งยืนเพียงด้านใดด้านหนึ่งจะเพียงพอหรือไม่แล้วจะส่งผลกระทบต่อด้านอื่นอย่างไร โดยมีมุมมองมุ่งเน้นการพัฒนาความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวจะส่งผลกระทบต่อด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าควรพัฒนา ทั้งสามด้านไปพร้อม ๆ กัน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้างต้นทำให้จำแนกแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

จากงานการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปผลการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

- ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ (Economic sustainability)
- ความยั่งยืนทางด้านสังคม (Social sustainability)
- ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental sustainability)

นอกจากการทบทวนวรรณกรรมในการวัดความยั่งยืนจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว มีอีกหลายงานวิจัยที่พูดถึงผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก/กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน งานวิจัยของ Rashid et al. (2018) ศึกษาเกี่ยวกับ การสำรวจการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็ก (MFIs) ของอิสลามในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศบังคลาเทศ วิธีการศึกษานี้ใช้ข้อมูลitudinal ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและรายงานประจำปีของสถาบันการเงินต่าง ๆ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสถาบันการเงินรายย่อยของอิสลามมีขอบเขตที่กว้างขึ้นในการบรรลุ

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDG) ผ่านการลงทุนที่หลากหลาย การศึกษาแบ่งเป็น 4 ประเภท สถาบันการเงิน สถาบันการเงินที่แสวงหาผลกำไร (profit) สถาบันการเงินที่ไม่แสวงหาผลกำไร (non-profit) สถาบันการเงินเพื่อสังคม (Islamic social enterprise based financing) และการจัดหาเงินทุนเพื่อการกุศล (Charity based financing) จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) สถาบันการเงินรายย่อยของอิสลามกำลังพยายามอย่างต่อเนื่องในการบรรลุเป้าหมาย SDG ผ่านผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ด้วยการเติบโตที่มีศักยภาพสถาบันการเงินขนาดเล็กของอิสลามมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนทางสังคม โดยการสร้างโอกาสการจ้างงาน สร้างรายได้ การสร้างการออมเงิน การกระจายความรู้และทักษะทำให้สามารถพึ่งพาตนเองในระดับครัวเรือน และระดับชุมชน สร้างความตระหนัก และลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ตรงกับงานวิจัยของ (Samer et al., 2015) ได้กล่าวว่า สถาบันการเงินขนาดเล็ก หรือ Microfinance กลายเป็นที่ติดปากสำหรับตลาดการให้สินเชื่อ ที่เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการลดความยากจนและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม งานวิจัยนี้ต้องการตรวจสอบบทบาทของ สถาบันการเงินขนาดเล็ก (MFIs) ในประเทศมาเลเซียที่ส่งผลต่อรายได้ต่อครัวเรือน โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 780 คน ในรัฐมะละกา และสะรังงอ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ใช้สถิติแบบ Multinomial logistic ผลการศึกษาพบว่า สถาบันการเงินขนาดเล็กสามารถเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างความอยู่ดีกินดีทางเศรษฐกิจและสังคม จากการพึ่งพาสินเชื่อเป็นแหล่งรายได้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ช่วยลดความยากจน และกระจายรายได้ โดยเฉพาะเพศหญิงที่ไม่สามารถเข้าถึงการบริการทางการเงินได้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการออมเงินในภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Donou-Adonsoua and Sylwester (2017) ทำการเปรียบเทียบการให้สินเชื่อจากสถาบันการเงินรายย่อยกับธนาคารแบบดั้งเดิมและตรวจสอบผลกระทบที่มีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการใช้กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา 85 ประเทศในช่วงปี 2545-2556 และตัวประเมิน system -MMM ผลการศึกษาพบว่า สินเชื่อรายย่อยช่วยเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ไม่พบหลักฐานที่ชัดเจนว่าสินเชื่อของธนาคารมีการเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามมีหลักฐานบางอย่างที่แสดงให้เห็นว่าสินเชื่อของธนาคารช่วยเพิ่มการลงทุน เกิดรายได้ ในขณะที่สินเชื่อของสถาบันการเงินขนาดเล็กไม่ปรากฏ ผลลัพธ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าสินเชื่อของสถาบันการเงินขนาดเล็กไม่ได้เพิ่มการลงทุนเป็นหลัก แต่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน โดยรวมได้ ในขณะที่ธนาคารอาจให้เงินสนับสนุนในการลงทุนแต่ได้เพิ่มในระดับผลิตผล นอกจากนี้การศึกษาสถาบันการเงินขนาดเล็กจากหลายสาขาชี้ให้เห็นว่า MFI มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการลดความยากจนเช่นเดียวกับความเป็นอยู่ที่ดีของครัวเรือนและ

ชุมชนในระดับที่ต่างกัน เช่น การได้มาซึ่งสินทรัพย์โภชนาการในครัวเรือน สุขภาพ ความมั่นคงด้านอาหาร ด้านการศึกษาของเด็ก การเพิ่มขีดความสามารถของสตรีในชุมชน (Armendáriz de Aghion & Morduch, 2010; Hashemi et al., 1996; Elizabeth et al., 2003) และยังมีอีกหลายงานวิจัยที่พูดถึงสถาบันการเงินขนาดเล็กที่ส่งผลต่อความยั่งยืนดังนี้ สถาบันการเงินรายย่อยมีบทบาทสำคัญในการลดความยากจนและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศแถบแอฟริกาซาร่า (Van Rooyen et al., 2012) สอดคล้องกับสถาบันการเงินขนาดเล็กของมาเลเซียที่มีผลกระทบต่อความอ่อนแอทางเศรษฐกิจในครัวเรือนและชุมชนที่ยากจน (Al-Mamun et al., 2014) และการศึกษาโดย Ghaliba et al. (2014) ยังย้ำว่าสถาบันการเงินรายย่อยของปากีสถานมีผลกระทบต่อการบรรเทาความยากจนซึ่งเป็นที่ประจักษ์ในรายได้และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยเฉพาะในด้านเสื้อผ้าและสุขภาพ และค้นพบข้อมูลเพิ่มเติมว่าสถาบันการเงินขนาดเล็กของบังกลาเทศมีผลในเชิงบวกต่อการลดความยากจนและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยเฉพาะอาหารและไม่ใช่อาหารด้วยเช่นกัน (Khandker, 2005) ซึ่งสถาบันการเงินรายย่อยของยูกันดาก็มีผลกระทบต่อลูกค้าในชนบทระดับครัวเรือน เกิดการกระจายรายได้ การออมและการสะสมสินทรัพย์เช่นกัน (Morris & Barnes, 2005) และจากข้อมูลย้อนหลังที่รวบรวมได้จากกัวเตมาลา อินเดียและกานา คำแนะนำด้านการเงินจากสถาบันการเงินขนาดเล็กแสดงถึงผลกระทบของการเงินขนาดเล็กย่อย เป็นผลดีต่อครัวเรือนของผู้กู้รวมถึงธุรกิจ (Mcintosh et al., 2011) และ Microfinance มีผลกระทบต่อรายได้ของผู้กู้ โดยเฉพาะในเขตเมืองในอินเดีย (Imai et al., 2010) สถาบันการเงินขนาดเล็กยังแสดงให้เห็นถึงพลังและความสำเร็จในการบรรลุการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วของสินเชื่อรายย่อยของพวกเขา ด้วยการเข้าถึงคนยากจนในชนบท นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มการเติบโตของอาชีพด้วยการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในผลการดำเนินงาน (Mahmood & Mohd Rosli, 2013) และสถาบันการเงินขนาดเล็กยังเป็นเรื่องมือสำคัญสำหรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการบรรเทาความยากจนเนื่องจากการเข้าถึงในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก (Wilkes, 2005) จากการศึกษาของงานวิจัยชิ้นหนึ่งระบุว่า สังคมความยากจนต้องอาศัยการทำฟาร์ม การประมง และการเลี้ยงปศุสัตว์ซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดเล็ก และสถาบันการเงินขนาดเล็ก (Micro-Finance) เป็นหนึ่งในสถาบันการเงินที่ช่วยสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดเล็กเหล่านี้ (Choudhury et al., 2008) ในสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศความยากจนเป็นความท้าทายที่สำคัญมาตั้งแต่ทศวรรษที่ผ่านมา และการบรรเทาความยากจนเป็นหนึ่งในเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของประเทศเพื่อบรรลุ Millennium Development Goals : MDGs ภายในปี 2558 เพื่อต่อสู้กับความยากจนและปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพของประชากรผู้ด้อยโอกาส สถาบันการเงินขนาดเล็กและธุรกิจขนาดกลางและเล็ก มีบทบาทสำคัญในการลดความยากจนด้วยการสร้างโอกาสการจ้างงานที่เป็นประโยชน์ ธนาคาร

อิสลามเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ในบังคลาเทศที่ควรดำเนินการส่งเสริมด้านการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) อย่างจริงจังพร้อมกับความพยายามร่วมกันของประเทศในการขจัดความยากจนได้เร็วขึ้น (Dhaoui & Elwardi, 2015)

นอกจากนี้งานวิจัยของ Xiong and Lu You (2019) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อตรวจสอบเส้นทางการผลกระทบของทุนทางสังคมกับบทบาทของสถาบันการเงินรายย่อยในชนบทของจีนและหาวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเงินรายย่อยสำหรับชนบทในจีน จากผลการศึกษาคำแนะนำของ MFI ส่งผลความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุนทางสังคมทำให้เกิดการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และการมีความรู้ที่เพิ่มขึ้นของคนในชุมชน รวมถึงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในชุมชนและทุนของสังคมด้วยเช่นกัน ในขณะที่เดียวกันคนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันการเงิน เช่น การชำระหนี้ช้า หรือการไม่ชำระหนี้ตามเวลาที่กำหนดจะได้รับความกดดันทางสังคมของคนชุมชน และมีบทความวิชาการเรื่อง "Helping the Needy : Factors Influencing the Development of Microfinance in Barbados," มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อตรวจสอบความท้าทายที่สถาบันการเงินรายย่อยต้องเผชิญภายในแคริบเบียน โดยเน้นบริบทของบาร์เบโดส เป็นการรวบรวมข้อมูลด้วยการทบทวนวรรณกรรมของสถาบันการเงินรายย่อยในแถบแคริบเบียน เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ยากไร้ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของสถาบันการเงินรายย่อย พบว่า สถาบันการเงินรายย่อยในบาร์เบโดสเป็นหนึ่งในสถาบันการเงินที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่าย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและเล็ก SMEs ที่มีความต้องการสินเชื่อเพื่อพัฒนาธุรกิจ รวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาความยากจนในภาคครัวเรือนด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังใช้เพื่อการพัฒนาทางการศึกษาของประชาชน แต่การที่สถาบันการเงินรายย่อยจะพัฒนาได้ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างจริงจังเพื่อความเติบโตและยั่งยืน (Knight & Hossain, 2008) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hassan (2014) ศึกษาเกี่ยวกับสถาบันการเงินรายย่อยของอิสลาม (bila sudi-qardh) ในหมู่เกาะอันดามันใต้ของอินเดีย มีส่วนร่วมอย่างไรในการบรรเทาความยากจน โดยใช้ทุนทางสังคม จากผลการศึกษาพบว่า สถาบันการเงินรายย่อยแห่งอันดามันใต้ (องค์กรพัฒนาเอกชนมุสลิมในอินเดีย) มีบทบาทที่ท้าทายในโครงการบรรเทาความยากจนด้วยการเชื่อมโยงโครงการสถาบันการเงินขนาดย่อยของอิสลามกับกิจกรรมสร้างรายได้ พัฒนาทักษะทางการเงิน สร้างงาน ปรับปรุงสภาพแวดล้อม สร้างทักษะทางธุรกิจ และปรับปรุงการทำงานร่วมกันทางสังคม มีการเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างโปรแกรมสถาบันการเงินขนาดย่อยและทรัพยากรสิ่งแวดล้อมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทรัพยากรด้านแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค การจัดการด้านขยะ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากลุ่มสถาบันการเงินขนาดย่อยของอิสลามบางกลุ่มได้เชื่อมโยงบริการทางการเงิน (สินเชื่อกลุ่ม, เงินทุนจาก

กองทุน awqaf หรือกองทุนซาคาห์) เพื่อเป้าหมายด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และความสำคัญของทุนทางสังคมของอิสลามต่อความสำเร็จของการเงินขนาดเล็กของอิสลามชี้ให้เห็นถึงวิธีการที่มีประสิทธิภาพโดยมีการปรับปรุงการดำเนินการเกษตรร่วมกัน การจัดหาแหล่งน้ำ ระบบการคู่อ้อมแบบกลุ่มผ่านการค้าประกันร่วมกัน เป็นพื้นฐานมาจากพฤติกรรมความร่วมมือของอิสลามที่แข็งแกร่งและเสริมแรงจูงใจร่วมกันในการบรรเทาความยากจน การศึกษานี้ยืนยันว่า IWS of South Andaman (องค์กรพัฒนาเอกชนมุสลิมในอินเดีย) มีบทบาทที่ในการบรรเทาความยากจน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน รวมถึงทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมีการจัดกิจกรรมทางการเกษตรร่วมกัน

2.4.3 สมมติฐานการวิจัยที่ 2 และ 3

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถาบันการเงินขนาดเล็ก (Microfinance : MFI) ซึ่งมีลักษณะและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเช่นเดียวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเป็นสถาบันเงินทุนให้กับชุมชนเพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับชนบท หรือคนยากจน รวมถึงเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ทำให้เห็นได้ว่าการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กมีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถนำผลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาใช้ในการกำหนดสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 2 : ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 3 : ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจำแนกแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหลายงานวิจัยที่นำด้านต่าง ๆ ของความยั่งยืนมาใช้ในการกำหนดเป็นตัวแปรเพื่อใช้ในการชี้วัดความยั่งยืนด้านต่าง ๆ เช่น งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับภาคของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับภาค ได้ใช้กรอบแนวคิด DPSIR (Driving Force–Pressure–Date–Impact–Response) เพื่อพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ โดยตัดมิติ Response ออก เหลือเพียง 4 มิติ คือ DPSI เพื่อ มีต้องประเมินนโยบายของรัฐบาลที่ไม่มีความต่อเนื่อง โดยใช้เพียงข้อมูลทุติยภูมิ ที่หน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยได้มีการจัดเก็บเป็นประจำตามหน้าที่ ในการศึกษาการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการนำเสนอค่าดัชนีและตัวชี้วัดในมิติของพื้นที่ในระดับภาคเพื่อให้เห็นถึงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาในทัศนะของการพัฒนา

ที่ยั่งยืน ได้ทำการพัฒนาดัชนีในแต่ละด้านออกมาดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ (การกระจายรายได้ การจ้างงาน) ด้านสังคม (ความยากจน ความเสมอภาคทางเพศ ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน โอกาสการศึกษา) ด้านสิ่งแวดล้อม (การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากร) (วิจิต หลอจิระชุมเหกุล, และ จิราวัลย์ จิตรถเวช, 2555) และงานวิจัยของ Galli et al. (2018) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ SDGs ขององค์การสหประชาชาติมาดำเนินงานและพัฒนาตัวเป็นตัวชี้วัดเช่นเดียวกัน โดยได้มีการแบ่งการวัดออกเป็นด้าน ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และกำหนดเป็นตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านสังคมได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำ ด้านสุขภาพของประชากร โอกาสทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การใช้พลังงานทดแทน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ขยะมลพิษในสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ การจ้างงาน การกระจายรายได้ เศรษฐกิจสีเขียว เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้าและสอดคล้องกับตัวชี้วัดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในงานประชุม การพัฒนาที่ยั่งยืน ณ ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี 2546 ที่มีการกำหนดตัวชี้วัดในแนวทางเดียวกัน และมีความใกล้เคียงกับงานวิจัยของ Dhahri and Omri (2018) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบความสามารถของกิจกรรมผู้ประกอบการที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมของประเทศกำลังพัฒนา มีการแบ่งด้านในการพัฒนาอย่างยั่งยืนออกเป็น 3 ด้าน และกำหนดเป็นตัวชี้วัดในแต่ละด้าน เช่น ด้านสังคม (การศึกษา สุขภาพ คุณภาพชีวิต) ในระดับครัวเรือนและชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม (มลพิษ การจัดการทรัพยากร การอนุรักษ์ฯ ปัญหาสิ่งแวดล้อม) ด้านเศรษฐกิจ (การกระจายรายได้ การจ้างงาน โอกาสทางธุรกิจ) จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นให้เห็นได้ว่าการดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อมมีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม และเมื่อทำการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมเพื่อสกัดตัวชี้วัดในแต่ละด้านของการพัฒนาอย่างยั่งยืนออกมาเป็นตามตาราง ดังนี้

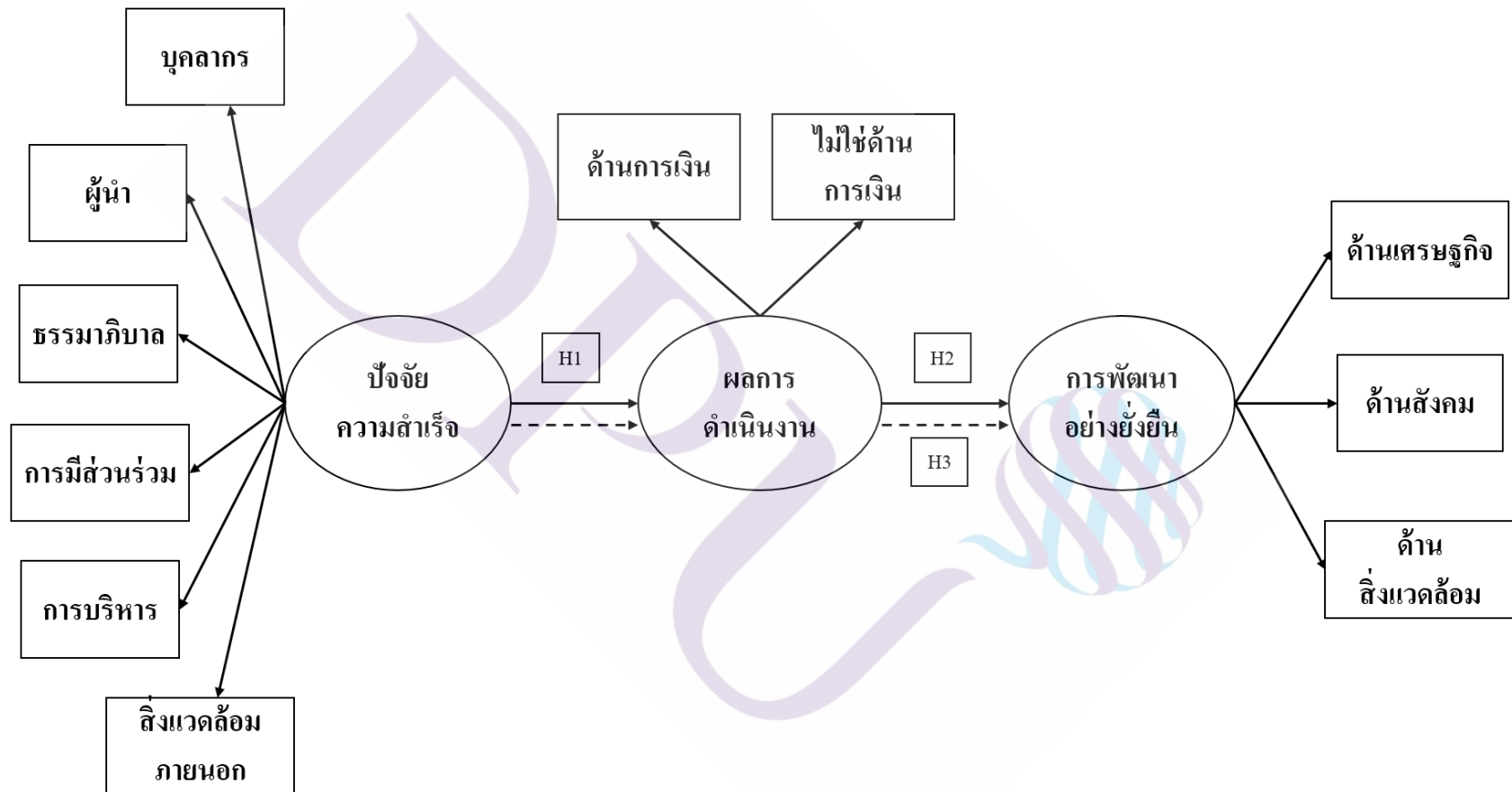
ตารางที่ 2.9 ตัวแปรการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน	ตัวชี้วัด	อ้างอิง
ด้านเศรษฐกิจ	รายได้	- Samer et al. (2015) - Imai et al. (2010) - Xiong & Lu You (2019) - Hassan (2014)
	การออม	- Rashid et al. (2018) - Samer et al. (2015) - Morris & Barnes (2005)
ด้านสังคม	ครัวเรือน	- Kaboski & Townsend (2005) - Rashid et al. (2018) - Samer et al. (2015)
	ชุมชน	- Rashid et al. (2018) - Donou-Adonsoua & Sylwester (2017) - Armendáriz de Aghion & Morduch (2010)
ด้านสิ่งแวดล้อม	การจัดการทรัพยากร	- Hassan (2014)
	ปัญหาสิ่งแวดล้อม	- Dhahri & Omri (2018) - Galli et al. (2018)

จากตารางสามารถสรุปตัวแปรในแต่ละด้านของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำมาใช้ในการกำหนดเป็นตัวชี้วัดในแต่ละด้านได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ (รายได้ การออม) ด้านสังคม (ครัวเรือน ชุมชน) ด้านสิ่งแวดล้อม (สิ่งแวดล้อม)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ การวัดผลการดำเนินงาน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งจากการตั้งสมมติฐาน สามารถสรุปเป็นกรอบแนวความคิดได้ดังรูปที่ 2.1

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวความคิดผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย ในบทนี้จะเป็นการดำเนินงานหลังจากได้ทำการทบทวนวรรณกรรม และวิเคราะห์ทฤษฎี ตำรา เอกสารทางวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กลั่นกรองแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ ทำให้ได้กรอบแนวคิด ที่แสดงถึง เรื่อง ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น งานวิจัย ตำรา หนังสือ วารสารที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับแนวคิด จากตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทางสถิติและตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการสรุปเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

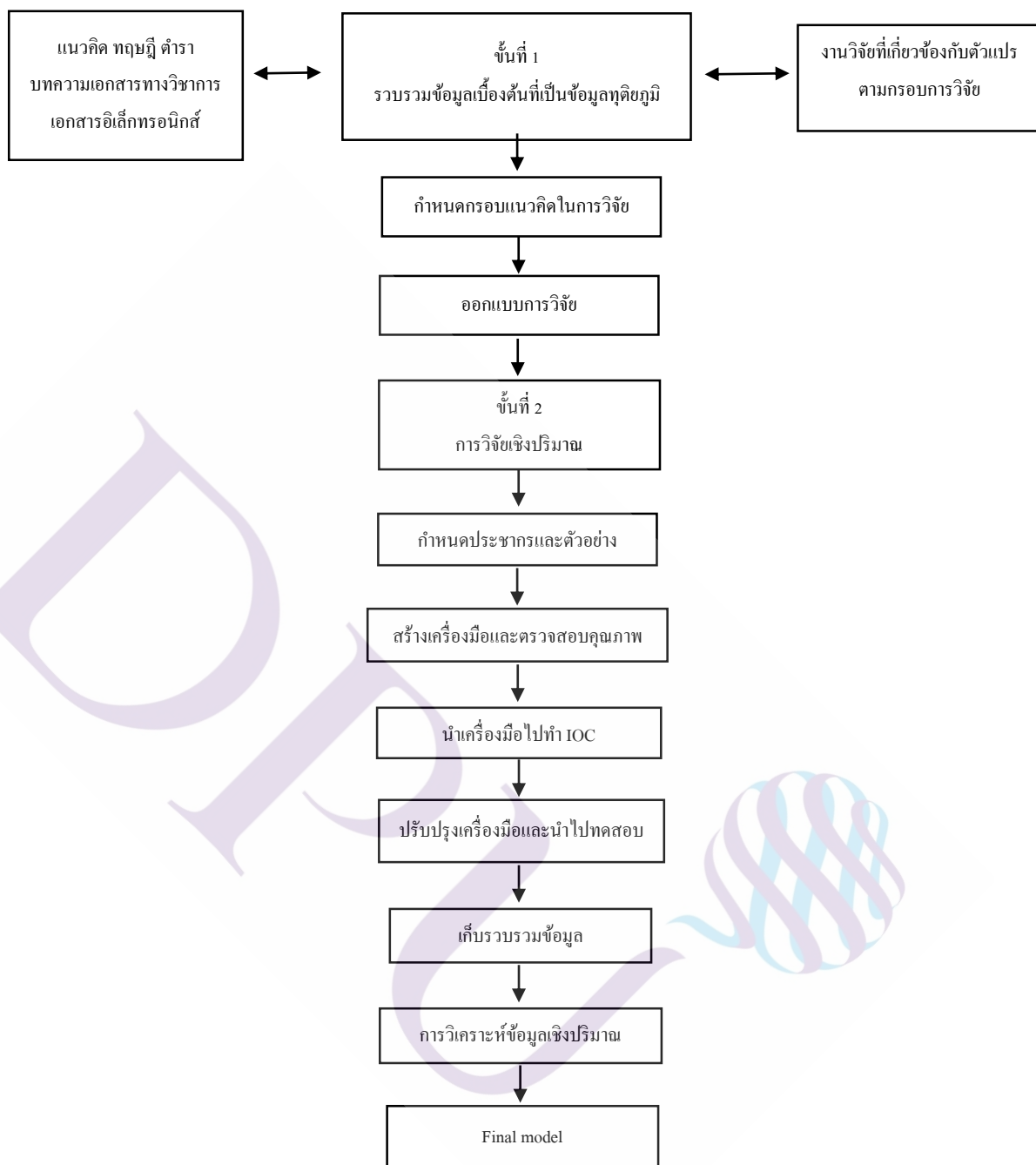
3.1 แนวทางในการศึกษาวิจัย

ขั้นที่ 1 การทบทวนวรรณกรรมศึกษา และวิเคราะห์ทฤษฎี ตำราเอกสารทางวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกลั่นกรองแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ ทำให้ได้กรอบแนวคิด ที่แสดงถึง ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

ขั้นที่ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ จะดำเนินการ โดยการออกแบบสอบถาม (Questionnaire) จากการทบทวนวรรณกรรม ที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ด้วยการนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วทดลองเก็บจริงกับตัวอย่าง 50 ราย เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยวัดจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริง ซึ่งประชากรสำหรับการสอบถามครั้งนี้

ได้แก่ สมาชิก และหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยหาค่าความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) โดยพิจารณาค่า Squared inter-construct correlations และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทำการตรวจสอบปัจจัยสังเกตได้ว่าสามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้ หลาย ๆ ตัว ทั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง หรือ Structural Equation Modeling (SEM) ที่จะทำให้ได้ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

ภาพที่ 3.1 แผนการวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจตัวอย่าง (Sample Survey) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ

สมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทยที่เป็นนิติบุคคลจำนวน 77,535 กองทุน โดยแบ่งเป็น ออกตามภูมิภาคได้ 5 ภูมิภาค ดังนี้ ภาคเหนือ 17,063 กองทุน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 33,994 กองทุน ภาคกลาง 17,497 ภาคใต้ 8,241 กองทุน และ กรุงเทพมหานคร 740 กองทุน (ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2561) ดังแสดงตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขนาดประชากรจำแนกตาม ภูมิภาค

ภูมิภาค	ที่เป็นนิติบุคคลแล้ว
	กองทุน
ภาคเหนือ	17,063
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	33,994
ภาคกลาง	17,497
ภาคใต้	8,241
กรุงเทพมหานคร	740
รวม	77,535

ที่มา : ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2561)

3.2.2 ขนาดตัวอย่างและแผนการสุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร และประยุกต์ใช้ตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) หรือการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร การวิจัยสหสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง และมีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาถึงขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ควบคู่กับ

จำนวนตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้อง การประมาณค่าของขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นอัตราส่วน ต่อจำนวนตัวแปร Stevens (1996) ได้กล่าวว่าจะต้องพิจารณาถึงขนาดของตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์อิสระที่ต้องการค่าประมาณ โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคงจะเป็นอัตราส่วน 20 เท่าต่อ 1 ตัวแปร Schumacker and Lomax (2010) ได้กล่าวว่าการวิเคราะห์ด้วยแบบสมการ โครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ต้องมีการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใหญ่มากกว่าการวิเคราะห์ด้วยแนวทางอื่น เพื่อให้การประมาณค่าที่ถูกต้อง และสามารถเป็นตัวแทนของประชากรที่ได้ดี โดยให้ใช้เกณฑ์อัตราส่วน 20 เท่าของจำนวนตัวแปร และ Hair et al. (2010) ได้กล่าวว่าจะต้องพิจารณาถึงขนาดของตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์อัตราส่วน 5-20 เท่าต่อจำนวนตัวแปร งานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรอิสระ จำนวน 16 ตัวแปร ดังนั้นขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ที่ต้องการตามข้อกำหนดทั้งหมดเท่ากับ 320 ราย ($16 \times 20 = 320$ ราย) ซึ่งจัดว่าเป็นขนาดตัวอย่างในระดับที่เหมาะสม เป็นไปตามเงื่อนไขสามารถนำไปคำนวณโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการ โครงสร้าง การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ใช้การจัดส่งลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form ให้แก่สมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของประเทศไทย

การเลือกตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จะเลือกสมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในประเทศไทย การกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ 5 ภูมิภาค ประกอบด้วยภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกแผนการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

ทำการแบ่งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทยออกเป็น 5 ภูมิภาค ประกอบด้วยภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร โดยแต่ละภาคประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 รายชื่อจังหวัดในแต่ละภูมิภาค

ภูมิภาค	รายชื่อจังหวัด
ภาคกลาง จำนวน 25 จังหวัด	กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ตราด นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ภูมิภาค	รายชื่อจังหวัด
ภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด	กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 จังหวัด	กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุตรธานี และอุบลราชธานี
ภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด	กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี
กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร

การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้วิธีการจัดสรรขนาดตัวอย่างแบบเป็นสัดส่วนกับขนาดของจำนวนประชากร (Proportional to size allocation) ด้วยการสุ่มจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทยจากทุกภูมิภาค โดยทำการเปรียบเทียบเป็นสัดส่วนร้อยละจากจำนวนของกองทุนในแต่ละภูมิภาค แล้วนำมาคิดเป็นสัดส่วนของขนาดตัวอย่างตามแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นขนาดตัวอย่างในการเก็บข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้

ภาคเหนือ มีจำนวนกองทุนทั้งสิ้น 17,063 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 22 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่าง คือ 84 กองทุน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนกองทุนทั้งสิ้น 33,994 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 44 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่าง คือ 168 กองทุน

ภาคกลาง มีจำนวนกองทุนทั้งสิ้น 17,497 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 23 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่าง คือ 88 กองทุน

ภาคใต้ มีจำนวนกองทุนทั้งสิ้น 8,241 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่าง คือ 38 กองทุน

และกรุงเทพมหานคร มีจำนวนกองทุนทั้งสิ้น 740 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 1 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 4 กองทุน

จากการเปรียบเทียบเป็นสัดส่วนร้อยละจากจำนวนของกองทุนในแต่ละภูมิภาค แล้วนำมาคิดเป็นสัดส่วนของขนาดตัวอย่างตามแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นขนาดตัวอย่างในการเก็บข้อมูลของการวิจัยสามารถสรุป จำนวนดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ขนาดตัวอย่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	กองทุนหมู่บ้านที่เป็น นิติบุคคลแล้ว	คิดเป็นร้อยละ	ขนาดตัวอย่าง ของกองทุน
ภาคเหนือ	17,063	22	84
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	33,994	44	168
ภาคกลาง	17,497	23	88
ภาคใต้	8,241	20	38
กรุงเทพมหานคร	740	1	4
รวม	77,535	100	382

เมื่อได้ขนาดตัวอย่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ผู้วิจัยทำการจัดส่งลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form ให้แก่สมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทยที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 900 ราย (เป็นการเพื่อสำหรับการตอบกลับของข้อมูล) ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมด 747 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.0 รายละเอียดการตอบกลับข้อมูลตามตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 จำนวนการกลับของแบบสอบถามจำแนกตามภาค

ภูมิภาค	ขนาดตัวอย่างของกองทุน	จำนวนตอบกลับ
ภาคเหนือ	84	139
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	168	126
ภาคกลาง	88	302
ภาคใต้	38	173
กรุงเทพมหานคร	4	7
รวม	382	747

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ซึ่งลักษณะเป็นคำถามปลายปิด เพื่อจำกัดประเด็นคำตอบให้อยู่ในขอบเขตของการศึกษา โดยใช้ระดับคะแนน (Rating Scale) 1-5 มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ 1-5 คะแนนดังนี้

- "5" คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- "4" คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- "3" คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- "2" คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- "1" คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระอะไรบ้าง และตัวแปรอิสระนั้นมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.3.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน (Village Funds) สถาบันการเงินขนาดเล็ก (Micro-finance Institute : MFI) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ (Key Success Factors) ผลการดำเนินงาน (Performance) และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

3.3.1.2 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ กรอบแนวคิดของงานวิจัย และโครงสร้างของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1.3 สร้างคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ในกรณีตัวแปรที่มีผู้ทำการพัฒนาเครื่องมือวัด และทดลองใช้มาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามในเครื่องมือที่นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับโครงสร้างของตัวแปรและตัวอย่างในงานวิจัยเรื่องนี้ และนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3.1.4 ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) การตรวจสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ออกแบบไว้ตามโครงสร้าง

ของแบบสอบถาม และผ่านการตรวจสอบจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดำเนินการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เป็นการตรวจสอบว่า แบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้ 1) ความครอบคลุมของเนื้อหา 2) ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในประเด็นย่อย ๆ กับหัวข้อใหญ่ และ 3) ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา จุดมุ่งหมาย และน้ำหนัก โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1) ผศ.ดร.อภิชาติ พานสุวรรณ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2) ผศ.ดร.สุธี โกสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

3) นางสาวพชร แก้วเขียว พนักงานพัฒนากองทุนหมู่บ้าน สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสาขา 13

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นได้ดำเนินการนำผลการตรวจของผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์รายข้อ โดยกำหนดคะแนน แต่ละข้อ ดังนี้

ถ้าเห็นว่าสอดคล้อง ตรงกับวัตถุประสงค์ ให้ 1 คะแนน

ถ้าเห็นว่าสอดคล้อง ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ ให้ -1 คะแนน

ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้ 0 คะแนน

นำผลที่เป็นคะแนนไปคำนวณหาค่าที่เรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Concordance : IOC) หรือดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) ด้วยสูตรต่อไปนี้

$$\text{IOC หรือ CVI} = \frac{R}{N}$$

โดยที่ R หมายถึง คะแนนรวมที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การแปลความหมายของค่า IOC

ถ้าได้ค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า คำถามข้อนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา

ถ้าได้ค่า IOC น้อยกว่า 0.50 หรือมีค่าเป็นลบ แสดงว่า คำถามข้อนั้นไม่มีความตรง

เมื่อผู้วิจัยได้หาคุณภาพของแบบสอบถามจากแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะดำเนินการทดสอบแบบสอบถามเบื้องต้น (Pretest) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองสอบถามกับสมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 50 ราย และนำผลการตอบแบบสอบถามมาหาค่าความน่าเชื่อถือและความเที่ยงของแบบสอบถาม

2) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือหรือความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ เพื่อแสดงว่าเครื่องมือนี้มีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบเบื้องต้น (Pretest) ก่อนนำไปใช้จริง ด้วยการนำไปสอบถามสมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 50 ราย และนำผลการตอบมาดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

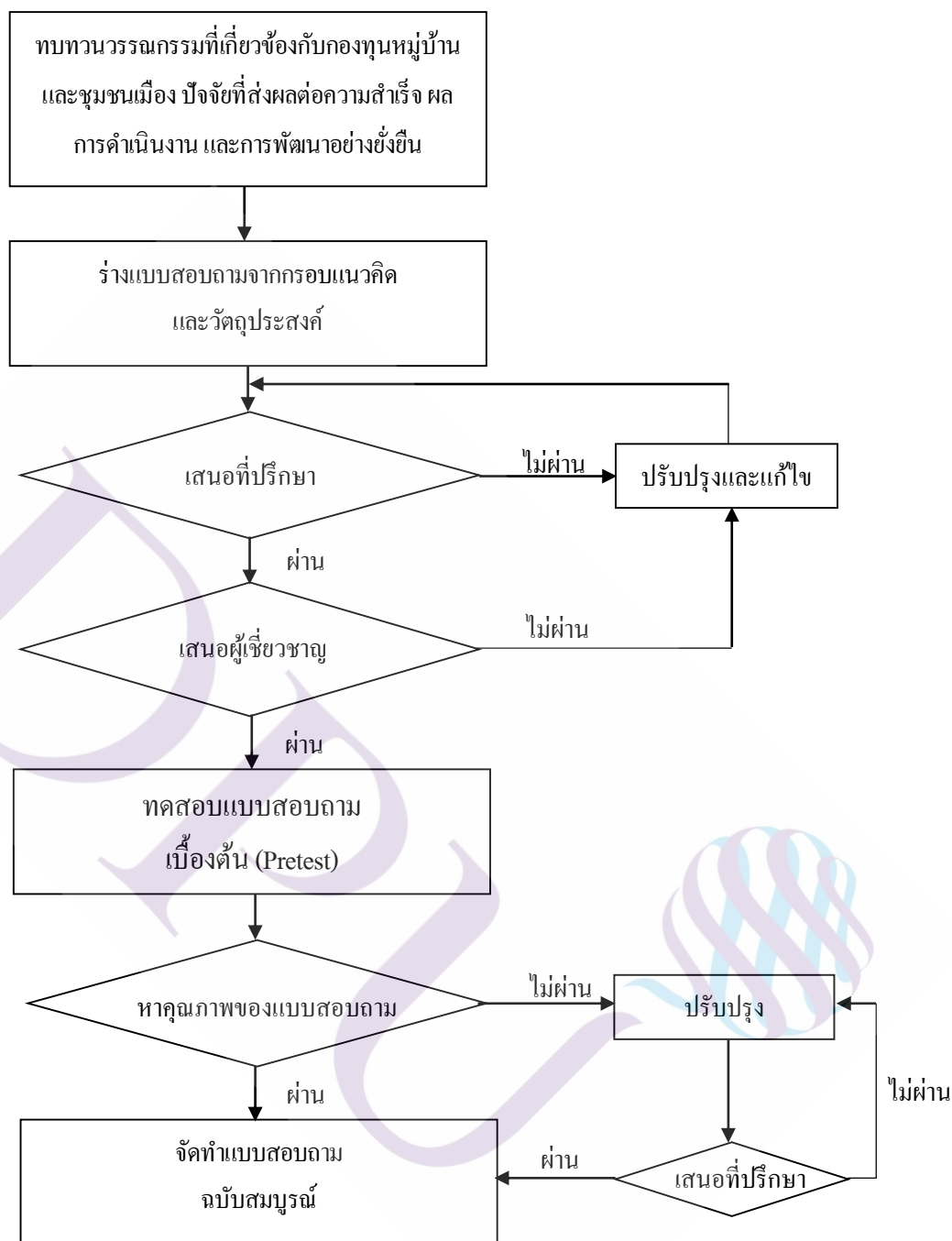
3)

$$\left(= \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right) \right)$$

เมื่อ	(	แทน	ระดับความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อมูลจากตัวอย่าง	
s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละข้อ	
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลรวม	

สูตรของ Cronbach คำนวณภายใต้ข้อสมมติที่ว่า ทุก ๆ ข้อถามควรมีค่าความน่าเชื่อถือใกล้เคียงกัน โดยค่าความน่าเชื่อถือที่ได้จะขึ้นอยู่กับค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อถามและจำนวนข้อถาม กล่าวคือ ถ้าข้อถามแต่ละข้อมีความสัมพันธ์กันสูง ค่าของความน่าเชื่อถือจะมีค่าสูง ถ้าได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามต่ำ โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ถือว่ายอมรับได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ดังนั้น ถ้าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าต่ำกว่า 0.7 ควรพิจารณาปรับแบบสอบถามโดยปรับข้อคำถามหรือตัดแบบสอบถามดังกล่าวออก

3.3.1.5 ภายหลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้ผ่านการหาคุณภาพของแบบสอบถามและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และจัดทำคู่มือการลงรหัสข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงกับตัวอย่างต่อไป โดยสรุปขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

จากวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปได้ว่าในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลนั้นมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ 3) การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมในการใช้ภาษา และ 4) ทดลองใช้ (Try-Out) แบบสอบถามกับประชากรที่เป็นตัวอย่าง โดยสามารถแสดงขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 รายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งต่อผลการความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินงานของกองทุนและชุมชนเมือง

ตอนที่ 4 การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.2.1 ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - List) โดยข้อคำถามแต่ละข้อจะมีตัวเลือกตอบ (Multiple Choice) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามและกองทุนฯ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6) ภูมิภาคที่อาศัยอยู่ 7) สถานะในกองทุน 7) ประสบการณ์กับกองทุน

3.3.2.2 ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 46 ข้อ มีวัตถุประสงค์ที่จะวัดตัวแปรสังเกตได้จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร จำนวน 8 ข้อ 2) ด้านผู้นำ จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านธรรมาภิบาล จำนวน 8 ข้อ 4) ด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 7 ข้อ 5) การบริหาร จำนวน 7 ข้อ และ 6) สิ่งแวดล้อมภายนอก จำนวน 6 ข้อ

สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนในตอนที่ 2 จะเป็นไปในลักษณะการกำหนดระดับมาตรฐานให้เป็นค่าน้ำหนักตัวเลขตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดค่าของคะแนนในแบบสอบถามที่มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ จากระดับ 1-5 เนื่องจากการกำหนดระดับมาตรฐาน 5 ระดับเป็นวิธีที่นิยมมากที่สุดสำหรับงานวิจัยประเภทสำรวจ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

- "5" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการมากที่สุด
- "4" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการมาก
- "3" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการปานกลาง
- "2" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการน้อย

"1" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการน้อยที่สุด
 การกำหนดค่าเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง โดยให้ทุกระดับมีช่วงคะแนนเท่ากัน ซึ่งคะแนนสูงสุดคือ 5 คะแนนต่ำสุดคือ 1 ช่วงห่าง (พิสัย) ของคะแนนทั้งหมดเท่ากับ $5 - 1 = 4$ มี 5 ระดับ ดังนั้นแต่ละระดับจะมีช่วงห่าง $= \frac{4}{5} = 0.8$ ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่าการเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าการเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับไม่ค่อยดี

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด แสดงว่าการเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับไม่ดี

3.3.2.3 ตอนที่ 3 การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ มีวัตถุประสงค์ที่จะวัดตัวแปรสังเกตได้ แบ่งเป็น 2 ด้าน จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน คือ 1) สินทรัพย์ จำนวน 3 ข้อ 2) การทำกำไรจากเงินทุน จำนวน 3 ข้อ 3) ความสามารถพึ่งพาตนเองทางการเงิน จำนวน 3 ข้อ และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน 4) จำนวนสมาชิกและผู้กู้ยืม จำนวน 4 ข้อ และ 5) ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม จำนวน 3 ข้อ

สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนในตอนที 3 จะเข้าไปในลักษณะการกำหนดระดับมาตรฐานให้เป็นค่าน้ำหนักตัวเลขตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดค่าของคะแนนในแบบสอบถามที่มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ จากระดับ 1-5 เนื่องจากการกำหนดระดับมาตรฐาน 5 ระดับเป็นวิธีที่นิยมมากที่สุดสำหรับงานวิจัยประเภทสำรวจ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

"5" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการมากที่สุด

"4" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการมาก

"3" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการปานกลาง

"2" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการน้อย

"1" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าเป็นปัจจัยที่วัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่าการเป็นปัจจัยที่วัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เป็นปัจจัยที่วัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าการ เป็นปัจจัยที่วัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับไม่ค่อยดี

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด แสดงว่าการเป็นปัจจัยที่วัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับไม่ดี

3.3.2.4 ตอนที่ 4 การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ มีวัตถุประสงค์ที่จะวัดตัวแปรสังเกตได้ แบ่งเป็น 3 ด้าน จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ คือ 1) รายได้ จำนวน 3 ข้อ 2) เงินออม จำนวน 3 ข้อ ด้านสังคม คือ 3) ภาคครัวเรือน จำนวน 3 ข้อ 4) ภาคชุมชน จำนวน 3 ข้อ และด้านสิ่งแวดล้อม 5) สิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ

สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนในตอนี่ 4 จะนำไปในลักษณะการกำหนดระดับมาตรฐาน ให้เป็นค่าน้ำหนักตัวเลขตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดค่าของคะแนนในแบบสอบถามที่มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ จากระดับ 1-5 เนื่องจากการกำหนดระดับมาตรฐาน 5 ระดับ เป็นวิธีที่นิยมมากที่สุดสำหรับงานวิจัยประเภทสำรวจ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

- "5" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการมากที่สุด
- "4" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการมาก
- "3" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการปานกลาง
- "2" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการน้อย
- "1" คะแนน หมายถึง หากข้อความตรงกับการปฏิบัติของกิจการน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า มีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่ามีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ามีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แสดงว่ามีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับไม่ค่อยดี

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด แสดงว่ามีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับไม่ดี

3.3.2.5 ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม บอกถึงปัญหา อุปสรรค หรือข้อเสนอแนะแนวความคิดในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพิ่มเติม

3.4 ผลการวิเคราะห์ความตรงและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามชนิดมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1970) โดยประชากร ได้แก่ สมาชิกและ/หรือกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบ ในการวิจัยด้วยค่าสถิติต่าง ๆ เพื่อเป็นการยืนยันคุณภาพของแบบสอบถามให้เป็นไปตามมาตรฐานของการทดสอบทางสถิติ (Hair et al., 2010) โดยการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบ ครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ เพื่อให้แบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินแบบสอบถามแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) จะใช้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนดังนี้

+1 = สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง

0 = ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

-1 = ไม่สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นไม่วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วดำเนินการคัดเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 เท่านั้น ผลการประเมินพบว่าข้อคำถามมีทั้งหมด 79 ข้อ ประเมินแล้วผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 79 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

หลังจากวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วและทำการปรับปรุงภาษาและข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทำการทดลองเก็บข้อมูลกับตัวอย่างจำนวน 50 ชุดตรวจสอบความเชื่อถือด้วยสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha $\square$ 0.7

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้ทดลองเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นสมาชิกและ/หรือกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบสอบถามด้วยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือการวิเคราะห์ค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item-Total Correlation : CITC) ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมด้านย่อยของแต่ละปัจจัย โดยทุกค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item-Total Correlation) ตั้งแต่ 0.2 (Ferguson, 1981) และตรวจสอบความเชื่อถือด้วย สัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ต้องมีค่ามากกว่า 0.7 (Cronbach, 1990) ดังแสดงใน ตารางที่ 3.5–3.6 แล้ววิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 3.5 ผลการวิเคราะห์ค่าแสดงอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อคำถามในการพิจารณา	ค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item- Total Correlation)
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
ปัจจัยด้านบุคลากร	
1. สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	.831
2. สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจกฎระเบียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	.870
3. สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นสมาชิกหรือกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	.859
4. สมาชิกและกรรมการได้รับการพัฒนาฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกองทุนและการสร้างอาชีพ	.602
5. สมาชิกและกรรมการมีความมุ่งมั่นและผูกพันต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	.810
6. สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย	.705
7. สมาชิกและกรรมการมีความสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุน	.780
8. สมาชิกและกรรมการมีความเชี่ยวชาญในการทำงาน	.711
ปัจจัยด้านผู้นำ	
9. ประธานกองทุนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	.717
10. ประธานกองทุนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	.810
11. ประธานกองทุนมุ่งเน้นความสำเร็จของกองทุน	.874
12. ประธานกองทุนมีประสบการณ์ในการทำงาน	.812
13. ประธานกองทุนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	.857
14. ประธานกองทุนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน	.880

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ข้อคำถามในการพิจารณา	ค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item- Total Correlation)
15. ประธานกองทุนมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล	.891
16. ประธานกองทุนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน	.893
17. ประธานกองทุนต้องซื่อสัตย์สุจริต	.762
18. ประธานกองทุนมีความรู้ด้านการทำธุรกิจ	.757
ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล	
19. กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน	.838
20. กองทุนหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน	.801
21. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน	.906
22. กองทุนหมู่บ้านมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้	.835
23. สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้	.782
24. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง	.735
25. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทางการเงินอย่างเหมาะสม	.899
26. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทรัพยากรของกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ	.820
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	
27. สมาชิกและกรรมการมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน	.826
28. สมาชิกและกรรมการมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและกรรมการ กองทุน	.845
29. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	.849
30. เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาาร่วมกัน	.894
31. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน	.934
32. สมาชิกและกรรมการเห็นความสำคัญของการดำเนินงานกองทุน	.886
33. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน	.867

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ข้อคำถามในการพิจารณา	ค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item- Total Correlation)
ปัจจัยด้านการบริหาร	
34. กองทุนหมู่บ้านมีการวางแผนการดำเนินงาน	.852
35. กองทุนหมู่บ้านมีกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน	.816
36. กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน	.835
37. กองทุนหมู่บ้านมีการคัดเลือกคณะกรรมการในกองทุน	.816
38. กองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสมาชิก	.827
39. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำการบันทึกข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบ	.798
40. กองทุนหมู่บ้านมีกระบวนการในการเร่งรัดติดตามหนี้สิน	.748
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมจากภายนอก	
41. กองทุนหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานภายนอก	.769
42. กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายกับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ	.755
43. กองทุนหมู่บ้านได้รับงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก	.853
44. กองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก	.895
45. กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก	.890
46. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมทางการเงินกับหน่วยงานภายนอก	.846
การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน	
47. มีจำนวนเงินของกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น	.573
48. มีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินกองทุน เช่น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน ฯ	.638
49. มีเงินฝากจะออมทรัพย์เพิ่มขึ้น	.753
50. กองทุนมีจำนวนเงินที่จัดสรรในการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินงานของกองทุน	.667

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ข้อคำถามในการพิจารณา	ค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item- Total Correlation)
51. กองทุนหมู่บ้านสามารถสร้างผลกำไรจากการกู้ยืมเงิน	.704
52. มีเงินปันผลจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น	.655
53. กองทุนมีเงินเพียงพอในการให้สมาชิกกู้ยืม	.581
54. สมาชิกมีการชำระเงินกู้ตามเวลาที่กำหนด	.640
55. มีความสมดุลระหว่างเงินกู้กับการชำระหนี้	.612
การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	
56. มีจำนวนผู้กู้ยืมเพิ่มขึ้น	.376
57. ขั้นตอนในการกู้ยืมรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก	.709
58. สมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน	.710
59. มีการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน	.692
60. ปริมาณคำร้องบ่นของสมาชิกลดลง	.413
61. กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น	.668
62. สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น	.744
การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย	
ด้านเศรษฐกิจ	
63. กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น	.811
64. กองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นกำลังการซื้อของชุมชน	.711
65. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้เกิดอาชีพ	.808
66. กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีจำนวนหนี้สินลดลง	.752
67. กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีเงินออมเพิ่มขึ้น	.855
68. กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน	.708

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ข้อคำถามในการพิจารณา	ค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item- Total Correlation)
ด้านสังคม	
69. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน	.843
70. กองทุนหมู่บ้านช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา	.898
71. กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	.889
72. กองทุนหมู่บ้านทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น	.754
73. กองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้	.829
74. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม	.838
ด้านสิ่งแวดล้อม	
75. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน	.895
76. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	.912
77. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน	.883
78. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชน	.928
79. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้มีการใช้พนักงานทดแทน	.721

จากตารางที่ 3.5 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย พบว่า มาตรฐานวัดมีความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้จากการทดสอบค่าแสดงอำนาจจำแนกรวมของตัวแปร ได้คะแนนรวมมาตรฐานวัดอยู่ระหว่าง 0.376-0.934 ซึ่งถือว่ามาตรฐานวัดมีความเชื่อมั่นเป็นไปตามเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item-Total Correlation) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป (Ferguson, 1981)

ตัวแปรปัจจัยด้านบุคลากร พบว่า มาตรฐานวัดมีความน่าเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้จากการทดสอบค่าแสดงอำนาจจำแนกรวมของตัวแปร ได้คะแนนรวมมาตรฐานวัดอยู่ระหว่าง 0.602 – 0.870 ซึ่งถือว่ามาตรฐานวัดมีความน่าเชื่อมั่นเป็นไปตามเกณฑ์

ดังนั้นสามารถสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่า ข้อคำถามทุกข้อแสดงอำนาจจำแนกของข้อมูลมากกว่า 0.20 หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งแบบโดยรวม และแยกตามตัวแปรต่อไป (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อถือด้วยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha

	ตัวแปร	Cronbach's Alpha
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	ปัจจัยด้านบุคลากร	.936
	ปัจจัยด้านผู้นำ	.961
	ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล	.954
	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	.964
	ปัจจัยด้านการบริหาร	.944
	ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก	.947
การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	การวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน	.891
	การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	.856
การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย (SDGs)	ด้านเศรษฐกิจ	.921
	ด้านสังคม	.948
	ด้านสิ่งแวดล้อม	.953
รวม		.981

จากตารางที่ 3.6 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมและแยกตามตัวแปร มีค่าดังต่อไปนี้

ตัวแปรด้านบุคลากร พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.936

ตัวแปรด้านผู้นำ พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.961

ตัวแปรด้านธรรมาภิบาล พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.954

ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วม พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.964

ตัวแปรด้านการบริหาร พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.944

ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.947

ตัวแปรการวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.891

ตัวแปรการวัดผลการดำเนินงานไม่ใช่ด้านการเงิน พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.856

ตัวแปรด้านเศรษฐกิจ พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.921

ตัวแปรด้านสังคม พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.948

ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.953

และโดยรวมของตัวแปรทั้งหมด พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.981 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ถือได้ว่าเครื่องมือวัดมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทยที่เป็นนิติบุคคล ทางออนไลน์โดยผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ในกรณีที่ยังไม่ได้ตอบกลับมาในระยะเวลา 1 เดือน จะดำเนินการติดตามด้วยการโทรสอบถามถึงความคืบหน้า
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนครบแล้ว ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

4. นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และเรียงลำดับหมายเลข จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ทำการตั้งรหัสเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการลงรหัสในแบบฟอร์มการลงรหัส (Coding Sheet) ตามคู่มือการลงรหัสข้อมูลที่มีการออกแบบไว้ในขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม พร้อมกับมีการตรวจสอบความถูกต้องและป้อนข้อมูล จากนั้นประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งการวิจัยนี้ได้ใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิภาคที่อาศัยอยู่ สถานะในกองทุน และประสบการณ์กับกองทุน ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) และเรียงลำดับใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการหาความถี่ (Frequency) แล้วสรุปเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย ใช้สถิติดังนี้

1) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Coefficient Correlation) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในตัวแบบ และใช้เป็นข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยมีการแปลความหมายระดับความสัมพันธ์ (r) ดังนี้ เกือบจะไม่มีความสัมพันธ์ (< 0.20) , ความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($0.21-0.40$) , ความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($0.41-0.60$) , ความสัมพันธ์สูง ($0.61-0.80$) , ความสัมพันธ์สูงมาก ($0.81-1.00$) (Landis & Koch, 1977)

2) การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยใช้สถิติของการวิเคราะห์ ตัวแปรพหุนาม (Multivariate Statistical Analysis) ซึ่งจะมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ในสมการโครงสร้าง หรือ (Structural

Equations Modeling : SEM) ซึ่งเป็นตัวแบบที่เกิดจากการรวมหลักการหรือตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างของสถิติวิเคราะห์เชิงเส้น 2 ประเภท เข้าไว้ด้วยกันประกอบด้วย

(1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อยืนยันว่าตัวแปรที่วัดได้เป็นตัวแปรย่อยที่เหมาะสมของตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการวิเคราะห์การวัดหลาย ๆ ตัวแปรเพื่อใช้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ

(2) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นสถิติที่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลทางตรงหรืออิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรตัวใดบ้าง โดยการสร้างเป็นแผนภาพเส้นทางหรือตัวแบบเส้นทางเพื่อแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปรนั้น ๆ และทดสอบตัวแบบตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) เพื่อยืนยันว่าแต่ละข้อคำถามเป็นตัวชี้วัดที่จัดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Mode : SEM) ในการทดสอบตัวแบบและสมมติฐานการวิจัยเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยอาศัย ตัวแบบเชิงเหตุผลจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีเพื่อตรวจสอบตัวแบบสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (Model Evaluation) เพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกันของผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติดังนี้

n หมายถึง ขนาดตัวอย่าง (Sample Size)

% หมายถึง ค่าร้อยละ

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

χ^2 หมายถึง ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Test)

df หมายถึง ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)

CMIN/DF หมายถึง ดัชนีที่ใช้ในการเปรียบเทียบความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

GFI, AGFI หมายถึง ดัชนีที่บ่งบอกถึงความสอดคล้องกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์กับ NFI, IFI ตัวแบบที่กำหนดขึ้นประกอบด้วยดัชนี GFI (Goodness of Fit Index) AGFI (Adjust Goodness of Fit Index) ดัชนี NFI (Normal Fit Index) ดัชนี IFI (Incremental Fit Index)

CFI หมายถึง ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)

RMSEA หมายถึง รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation)

RMR หมายถึง ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Root Mean Square Residual) ระหว่าง ก็คือ Residual Covariance Matrix

Σ หมายถึง เมทริกซ์ความแปรปรวน และความแปรปรวนส่วนของโมเดลจากตัวอย่าง (Sample Covariance Matrix) หรือข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา

$\Sigma(\theta)$ หมายถึง เมทริกซ์ความแปรปรวน และความแปรปรวนขอโมเดลที่สร้างขึ้น (Computed Covariance Matrix)

S.E. หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)

R หมายถึง ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

R^2 หมายถึง สัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (Coefficient of determination)

TE หมายถึง อิทธิพลรวม (Total Effect)

DE หมายถึง อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)

IE หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

t หมายถึง ค่าสถิติ t-Distribution

F หมายถึง ค่าสถิติ F-Distribution

p-value หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ (Probability Value)

การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนตัวแบบสมมติฐานการวิจัยกับตัวแบบเชิงประจักษ์ในภาพรวมจะทำการประเมิน 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องกลมกลืน (Residual Covariance Matrix) ของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) เกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบตัวแบบของงานวิจัยและค่าสถิติที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องกลมกลืน มีรายละเอียดดังนี้

ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Statistics) การใช้ไคสแควร์เป็นค่าสถิติทดสอบวัดความสอดคล้องกลมกลืนต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง เพราะค่าสถิติมีข้อตกลงเบื้องต้นอยู่ 4 ประการ คือ 1) ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ต้องมีการแจกแจงปกติ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้เมทริกซ์ = Residual Covariance Matrix (เมทริกซ์ส่วนเกิน หรือเมทริกซ์ส่วนที่เหลือ) 3) ขนาดของตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่ (ตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 100 และอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น 20 ต่อ 1 และ 4) ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์จริงตามสมมุติฐานที่ใช้ทดสอบไคสแควร์ และถ้าตัวแปรสังเกตได้มีการแจกแจงแบบ Leptokurtic จะทำให้ค่าไคสแควร์สูงกว่าความเป็นจริง ทำให้มี

โอกาสปฏิเสธสมมติฐานศูนย์ได้มาก ส่วนข้อมูลที่มีการแจกแบบ Platykurtic จะทำให้ค่า ไคสแควร์ต่ำกว่าความเป็นจริง ถ้าข้อมูลมีความเบ้สูงจะทำให้ค่าไคสแควร์สูงกว่าปกติ นอกจากนั้น ค่าไคสแควร์ยังขึ้นกับขนาดของตัวอย่าง ตัวอย่างยิ่งใหญไคสแควร์จะยิ่งสูงมาก จนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยการพิจารณาค่า $CMIN/df$ หรือค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 3.00 หรือ บางตำราอาจกล่าวว่ค่า ไคสควร์มีค่าน้อยกว่า 5.00 (Hair et al., 2010)

ค่า $CMIN/df$ (Chi-Square Statistic Comparing the Tested Model and the Independent Model with the Saturated Model) ค่าที่ใช้ในการเปรียบเทียบความกลมกลืนของ ตัวแบบกับข้อมูลประจักษ์จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และ $CMIN/DF$ ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 3.7

ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index) ที่นิยมใช้ ได้แก่ GFI (Goodness of Fit) แสดงถึงความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม ($\Sigma(\square) - \Sigma(\theta)$) ที่อธิบายได้ด้วยตัวแบบ และ AGFI (Adjusted Goodness of Fit) แสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม ($\Sigma(\square) - \Sigma(\theta)$) ที่อธิบายได้ด้วยตัวแบบ โดยปรับแก้ด้วยองศาอิสระ โดยทั่วไปค่า GFI และ AGFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ค่า GFI และ AGFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 (Hair et al., 2010)

ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit : AGFI) แสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดล โดยปรับแก้ด้วยองศาความเป็นอิสระ โดยทั่วไปค่า GFI และ AGFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป AGFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Kline, 1998)

ค่า RMR (Root Mean Square Residual) ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Root Mean Square Residual) แต่ค่า RMR ขึ้นอยู่กับหน่วยของการวัดของตัวแปร เมื่อตัวแปรมีสเกลการวัดที่ต่างกันมาก ตัวแปรบางตัวที่มีสเกลการวัดกว้างจะทำให้ค่าเฉลี่ยของ Residual บิดเบือนไปทำให้ค่าที่ได้ผิดไปด้วยดังนั้นจึงอาจไปพิจารณาร่วมกับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Residual) ซึ่งเป็นค่าของความคลาดเคลื่อนหารด้วยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า (Estimated Standard Error) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานไม่ควรมีค่ามากกว่า |2.58| โดยค่า Standardized RMR เป็นค่าสรุปของ Standardized Residual ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าตัวแบบสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี RMSEA หรือรากที่สองของค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) จากการทดสอบสมมติฐานเมื่อ F_0 คือ Population Discrepancy Function Value หรือค่าฟังก์ชันความกลมกลืนเมื่อตัวแบบสอดคล้องกลมกลืน เมื่อตัวแบบสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้า F_0 เท่ากับศูนย์ RMSEA จะเท่ากับศูนย์ แสดงว่าตัวแบบ

สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก Diamantopoulos and Sigauw (2000) เสนอว่าค่า RMSEA ที่ดีมาก ๆ ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่าระหว่าง 0.05-0.08 หมายถึง ตัวแบบค่อนข้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าระหว่าง 0.08-0.10 แสดงว่าตัวแบบสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เล็กน้อยและค่าที่มากกว่า 0.10 แสดงว่าตัวแบบยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 3.7 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน	สัญลักษณ์	เกณฑ์
Relative Chi-square	χ^2/df	$\chi^2/df < 3.00$
Goodness of Fit Index	GFI	>.90
Comparative Fit Index	CFI	>.95
Normal Fit Index	NFI	>.90
Adjusted Goodness of Fit Index	AGFI	>.90
Standardized Root Mean square Residual	Standardized RMR	<.05
Root Mean Square Error of Approximation	RMSEA	<.08

ที่มา: Hair et al. (2010)

ส่วนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญของตัวแบบ (Component Fit Measure) ภายหลังจากการประเมินความกลมกลืนของตัวแบบในภาพรวมแล้วสิ่งที่มีความสำคัญมากที่ต้องประเมินคือการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละส่วนว่ามีความถูกต้องและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล การตรวจสอบนี้จะทำให้ทราบว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างแท้จริงหรือไม่ในแต่ละส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรงานวิจัยนี้พิจารณาพารามิเตอร์ 2 กลุ่มดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานควรมีขนาดเล็กในการตีความว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีขนาดเล็กหรือใหญ่นั้นพิจารณาจากค่าพารามิเตอร์ว่ามีนัยสำคัญหรือไม่ หากค่าพารามิเตอร์มีนัยสำคัญแสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดเล็ก หากค่าพารามิเตอร์ไม่มีนัยสำคัญแสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดใหญ่ ซึ่งบ่งบอกได้ว่า

แบบจำลองยังไม่ดีพอ สำหรับการประเมินค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานนั้นเมื่อมีการประเมินค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบน้อยทั่วไป จะถูกต้องและแม่นยำเมื่อตัวแปรสังเกตในแบบจำลองมีการแจกแจงแบบโค้งปกติหลายตัวแปร (Joreskog & Sorbom, 1993)

2. สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (Square Multiple Correlation : R^2) หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกต โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าสถิติที่มีค่าสูงแสดงว่าตัวแบบมีความตรง (Validity) แต่ถ้าสถิติมีค่าน้อยแสดงว่าตัวแบบนั้นมีความตรงน้อยยังไม่มีประสิทธิภาพ และการพิจารณาตัวแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ถึงร้อยละ 40 ย่อมถือได้ว่าเป็นผลลัพธ์ที่ดีและยอมรับได้ (Saris & Strenkhorst, 1984)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) จากการทบทวนวรรณกรรม พร้อมผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะหรือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสอดคล้องตรงประเด็นที่ ศึกษา แล้วนำมาหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยวัดจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha) จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริง ซึ่งประชากรสำหรับการสอบถามครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิก และหรือกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ google form ด้รับการตอบกลับมาจำนวนทั้งหมด 747 ชุด หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติแบบพหุตัวแปร (Multivariate statistics) และทำวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง หรือ Structural Equation Modeling (SEM) เพื่อให้ได้ตัวแบบ ความสัมพันธ์ โครงสร้างผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย

4.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด

4.5 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง

4.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยทำการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความสะดวกในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดตัวแปรในการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การกำหนดตัวแปรในการวิเคราะห์

ตัวแปร	ตัวแปรเชิงประจักษ์	กำหนดตัวแปร
ปัจจัยความสำเร็จในการบริหาร ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง (KSF)	ปัจจัยด้านบุคลากร	HR
	ปัจจัยด้านผู้นำ	LD
	ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล	GV
	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	PT
	ปัจจัยด้านการบริหารงาน	MG
	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก	EX
การวัดผลการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (FIRM PERFORMANCE)	การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน	
	1) สินทรัพย์	ASSET
	2) การทำกำไรจากเงินทุน	PROFIT
	3) ความสามารถพึ่งพาตนเองทางการเงิน	OSS
	การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	
	1) สมาชิกและผู้กู้ยืม	MEM
2) ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม	SATIS	
การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศ ไทย (SUSTIANABLE)	มิติด้านเศรษฐกิจ	
	รายได้	INCOME
	เงินออม	SAVING
	มิติด้านสังคม	
	ครัวเรือน	FAMILY
	ชุมชน	COMMU
	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	
	สิ่งแวดล้อม	ENV

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้นำแบบสอบถามไปเก็บตัวอย่าง จากสมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทย โดยได้รับแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 747 ชุด ครอบคลุมจำนวนที่ได้กำหนดตัวอย่างไว้จำนวน 20 เท่าของตัวแปร จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิภาคที่อาศัยอยู่ สถานะในกองทุนหมู่บ้าน และประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละของข้อมูล ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (n)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	236	31.6
	หญิง	511	68.4
อายุ	ไม่เกิน 30 ปี	61	8.2
	31 – 40 ปี	119	15.9
	41 – 50 ปี	211	28.2
	51 – 60 ปี	239	32.0
	61 ปีขึ้นไป	117	15.7
ระดับการศึกษา	ไม่เกินมัธยมต้น	328	43.9
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	235	31.5
	อนุปริญญา/ปวส.	76	10.1
	ปริญญาตรี	108	14.5
อาชีพ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	63	8.4
	พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	81	10.8
	ธุรกิจส่วนตัว	147	19.7
	รับจ้าง	138	18.5
	เกษตรกร	274	36.7
	เกษียณ/ว่างงาน	44	5.9

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (n)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ไม่เกิน 10,000 บาท	336	45.0
	10,001–20,000 บาท	286	38.3
	20,001–30,000 บาท	82	11.0
	30,001–40,000 บาท	30	4.0
	40,000 บาทขึ้นไป	13	1.7
ภูมิภาคที่อาศัยอยู่	ภาคเหนือ	139	18.6
	ภาคกลาง	302	40.4
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	122	16.3
	ภาคตะวันออก	4	0.5
	ภาคใต้	173	23.2
	กรุงเทพมหานคร	7	1.0
สถานะในกองทุนหมู่บ้าน	เป็นกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน	97	13.0
	เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอย่างเดียว	489	65.5
	เป็นทั้งสมาชิกและกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน	161	21.5
ประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี	75	10
	2-5 ปี	240	32.1
	6-10 ปี	197	26.4
	10 ปีขึ้นไป	235	31.5

จากตารางที่ 4.2 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา แบบแจกแจงความถี่ และร้อยละ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 511 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 และเป็นเพศชาย จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51–60 ปี จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาอายุ 41–50 ปีจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 อายุ 31-40 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 และอายุไม่เกิน 30 ปีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมี

ระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมต้น จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมา มีระดับการศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ระดับปริญญาตรี จำนวน 108 คน คิด
 เป็นร้อยละ 14.5 และระดับอนุปริญญาจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 อีกทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม
 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัว
 จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 อาชีพรับจ้างจำนวน 138 คนคิดเป็นร้อยละ 18.50 อาชีพพนักงาน
 บริษัท/ลูกจ้างจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 63 คน
 คิดเป็นร้อยละ 8.4 และเกษียณอายุ/ว่างงาน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 และผู้ตอบแบบสอบถาม
 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา มี
 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–20,000 บาท จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 20,001–30,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001–40,000 บาท
 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,000 บาทขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 1.7 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ภาคกลางจำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4
 รองลงมาเป็นภาคใต้จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 ภาคเหนือจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ
 18.6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คนคิด
 เป็นร้อยละ 1.0 และภาคตะวันออก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี
 สถานะเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเพียงอย่างเดียวจำนวน 489 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมา มี
 สถานะเป็นทั้งสมาชิกและกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 161 คนคิดเป็นร้อยละ 21.5 และมี
 สถานะเป็นกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 97 คนคิดเป็นร้อยละ 13.0 สมาชิกส่วนใหญ่มี
 ประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน 2–5 ปี จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมา มีประสบการณ์
 กับกองทุนหมู่บ้าน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีประสบการณ์ 6–10 ปี จำนวน
 197 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 และมีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ
 10 ตามลำดับ

4.2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต

การเก็บข้อมูลผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้สมการโครงสร้างของผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยดังแสดงในตารางที่ 4.3–4.5 ผู้วิจัยได้นำเสนอความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝง (Latent Variables) จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ 1) ตัวแปรแฝงปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย (Key Success Factors) 2) การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Firm Performance) และ 3) การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย (Sustainable Development) โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้มาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1970) และทำการตีความค่าเฉลี่ยปัจจัยต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์การแปลผลระดับความคิดเห็นของการวิจัย ดังนี้

เกณฑ์การแปลผลระดับค่าเฉลี่ยของปัจจัย

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับของตัวแปร
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

4.2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลังจากได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยค่าค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (average) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีตัวแปรสังเกต 6 ตัวแปรได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านผู้นำ ด้านธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารและด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความ กิดเห็น
ปัจจัยด้านบุคลากร	3.87	.857	-.544	.278	มาก
1. สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	3.85	.857	-.482	.234	มาก
2. สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจกฎระเบียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	3.86	.844	-.608	.539	มาก
3. สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นสมาชิกหรือกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	3.90	.830	-.554	.387	มาก
4. สมาชิกและกรรมการได้รับการพัฒนาฝีมือความรู้เกี่ยวกับกองทุนและการสร้างอาชีพ	3.72	.948	-.433	-.201	มาก
5. สมาชิกและกรรมการมีความมุ่งมั่นและผูกพันต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	3.90	.846	-.586	.405	มาก
6. สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย	3.95	.839	-.648	.417	มาก
7. สมาชิกและกรรมการมีความสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุน	3.90	.859	-.555	.196	มาก
8. สมาชิกและกรรมการมีความเชี่ยวชาญในการทำงาน	3.89	.833	-.482	.248	มาก
ปัจจัยด้านผู้นำ	3.91	.853	-.644	.529	มาก
9. ประธานกองทุนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	3.93	.840	-.811	1.217	มาก
10. ประธานกองทุนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	3.92	.835	-.709	.855	มาก
11. ประธานกองทุนมุ่งเน้นความสำเร็จของกองทุน	3.96	.834	-.689	.674	มาก
12. ประธานกองทุนมีประสบการณ์ในการทำงาน	3.93	.840	-.675	.610	มาก
13. ประธานกองทุนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.82	.881	-.537	.231	มาก
14. ประธานกองทุนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน	3.86	.856	-.606	.505	มาก
15. ประธานกองทุนมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล	3.85	.879	-.561	.273	มาก
16. ประธานกองทุนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน	3.97	.833	-.647	.452	มาก
17. ประธานกองทุนต้องซื่อสัตย์สุจริต	4.03	.866	-.728	.445	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{x}$	SD	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความคิดเห็น
18. ประชากรกองทุนมีความรู้ด้านการทำธุรกิจ	3.86	.870	-.476	.024	มาก
ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล	4.00	.840	-.785	.925	มาก
18. กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน	4.00	.821	-.750	.965	มาก
19. กองทุนหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน	4.00	.813	-.698	.755	มาก
20. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน	4.02	.872	-.782	.661	มาก
21. กองทุนหมู่บ้านมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้	3.98	.845	-.737	.807	มาก
22. สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้	3.99	.861	-.869	1.092	มาก
23. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง	4.02	.834	-.761	.790	มาก
24. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทางการเงินอย่างเหมาะสม	4.02	.834	-.923	1.464	มาก
25. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทรัพยากรของกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	.842	-.759	.865	มาก
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	3.90	.825	-.595	.582	มาก
26. สมาชิกและกรรมการมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน	3.83	.826	-.647	.864	มาก
27. สมาชิกและกรรมการมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและกรรมการกองทุน	3.88	.802	-.523	.469	มาก
28. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.88	.839	-.584	.528	มาก
29. เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพร้อมกัน	3.91	.819	-.551	.457	มาก
30. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน	3.88	.834	-.543	.355	มาก
32. สมาชิกและกรรมการเห็นความสำคัญของการดำเนินงานกองทุน	3.93	.810	-.575	.490	มาก
33. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน	3.96	.843	-.739	.911	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยด้านการบริหาร	3.92	.828	-.706	.934	มาก
34. กองทุนหมู่บ้านมีการวางแผนการดำเนินงาน	3.91	.815	-.765	1.290	มาก
35. กองทุนหมู่บ้านมีกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน	3.91	.799	-.635	.864	มาก
36. กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน	3.97	.830	-.854	1.349	มาก
37. กองทุนหมู่บ้านมีการคัดเลือกกรรมการสมาชิกในกองทุน	3.90	.832	-.657	.717	มาก
38. กองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสมาชิก	3.86	.869	-.652	.602	มาก
39. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำการบันทึกข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบ	3.98	.810	-.739	.973	มาก
40. กองทุนหมู่บ้านมีกระบวนการในการเร่งรัดติดตามหนี้สิน	3.88	.842	-.643	.742	มาก
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมจากภายนอก	3.36	1.081	-.456	-.252	ปานกลาง
41. กองทุนหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานภายนอก	3.39	1.055	-.481	-.157	ปานกลาง
42. กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายกับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ	3.39	1.079	-.536	-.152	ปานกลาง
43. กองทุนหมู่บ้านได้รับงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก	3.31	1.126	-.480	-.390	ปานกลาง
44. กองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก	3.34	1.072	-.415	-.260	ปานกลาง
45. กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก	3.35	1.083	-.395	-.333	ปานกลาง
46. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมทางการเงินกับหน่วยงานภายนอก	3.39	1.068	-.431	-.219	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.85	.873	-.622	.499	มาก

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้ค่าสถิติเบื้องต้น พบว่า ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรทุกตัวที่สังเกตได้มีค่าความเบ้และความโด่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ ช่วงของค่าตัวเลขอยู่ระหว่าง -3.0 ถึง +3.0 ถือว่าตัวแปรมีการแจกแจงเป็น โคนึงปกติ

รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของไทยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยร่วมเท่ากับ 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.873 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของปัจจัยสังเกตได้ พบว่า ด้านธรรมาภิบาลมีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.840 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารมีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา เท่ากับ 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.828 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก ด้านผู้นำมีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.853 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.825 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก ด้านผู้นำมีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.857 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.081 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4.2.2 ค่าสถิติพื้นฐานการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลังจากได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (average) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโค้ง (Kurtosis) ของการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมี 2 ด้านในการวัดผลการดำเนินงาน คือ การวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่การเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ได้แก่ การวัดผลด้านสินทรัพย์ (ASSET) การวัดผลด้านการทำกำไรจากเงินทุน (PROFIT) การวัดผลความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ (OSS) การวัดผลด้านสมาชิกและผู้กู้ยืม (MEM) และการวัดผลความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม (SATIS) ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวแปร	$\bar{x}$	SD	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความคิดเห็น
การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน	3.76	.882	-.487	.240	มาก
- สินทรัพย์	3.73	.881	-.519	.369	มาก
47. มีจำนวนเงินของกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น	3.75	.873	-.499	.388	มาก
48. มีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินกองทุน เช่น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน ฯ	3.64	.892	-.440	.184	มาก
49. มีเงินฝากสะสมออมทรัพย์เพิ่มขึ้น	3.80	.877	-.619	.534	มาก
- การทำกำไรจากเงินทุน	3.76	.877	-.440	.183	มาก
50. กองทุนมีจำนวนเงินที่จัดสรรในการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินงานของกองทุน	3.77	.850	-.480	.351	มาก
51. กองทุนหมู่บ้านสามารถสร้างผลกำไรจากการกู้ยืมเงิน	3.76	.880	-.468	.253	มาก
52. มีเงินปันผลจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น	3.76	.902	-.372	-.054	มาก
- ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง	3.79	.889	-.503	.168	มาก
53. กองทุนมีเงินเพียงพอในการให้สมาชิกกู้ยืม	3.78	.910	-.609	.467	มาก
54. สมาชิกมีการชำระเงินกู้ตามเวลาที่กำหนด	3.78	.875	-.480	.079	มาก
55. มีความสมดุลระหว่างเงินกู้กับการชำระหนี้	3.80	.882	-.421	-.042	มาก
การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	3.70	.875	-.436	.195	มาก
- สมาชิกและผู้กู้ยืม	3.71	.865	-.414	.194	มาก
56. มีจำนวนผู้กู้ยืมเพิ่มขึ้น	3.62	.890	-.430	.375	มาก
57. ขั้นตอนในการกู้ยืมรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก	3.77	.869	-.398	.066	มาก
58. กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น	3.67	.869	-.437	.307	มาก
59. สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น	3.76	.832	-.390	.027	มาก
- ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม	3.70	.888	-.457	.195	มาก
60. สมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน	3.80	.828	-.375	.086	มาก
61. มีการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน	3.78	.824	-.464	.523	มาก
62. ปริมาณคำร้องบ่นของสมาชิกลดลง	3.51	1.011	-.531	-.023	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.73	.879	-.461	.217	มาก

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้ค่าสถิติเบื้องต้น พบว่า ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรทุกตัวที่สังเกตได้มีค่าความเบ้และความโค้งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ ช่วงของค่าตัวเลขอยู่ระหว่าง -3.0 ถึง +3.0 ถือว่าตัวแปรมีการแจกแจงเป็น โค้งปกติ

รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.879 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของปัจจัยสังเกตได้ แบ่งตามด้านคือ การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน พบว่า การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.882 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.875 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของปัจจัยสังเกตได้ตามรายตัวแปร พบว่า ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ (OSS) มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.889 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการทำกำไรจากเงินทุน (PROFIT) ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.877 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก สินทรัพย์ (ASSET) ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.881 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก ด้านสมาชิกและผู้กู้ยืม (MEM) ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.865 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม (SATIS) ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.888 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.2.3 ค่าสถิติพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

หลังจากได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยค่าค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (average) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโค้ง (Kurtosis) ของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยมี 3 ด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปรได้แก่ รายได้ การออม คริวเรือน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

ตัวแปร	$\bar{x}$	SD	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความ กิดเห็น
ด้านเศรษฐกิจ	3.62	.926	-.429	.102	มาก
รายได้	3.62	.925	-.392	.065	มาก
63. กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น	3.63	.927	-.387	.057	มาก
64. กองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นกำลังการซื้อของชุมชน	3.59	.939	-.364	.017	มาก
65. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้เกิดอาชีพ	3.65	.909	-.426	.122	มาก
การออม	3.62	.926	-.465	.138	มาก
66. กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีจำนวนหนี้สินลดลง	3.47	.955	-.350	.034	มาก
67. กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีเงินออมเพิ่มขึ้น	3.62	.925	-.512	.171	มาก
68. กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน	3.78	.898	-.532	.208	มาก
ด้านสังคม	3.55	.937	-.344	-.069	มาก
ครัวเรือน	3.48	.952	-.271	-.191	มาก
69. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน	3.38	.937	-.190	-.152	ปานกลาง
70. กองทุนหมู่บ้านช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา	3.46	.980	-.265	-.306	มาก
71. กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.59	.940	-.357	-.116	มาก
ชุมชน	3.62	.922	-.416	.054	มาก
72. กองทุนหมู่บ้านทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น	3.67	.891	-.413	-.013	มาก
73. กองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้	3.66	.901	-.406	.118	มาก
74. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม	3.54	.974	-.429	.056	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.41	.980	-.283	-.148	มาก
75. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน	3.44	.968	-.283	-.120	มาก
76. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	3.45	.942	-.330	.047	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความคิดเห็น
77. กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน	3.41	.976	-.294	-.028	มาก
78. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชน	3.41	.983	-.280	-.272	มาก
79. กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้มีการใช้พนักงานทดแทน	3.33	1.031	-.229	-.367	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.53	.948	-.352	-.038	มาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย โดยใช้ค่าสถิติเบื้องต้น พบว่า ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรทุกตัวที่สังเกตได้มีค่าความเบ้และความโด่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ ช่วงของค่าตัวเลขอยู่ระหว่าง -3.0 ถึง +3.0 ถือว่าตัวแปรมีการแจกแจงเป็น โค้งปกติ

รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.948 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของปัจจัยสังเกตได้ แบ่งตามด้านของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย พบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.926 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสังคม มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.937 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก และ การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.980 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของปัจจัยสังเกตได้ตามรายตัวแปร พบว่า การออม มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.926 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก รายได้ มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.925 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก และเท่ากับ ชุมชน มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.922 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือครัวเรือน มีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.952 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก และสิ่งแวดล้อม มีข้อ

ค่าถามที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.980 โดยค่าเฉลี่ยของมาตรวัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ และพิจารณาสภาพปัญหาที่อาจเกิดจากการผันแปรร่วมกันมากเกินไป (Multicollinearity) ดังนี้

1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือ Bivariate Correlation ของปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ในโมเดล การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้โดยพิจารณาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ทำให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โมเดล สมการเชิงโครงสร้าง

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

	HR	LD	GV	PT	MG	EX	ASSET	PROFIT	OSS	MEM	SATIS	INCOME	SAVING	FAMILY	COOMU	ENV
HR	1.00															
LD	.706**	1.00														
GV	.705**	.748**	1.00													
PT	.719**	.713**	.783**	1.00												
MG	.752**	.723**	.800**	.793**	1.00											
EX	.288**	.286**	.244**	.355**	.392**	1.00										
ASSET	.579**	.586**	.607**	.649**	.662**	.472**	1.00									
PROFIT	.602**	.611**	.615**	.677**	.653**	.437**	.805**	1.00								
OSS	.563**	.583**	.596**	.629**	.651**	.370**	.730**	.775**	1.00							
MEM	.609**	.631**	.651**	.675**	.677**	.462**	.655**	.693**	.621**	1.00						
SATIS	.596**	.618**	.644**	.684**	.704**	.437**	.611**	.631**	.635**	.782**	1.00					
INCOME	.530**	.504**	.527**	.622**	.584**	.552**	.610**	.621**	.576**	.646**	.592**	1.00				
SAVING	.509**	.515**	.519**	.612**	.591**	.524**	.647**	.632**	.598**	.660**	.624**	.808**	1.00			
FAMILY	.443**	.459**	.462**	.551**	.527**	.553**	.573**	.571**	.501**	.590**	.561**	.799**	.761**	1.00		
COOMU	.537**	.539**	.544**	.615**	.588**	.452**	.565**	.599**	.575**	.589**	.563**	.754**	.704**	.814**	1.00	
ENV	.406**	.406**	.379**	.481**	.436**	.457**	.470**	.484**	.482**	.457**	.443**	.698**	.628**	.712**	.733**	1.00

หมายเหตุ. ค่า ** p 0.01

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 16 ตัวแปร ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 120 คู่ ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันและความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็น ความสัมพันธ์ทางบวก มีขนาดของความสัมพันธ์หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.244 - 0.814 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ซึ่งไคลน์ Kline (2005) ได้กล่าวถึงว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าสูงกว่า 0.85 จะเกิดปัญหาการร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีค่าไม่เกิน 0.85 ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้มีระดับความสัมพันธ์ที่ไม่สูงมากนักจึงอาจไม่เกิดปัญหาวาระร่วมเส้นตรงพหุ ดังนั้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์ด้วยแบบสมการเชิงโครงสร้าง

4.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด

จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อได้มาซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้วนำมาสร้างเป็นโมเดลและเครื่องมือวัดสำหรับเก็บข้อมูลเพื่อประเมินข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลการวัดตามทฤษฎีที่ได้ทบทวนวรรณกรรม โดยการวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยตัวแบบ CFA แตกต่างจากตัวแบบ EFA (Experiment Factor Analysis) ที่ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรมแล้วกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด การวิจัย จึงได้นำมาทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าสอดคล้องกับโมเดลโครงสร้างที่กำหนดไว้หรือไม่ ด้วยการใช้วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood : ML) ในการวิเคราะห์โมเดลการวัดของแต่ละปัจจัยเพื่อทำการตรวจสอบว่า ปัจจัยที่ทำการศึกษา สามารถวัดได้ด้วยปัจจัยสังเกตได้หลาย ๆ ตัว ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ปัจจัยมาตรวัดแบบ Reflective การตรวจสอบจะใช้สถิติตรวจสอบความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Goodness of Fit Measures) ด้วยการพิจารณาค่าเกณฑ์มาตรฐาน ดัง ตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติในการประเมินความสอดคล้องของกรอบแนวคิดข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่เกี่ยวข้อง	สัญลักษณ์	เกณฑ์
Relative Chi-square	χ^2/df	$\chi^2/df < 3.00$
Goodness of Fit Index	GFI	>.90
Comparative Fit Index	CFI	>.95
Normal Fit Index	NFI	>.90
Adjusted Goodness of Fit Index	AGFI	>.90
Standardized Root Mean square Residual	Standardized RMR	<.05
Root Mean Square Error of Approximation	RMSEA	<.08

ที่มา : Hair et al. (2010)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงและโมเดลการวัดจะมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ของปัจจัยด้วยการพิจารณาเกณฑ์ คือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standard Regression Weights หรือ Estimate) ควรมีค่า 0.5 ขึ้นไป มีนัยสำคัญทางสถิติที่ค่า C.R. (Critical Ratio) ทุกปัจจัย โดยค่า $|t| \geq 1.96$ ทุกค่า (Henseler & Fassott, 2010) และ ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยของตัวแปรที่สกัดได้ด้วยองค์ประกอบของตัวแปรแฝง Average Variance Estimate (AVE) ควรมีค่า 0.5 ขึ้นไป (Fornell & Larcker, 1981)

2. การวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ด้วยวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood : ML) โดยใช้สถิติตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Goodness of Fit Measures) (Hair et al., 2010)

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักมาตรฐานของปัจจัย

			Estimate	S.E.	C.R.	P
Human Resource	<---	Key Success Factors	0.820	0.030	31.177	***
Leader	<---	Key Success Factors	0.822	0.031	31.123	***
Good Governance	<---	Key Success Factors	0.873	0.028	35.807	***
Participation	<---	Key Success Factors	0.885	0.027	36.742	***
Management	<---	Key Success Factors	0.904	0.024	31.680	***
External Environment	<---	Key Success Factors	0.407	0.054	11.562	***
ROA	<---	Firm Performance	0.845	0.29	31.232	***
ROE	<---	Firm Performance	0.871	0.035	31.232	***
OSS	<---	Firm Performance	0.822	0.036	28.062	***
Member	<---	Firm Performance	0.830	0.034	27.666	***
Satisfaction	<---	Firm Performance	0.802	0.035	26.058	***
Income	<---	Sustainable Development	0.919	0.027	37.350	***
Saving	<---	Sustainable Development	0.884	0.027	34.202	***
Family	<---	Sustainable Development	0.885	0.031	37.350	***
Community	<---	Sustainable Development	0.856	0.028	33.150	***
Environmental	<---	Sustainable Development	0.770	0.033	26.956	***

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักมาตรฐาน (Standard Regression Weights หรือ Estimate) ของปัจจัย พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน มีค่า C.R. ทุกปัจจัย ที่ $|t| \geq 1.96$ ทุกค่า ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ (Henseler & Fassott, 2010)

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity)

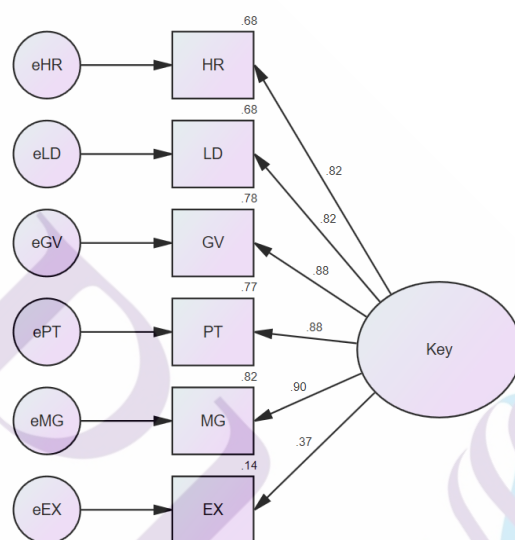
			Estimate	C.R.
Human Resource	<---	Key Success Factors	0.820	0.913
Leader	<---	Key Success Factors	0.822	
Good Governance	<---	Key Success Factors	0.873	
Participation	<---	Key Success Factors	0.885	
Management	<---	Key Success Factors	0.904	
External Environment	<---	Key Success Factors	0.407	
ASSET	<---	Firm Performance	0.845	0.920
PROFIT	<---	Firm Performance	0.871	
OSS	<---	Firm Performance	0.822	
Member	<---	Firm Performance	0.830	
Satisfaction	<---	Firm Performance	0.802	
Income	<---	Sustainable Development	0.919	0.936
Saving	<---	Sustainable Development	0.884	
Family	<---	Sustainable Development	0.885	
Community	<---	Sustainable Development	0.856	
Environmental	<---	Sustainable Development	0.770	

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ของปัจจัยพบว่า ค่า Composite Reliability (CR) อยู่ระหว่าง 0.913-0.936 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ทุกปัจจัย (Fornell & Larcker, 1981) ดังนั้น สรุปได้ว่า โมเดลการวัดเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับ

4.4.1 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Key Success Factors) ประกอบด้วยตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวแปรที่สังเกตได้ 6 ตัว ได้แก่ 1) บุคลากร (Human Resource) 2) ผู้นำ (Leader) 3) ธรรมภิบาล (Good Governance) 4) การมีส่วนร่วม (Participation) 5) การบริหารงาน (Management) 6) สภาพแวดล้อมจากภายนอก (External Environment) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยสังเกต ทั้ง 6 ตัว มีความสามารถวัดปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการวิเคราะห์ ดังภาพที่ 4.1 และตารางที่ 4.10

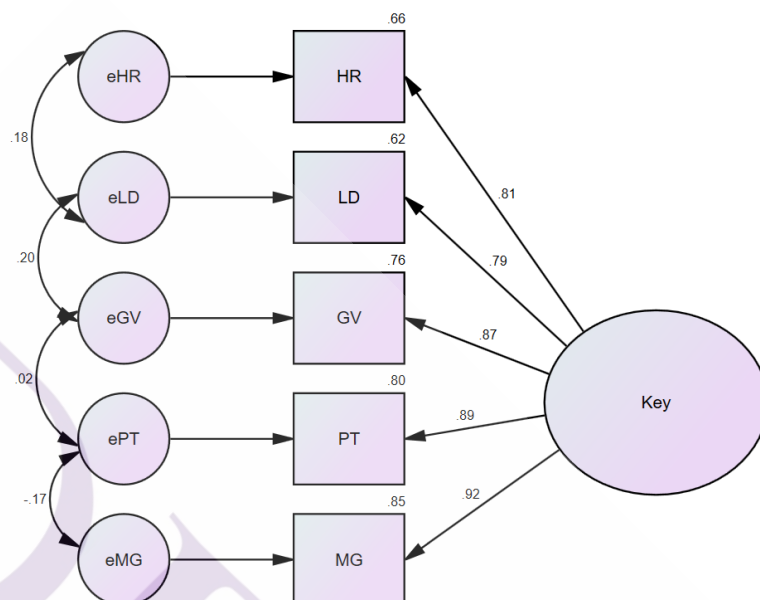

Chi-square (χ^2) = 76.120, df = 9, CMIN/DF = 8.458, GFI = .969, CFI = .998, AGFI = .928, NFI = .977 and RMSEA = .100 (ก่อนปรับแก้ไข)

ภาพที่ 4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ก่อนปรับแก้ไข)

จากภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าค่าทดสอบ ดังนี้ Chi-square (χ^2) = 76.120, df = 9, CMIN/DF = 8.458, GFI = .969, CFI = .998, AGFI = .928, NFI = .977 and RMSEA = .100 โมเดลการวัดไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีค่ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.369 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ รวมถึงเกิดความคลาดเคลื่อนในการประมาณ

ค่าพารามิเตอร์ RMSEA= .100 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ค่า RMSEA < 0.08 จึงทำให้ต้องตัดปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมจากภายนอก และทำการปรับ โมเดลปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังรูปที่ 4.2 และตารางที่ 4.10

Chi-square (χ^2) = 1.503, df = 1, CMIN/DF = 1.503, GFI=.999, CFI=1.000 , AGFI=.988 , NFI= 1.000 and RMSEA= .026 (หลังปรับ)

ภาพที่ 4.2 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หลังปรับ)

จากรูปภาพที่ 4.1 และรูปภาพที่ 4.2 แสดงถึงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการวัดค่าองค์ประกอบของโมเดลและทำการปรับ โมเดลให้มีความเหมาะสมและได้ค่าการวัดต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และแสดงค่าการวิเคราะห์โมเดลการวัดผลปัจจัยเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์โมเดลการวัดปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

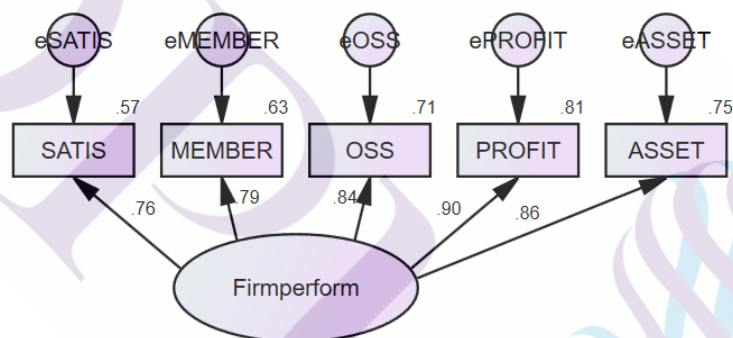
โมเดลการวัด			Standard Regression Weights	S.E.	Squared Multiple Correlations	C.R.	p
Human resource	<---	Key success Factors	.811	.032	.658	28.383	***
Leader	<---	Key Success Factors	.790	.034	.625	26.375	***
Good governance	<---	Key Success Factors	.870	.031	.757	31.673	***
Participation	<---	Key Success Factors	.894	.030	.799	33.383	***
Management	<---	Key Success Factors	.921	0.21	.849	31.416	***

จากตารางที่ 4.10 และภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหลังจากตัดปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกออก พบว่าค่าทดสอบ ดังนี้ Chi-square (χ^2) = 1.503, df = 1, CMIN/DF = 1.503, GFI=.999, CFI=1.000, AGFI=.988, NFI= 1.000 and RMSEA= .026 (หลังปรับ) โมเดลการวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) และการทดสอบค่าน้ำหนักปัจจัยสังเกตได้ ได้แก่ บุคลากร (Human Resource) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.811 และค่า R^2 เท่ากับ 0.658 2) ผู้นำ (Leader) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.790 และค่า R^2 เท่ากับ 0.625 3) ธรรมภิบาล (Good Governance) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.870 และค่า R^2 เท่ากับ 0.757 4) การมีส่วนร่วม (Participation) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.894 และค่า R^2 เท่ากับ 0.799 5) การบริหารงาน (Management) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.921 และค่า R^2 เท่ากับ 0.849 ซึ่ง มีค่า C.R.ทุกปัจจัย ที่ $|t| \geq 1.96$ จึงสามารถสรุปได้ว่า ด้านบุคลากร ด้านผู้นำ ด้านธรรมภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) ด้านการบริหารงาน มีค่าความเชื่อถือได้ที่

เหมาะสม (Hair et al., 2010) และสามารถเป็นตัวชี้วัดปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้

4.4.2 ปัจจัยการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Firm Performance) ประกอบด้วยตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวแปรที่สังเกตได้ 2 ส่วนหลัก 5 ตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน ประกอบด้วย 1) สินทรัพย์ (ASSET) 2) การทำกำไรจากเงินทุน (PROFIT) 3) ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ (OSS) และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ประกอบด้วย 1) จำนวนสมาชิกและผู้กู้ยืม (MEMBER) 2) ความพึงพอใจของสมาชิก (SATIS) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว มีความสามารถวัดปัจจัยการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการวิเคราะห์ ดังภาพที่ 4.3 และตารางที่ 4.11

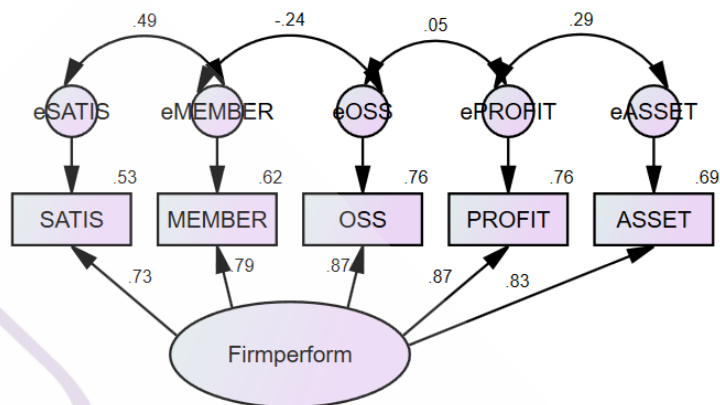

Chi-square (χ^2) = 242.150, df = 5, CMIN/DF = 48.430, GFI=.890, CFI= .916, AGFI=.669, NFI=.915 and RMSEA= .252 (ก่อนปรับ)

ภาพที่ 4.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ก่อนปรับ)

จากภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าค่าทดสอบ ดังนี้ Chi-square (χ^2) = 242.150, df = 5, CMIN/DF = 48.430, GFI=.890, CFI= .916, AGFI=.669, NFI=.915 and RMSEA= .252 โมเดลการวัดไม่มีความกลมกลืน

กับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) พบว่า ค่า CMIN/DF เท่ากับ 48.430 ซึ่งมากกว่า 3 ค่า GFI เท่ากับ .890 ค่า AGFI เท่ากับ .669 ซึ่งน้อยกว่า .900 และ RMSEA เท่ากับ .252 มากกว่า .080 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

Chi-square (χ^2) = .944, df = 1, CMIN/DF = .944, GFI=.999, CFI=1.00, AGFI=.992, NFI=1.00 and RMSEA=.000 (หลังปรับ)

ภาพที่ 4.4 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หลังปรับ)

จากรูปภาพที่ 4.3 และรูปภาพที่ 4.4 แสดงถึงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการวัดค่าองค์ประกอบของโมเดลและทำการปรับโมเดลให้มีความเหมาะสมและได้ค่าการวัดต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และแสดงค่าการวิเคราะห์โมเดลการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์โมเดลการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หลังปรับ)

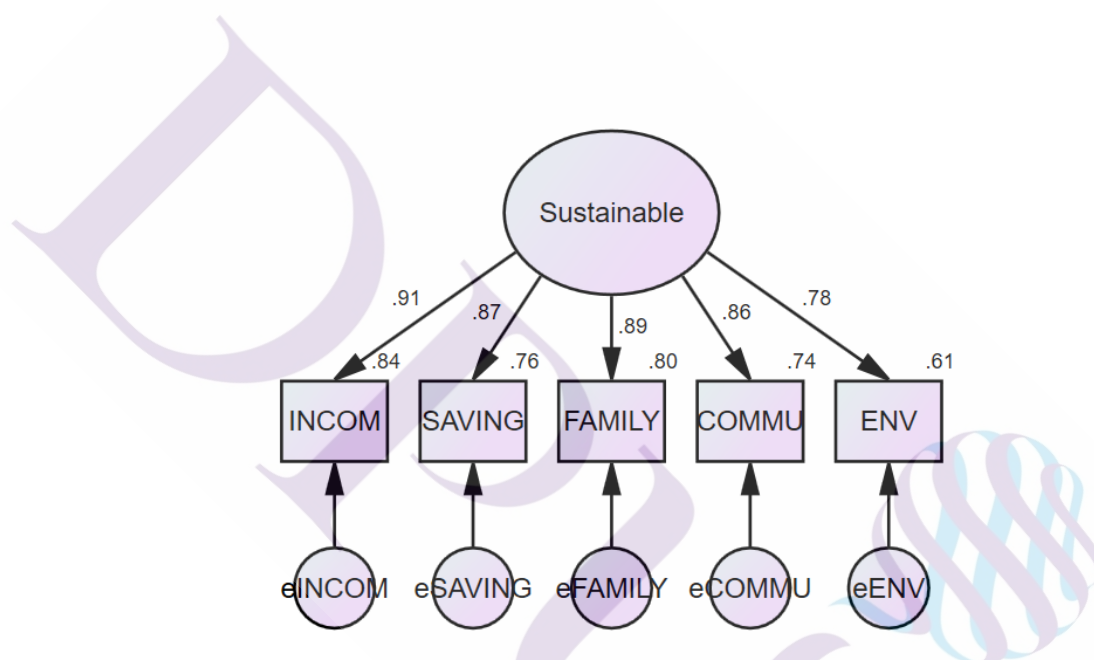
โมเดลการวัด			Standard Regression Weights	S.E.	Squared Multiple Correlations	C.R.	p
Financial Performance							
ASSET	<---	Firm Performance	.833	.058	.694	20.646	***
PROFIT	<---	Firm Performance	.874	.068	.764	19.573	***
OSS	<---	Firm Performance	.874	.062	.764	20.978	***
Non - Financial Performance							
MEMBER	<---	Firm Performance	.790	.039	.625	27.986	***
SATIS	<---	Firm Performance	.727	.025	.528	21.647	***

จากตารางที่ 4.11 และภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าค่าทดสอบ Chi-square (χ^2) = .944, df = 1, CMIN/DF = .944, GFI=.999, CFI=1.00, AGFI=.992, NFI=1.00 and RMSEA= .000 โมเดลการวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) และการทดสอบค่าน้ำหนักปัจจัยสังเกตได้ ได้แก่ สินทรัพย์ (ASSET) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.833 และค่า R^2 เท่ากับ 0.694 2) การทำกำไรจากเงินทุน (PROFIT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.874 และค่า R^2 เท่ากับ 0.764 3) ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ (OSS : Operational self-sufficiency) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.874 และค่า R^2 เท่ากับ 0.764 4) จำนวนสมาชิกและผู้กู้ยืม (Number of members) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.790 และค่า R^2 เท่ากับ 0.625 5) ความพึงพอใจของสมาชิก (Member satisfaction) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.727 และค่า R^2 เท่ากับ 0.528 ซึ่ง มีค่า C.R.ทุกปัจจัย ที่ $|t| \geq 1.96$ (Hair et al., 2010) จึงสามารถสรุปได้ว่า การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน คือ สินทรัพย์ การทำกำไรจากเงินทุน ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน คือ จำนวนสมาชิกและผู้กู้ยืม ความพึงพอใจ

ของสมาชิก มีค่าความเชื่อถือได้ที่เหมาะสม และสามารถเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้

4.4.3 ปัจจัยการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศไทย

ปัจจัยการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศไทย (Sustainable Development) ประกอบด้วย ตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวแปรที่สังเกตได้ 3 ส่วนหลัก 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ และเงินออม 2) ความยั่งยืนด้านสังคม ประกอบด้วย ครอบครัว และชุมชน 3) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม คือ สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยสังเกตได้ ทั้ง 5 ตัว มีความสามารถวัดปัจจัยการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศไทย

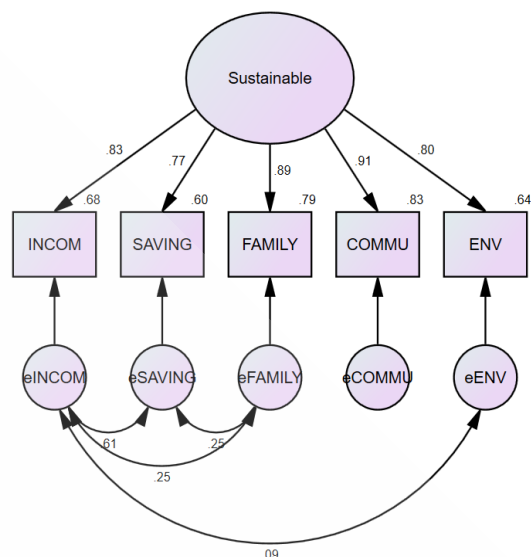
Chi-square (χ^2) = 184.775, df = 5, CMIN/DF = 36.955, GFI=.899, CFI=.946, AGFI=.698, NFI=.945 and RMSEA= .220 (ก่อนปรับ)

ภาพที่ 4.5 การวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศไทย (ก่อนปรับ)

จากภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์โมเดลการปัจจัยการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศไทย พบว่าค่าทดสอบ ดังนี้ Chi-square (χ^2) = 184.775, df = 5, CMIN/DF = 36.955, GFI=.899, CFI=.946, AGFI=.698, NFI=.945 and RMSEA= .220 โมเดลการวัดไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(Model Fit) พบว่า ค่า CMIN/DF เท่ากับ 36.955 ซึ่งมากกว่า 3 ค่า GFI เท่ากับ .899 ค่า AGFI เท่ากับ .698 ซึ่งน้อยกว่า .900 และ RMSEA เท่ากับ .220 มากกว่า .080 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

Chi-square (χ^2) = .508, df = 1, CMIN/DF = .508, GFI=1.00, CFI=1.000, AGFI=.996, NFI=1.00 and RMSEA=.000 (หลังปรับ)

ภาพที่ 4.6 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยั่งยืนของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย (หลังปรับ)

จากรูปภาพที่ 4.5 และ รูปภาพที่ 4.6 แสดงถึงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยั่งยืนของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยการวัดค่าองค์ประกอบของโมเดลและทำการปรับโมเดลให้มีความเหมาะสมและได้ค่าการวัดต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และแสดงค่าการวิเคราะห์โมเดลการวัดผลปัจจัยการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์โมเดลการวัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

โมเดลการวัด			Standard Regression Weights	S.E.	Squared Multiple Correlations	C.R.	p
Economic							
Income	<---	Sustainability	.827	.027	.684	33.845	***
Saving	<---	Sustainability	.774	.027	.559	29.994	***
Social							
Family	<---	Sustainability	.890	.026	.792	29.861	***
Community	<---	Sustainability	.914	.030	.835	32.678	***
Environmental							
Environmental	<---	Sustainability	.802	.033	.643	27.630	***

จากตารางที่ 4.12 และภาพที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย พบว่าค่าทดสอบ Chi-square (χ^2) = .508, df = 1, CMIN/DF = .508, GFI=1.00, CFI=1.000, AGFI=.996, NFI=1.00 and RMSEA= .000 โมเดลการวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) และการทดสอบค่าน้ำหนักปัจจัยสังเกตได้ มิติด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) รายได้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.827 และค่า R^2 เท่ากับ 0.684 2) เงินออม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.774 และค่า R^2 เท่ากับ 0.559 ด้านสังคม 3) ภาคครัวเรือน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.890 และค่า R^2 เท่ากับ 0.792 4) ภาคชุมชน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.914 และค่า R^2 เท่ากับ 0.835 5) ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.802 และค่า R^2 เท่ากับ 0.643 ซึ่ง มีค่า C.R.ทุกปัจจัยที่ $|t| \geq 1.96$ (Hair et al., 2010) จึงสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ เงินออม ด้านสังคม คือ ภาคครัวเรือน ภาคชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม มีความเชื่อถือได้ที่เหมาะสม และสามารถเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยได้

4.5 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

การวิเคราะห์ทดสอบสมการ โครงสร้างของผลกระทบของความสำเร็จในการบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ โมเดลตามกรอบแนวความคิดของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยทำการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง ด้วยการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลของกรอบแนวความคิดกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ที่เก็บรวบรวมจากตัวอย่างสมาชิกและ/หรือกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของ ประเทศไทย และทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) คือ ปัจจัยการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ประกอบด้วยปัจจัยเชิงประจักษ์หรือ ปัจจัยที่สังเกตได้ ตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวแปรที่สังเกตได้ 3 ด้านหลัก 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้าน ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ และเงินออม 2) ด้านความยั่งยืนด้านสังคม ประกอบด้วย ครีวเรือน และชุมชน 3) ด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยคั่นกลาง ได้แก่ ปัจจัย การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยตัวแปรเชิงประจักษ์หรือ ตัวแปรที่สังเกตได้ 2 ด้านหลัก 5 ตัวแปร ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน ประกอบด้วย 1) สินทรัพย์ 2) การทำกำไรจากเงินทุน 3) ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ประกอบด้วย 1) จำนวนสมาชิกและผู้กู้ยืม 2) ความพึง พอใจของสมาชิก ปัจจัยแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) ได้แก่ ปัจจัยความสำเร็จของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Key success factors) ประกอบด้วยตัวแปร เชิงประจักษ์หรือตัว แปรที่สังเกตได้ 6 ตัว ได้แก่ 1) บุคลากร 2) ผู้นำ 3) ธรรมชาติ 4) การมีส่วนร่วม 5) การบริหารงาน 6) สภาพแวดล้อมจากภายนอก รวมถึงการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานการทดสอบ สมมติฐาน และหาค่าอิทธิพลของปัจจัยความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ ส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของไทย ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

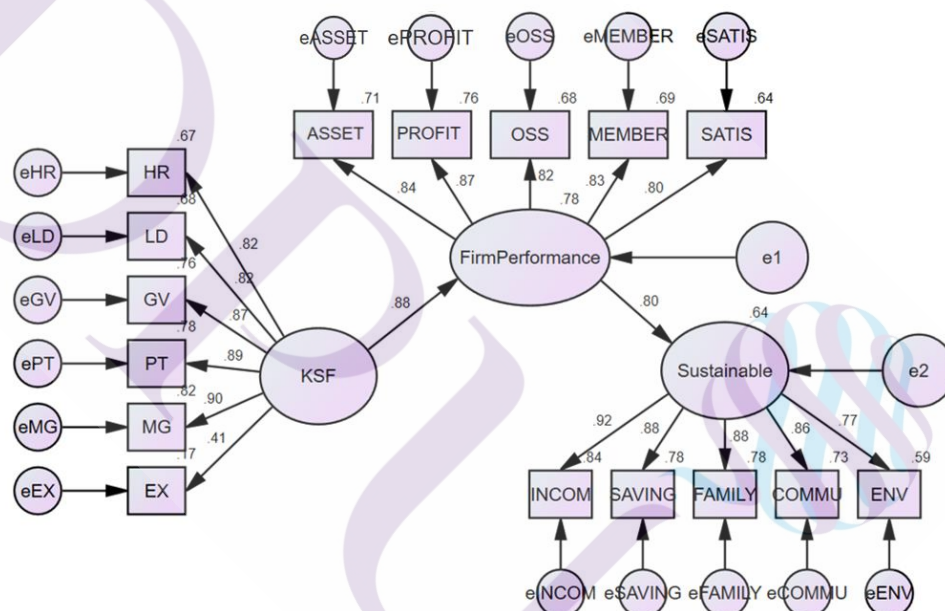
1. ทำการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาแล้ว จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลสมการเชิงโครงสร้าง การทดสอบสมมติฐาน การหาค่า อิทธิพลของตัวแปร ด้วยโปรแกรมทางสถิติ

2. พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดูจากค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ ควร มากกว่า 0.5 (Fornell & Larcker, 1981) หากน้อยกว่าให้ทำการตัดตัวแปรสังเกตได้นั้นออกและทำ การวิเคราะห์ใหม่ หลังจากนั้นพิจารณาค่า C.R. โดยค่า $|t| \geq 1.96$ (Hair et al., 2010) และค่าความ สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (ดังตารางที่ 4.9)

3. เมื่อพิจารณาค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่ามีค่าที่สูงกว่า 0.5 และค่าความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดให้พิจารณาค่าดัชนีการปรับ (Modification index) ตามที่โปรแกรมแนะนำจากนั้นทำการวิเคราะห์ใหม่ ทำซ้ำจนกว่าค่าความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

4. พิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปร ซึ่งค่าทดสอบต้องมีค่า C.R. โดยที่ $|t| \leq 1.96$ (Hair et al., 2010) จึงจะสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมาเขียนสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อตัวแปรตาม

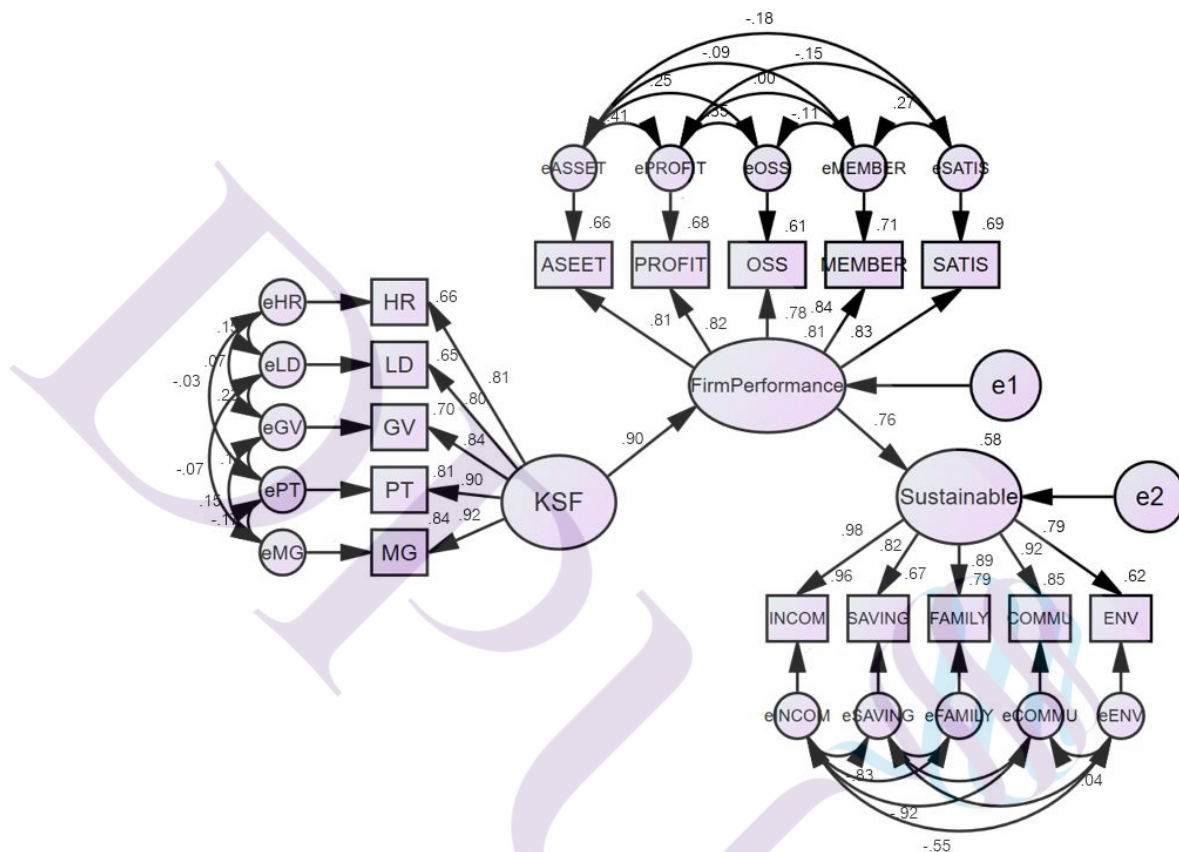

Chi-square (χ^2) = 1026.979, df = 102, CMIN/DF = 10.068, GFI=.847, CFI=.918, AGFI=.769, NFI=.910 and RMSEA= .110 (ก่อนปรับ)

ภาพที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์โมเดลก่อนปรับ

จากภาพที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลของกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าสถิติทดสอบดังนี้ Chi-square (χ^2) = 1026.979, df = 102, CMIN/DF = 10.068, GFI=.847, CFI=.918, AGFI=.769, NFI=.910 and RMSEA= .110

โมเดลไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณาค่ามาตรฐาน น้ำหนักองค์ประกอบ และค่าอัตราความผันแปร (R^2) พบว่าปัจจัยสังเกตทุกตัวมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ 0.5 ยกเว้นสภาพแวดล้อมจากภายนอก (EX) ที่มีค่าเท่ากับ 0.407 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์จึงทำการตัดปัจจัย สังเกตสภาพแวดล้อมภายนอกออก และเนื่องจากโมเดลมีขนาดใหญ่ จึงมีการพิจารณาค่าดัชนีการ ปรับ (Modification index) ต่อไป

Chi-square (χ^2) = 172.749, df = 63, CMID/DF = 2.742, GFI = .971, CFI = .990, AGFI = .944, NFI = .984, and RMSEA = .048 (หลังปรับ)

ภาพที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์โมเดลหลังปรับ

จากภาพที่ 4.8 หลังจากผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาค่าดัชนีการปรับ (Modification index) ดำเนินการปรับผลการวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน และหาค่าอิทธิพลของผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ดังนั้น จากภาพที่ 4.8 และตารางที่ 4.13 ผลการตรวจสอบความ

สอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลของกรอบแนวความคิดกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) มีค่าทดสอบดังนี้ Chi-square (χ^2) = 172.749, df = 63, CMID/DF = 2.742, GFI = .971, CFI = .990, AGFI = .944, NFI = .984, and RMSEA = .048 ซึ่งค่า $p=.000$ โมเดลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงพิจารณาค่าสถิติ ที่วัดความกลมกลืน CMIN/DF=2.742,GFI=.971,RMSEA=.048 และ RMR=.013 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า โมเดลของผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (RMSEA<.08) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556)

ตารางที่ 4.13 ค่าดัชนีของตัวแบบความสัมพันธ์ของโมเดลก่อนปรับและหลังปรับ

สถิติที่เกี่ยวข้อง	สัญลักษณ์	ก่อนปรับ	หลังปรับ
Chi-square	χ^2	1026.979	172.749
Relative Chi-square	χ^2/df	10.068	2.742
Goodness of fit index	GFI	.847	.971
Comparative of fit index	CFI	.918	.990
Normal fit index	NFI	.910	.984
Adjusted Goodness of fit index	AGFI	.769	.944
Standardized Root Mean square Residual	Standardized RMR	.051	.013
Root Mean Square Error of Approximation	RMSEA	.110	.048

จากตารางที่ 4.13 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนและหลังปรับ พบว่า เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าสถิติที่วัดความกลมกลืน CMIN/DF =2.742, GFI = .971, RMSEA = .048 และ RMR =.013 มีค่าที่เหมาะสมอยู่ในเกณฑ์ โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลังปรับตามค่าดัชนีการประหยัดโมเดลของผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556)

จากการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนและหลังปรับโมเดลมีค่าที่เหมาะสมอยู่ในเกณฑ์ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยโมเดลสมการ โครงสร้างดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยโมเดลสมการ โครงสร้าง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร			Standard Regression Weights	S.E.	R ²	C.R.	p
Firm Performance	<---	Key Success Factors	.897	.036	.805	24.375	***
Development Sustainable	<---	Firm Performance	.761	.048	.579	19.511	***
HR	<---	Key Success Factors	.761	.033	.661	30.874	***
LD	<---	Key Success Factors	.813	.033	.646	27.344	***
GV	<---	Key Success Factors	.838	.030	.702	35.740	***
PT	<---	Key Success Factors	.898	.029	.807	36.803	***
MG	<---	Key Success Factors	.916	0.30	.839	31.010	***
ASSET	<---	Firm Performance	.813	0.37	.661	26.953	***
PROFIT	<---	Firm Performance	.825	.033	.680	33.590	***
OSS	<---	Firm Performance	.783	.037	.613	26.236	***
MEMBER	<---	Firm Performance	.843	.040	.711	26.029	***
Satisfaction	<---	Firm Performance	.828	.042	.685	24.322	***
Income	<---	Development Sustainable	.980	.037	.960	35.225	***
Saving	<---	Development Sustainable	.818	.039	.669	31.048	***
Family	<---	Development Sustainable	.890	.032	.791	28.794	***
Community	<---	Development Sustainable	.920	.034	.846	33.957	***
Environmental	<---	Development Sustainable	.786	.038	.618	27.630	***

หมายเหตุ: *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากผลการวิเคราะห์โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ (Standard Regression Weight) และค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$ หรือ Squared Multiple Correlation) ดังนี้ (ตารางที่ 4.14)

ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Key Success Factors) ประกอบด้วยปัจจัยสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวดังนี้

ด้านบุคลากร ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.761 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.661

ด้านผู้นำ ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.813 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.646

ด้านธรรมาภิบาล ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.838 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.702

ด้านการมีส่วนร่วม ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.898 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.807

ด้านการบริหาร ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.916 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.839

ปัจจัยด้านการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย 2 ด้าน 5 ตัวแปรสังเกต ได้แก่

1) การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน

1.1 สินทรัพย์ ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.813 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.661

1.2 การทำกำไรจากเงินทุน ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.825 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.680

1.3 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ ค่ามาตรฐานน้ำหนัก เท่ากับ 0.783 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.613

2) การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงิน

2.1 สมาชิกและผู้กู้ยืม ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.843 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.711

2.2 ความพึงพอใจของสมาชิก ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.828 ค่าอัตราความผันแปร ($\square^2$) เท่ากับ 0.685

ปัจจัยการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development) ประกอบด้วย 3 ด้าน ตัวแปรที่สังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่

1) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ (Economic sustainability) ประกอบด้วย

1.1 รายได้ ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.980 ค่าอัตราความผันแปร (σ^2) เท่ากับ 0.960

1.2 เงินออม ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.818 ค่าอัตราความผันแปร (σ^2) เท่ากับ 0.669

2) ความยั่งยืนด้านสังคม ประกอบด้วย

2.1 ภาคครัวเรือน ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.890 ค่าอัตราความผันแปร (σ^2) เท่ากับ 0.791

2.2 ภาคชุมชน ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.920 ค่าอัตราความผันแปร (σ^2) เท่ากับ 0.846

3) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.786 ค่าอัตราความผันแปร (σ^2) เท่ากับ 0.618

4.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การหาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยในแต่ละคู่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอิสระกับปัจจัยตาม และการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของปัจจัยซึ่งได้จากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน โดยปัจจัยทำนายคือ ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยการวัดผลการดำเนินงาน และตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) คือ ปัจจัยการพัฒนายั่งยืน โดยใช้วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ความน่าจะเป็นสูงสุด รวมทั้งทำการทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณาค่า C.R. (t-Value) และค่า p-Value ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (coef.) ของเส้นทางความสัมพันธ์แต่ละเส้นตามข้อสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงค่า C.R. มีระดับนัยสำคัญ ค่า C.R. ทุกปัจจัย ที่ $|t| \geq 1.96$ ทุกค่า สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานทุกข้อ และผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของปัจจัยผู้วิจัยนำเสนอตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	สัมประสิทธิ์ ความถดถอย มาตรฐาน	C.R.	P	ผลลัพธ์
สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยความสำเร็จของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อผล การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง	.897	24.375	***	ยอมรับ
สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองมีผลต่อการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนในประเทศไทย	.761	19.511	***	ยอมรับ
สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อ การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยโดยผ่าน ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	.683	18.463	**	ยอมรับ

หมายเหตุ: *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยของผลกระทบของ
ความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

4.6.1 อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยของผลกระทบของ
ความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย
ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อผล
การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีค่า

สัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef.) = 0.897 มีความเป็นจริงยอมรับตามสมมติฐานมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef.) = 0.788 มีความเป็นจริงยอมรับตามสมมติฐานมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef.) = 0.683 มีความเป็นจริงยอมรับตามสมมติฐานมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.003

ตารางที่ 4.16 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ		P-Value
			ปัจจัยความสำเร็จ	การวัดผลการดำเนินงาน	
การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	.805	ทางตรง	0.897	0.000	0.01***
		ทางอ้อม	0.000	0.000	
		รวม	0.897	0.000	
การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย	.579	ทางตรง	0.000	0.761	0.01***
		ทางอ้อม	0.683	0.000	0.03**
		รวม	0.683	0.761	

หมายเหตุ. **p<0.05, ***p<0.01

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย พบว่า

ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีค่าเท่ากับ 0.897 ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.897 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

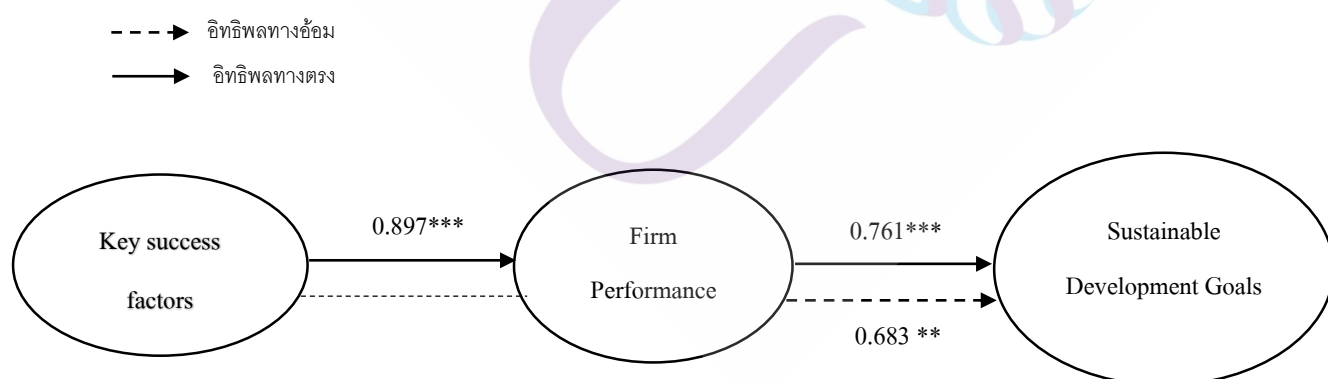
การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย มีค่าเท่ากับ 0.761 ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.761 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ผ่านการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีค่าเท่ากับ 0.683 และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.683 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.03

4.6.2 อิทธิพลทางอ้อม

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางอ้อมผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ผลการทดสอบสมมติฐานและผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืน โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทำนายที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อปัจจัยตามผ่านปัจจัยคั่นกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Hair et al., 2010)

พบว่าปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยผ่านการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ภาพที่ 4.9 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยผ่านการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
Key Success Factors (Firm Performance (Sustainable Development Goals

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่สมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนิติบุคคลจำนวน 77,535 กองทุน โดยแบ่งออกตามภูมิภาคได้ 5 ภูมิภาคดังนี้ ภาคเหนือ 17,063 กองทุน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 33,994 กองทุน ภาคกลาง 17,497 ภาคใต้ 8,241 กองทุน และกรุงเทพมหานคร 740 กองทุน (ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2561) เลือกแผนการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (ธีรวัฒน์ หินแก้ว, 2557) โดยแบ่งตามภูมิภาคและสัดส่วนร้อยละของแต่ละภูมิภาคเพื่อทำการกำหนดขนาดตัวอย่าง ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน 382 ราย ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาถึงขนาดของตัวอย่างที่ใช้ควบคู่กับจำนวนตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยการประมาณค่าของขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นอัตราส่วนต่อจำนวนตัวแปร ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรอิสระ จำนวน 16 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ที่ต้องการตามข้อกำหนดทั้งหมดเท่ากับ 320 ราย ($16 \times 20 = 320$ ราย) ซึ่งจัดว่าเป็นขนาดตัวอย่างในระดับที่เหมาะสม เป็นไปตามเงื่อนไขสามารถนำไปคำนวณโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการ โครงสร้าง ผู้วิจัยนำทั้งสองวิธีมาใช้ในการพิจารณาขนาดตัวอย่างแล้วเลือกจำนวนที่มากที่สุดของ 2 วิธี เมื่อทำการเปรียบเทียบกันคือ 382 ราย เมื่อได้ขนาดตัวอย่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ผู้วิจัยทำการจัดส่ง

ลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form ให้แก่สมาชิกและ/หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทยที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 900 ราย ซึ่งมากกว่าปริมาณตัวอย่างที่ต้องการเก็บจริงเป็นการเผื่อสำหรับการตอบกลับของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมด 747 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.0 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อจำกัดประเด็นคำตอบให้อยู่ในขอบเขตของการศึกษา ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการ IOC โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ และตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และนำมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบสอบถามด้วยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือการวิเคราะห์ค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item-Total Correlation : CITC) อยู่ระหว่าง 0.376-0.934 ถือว่ามีความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ในระดับที่ยอมรับตามเกณฑ์

หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์การวิจัยในครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) และสถิติอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Coefficient Correlation) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) และทดสอบตัวแบบสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ 2) ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดโมเดล และ 3) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

5.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาแบบแจกแจงความถี่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 511 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 และเป็นเพศชาย จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาอายุ 41-50 ปีจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 อายุ 31-40 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 และอายุไม่เกิน 30 ปีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมต้น จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมามีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ระดับปริญญาตรี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และระดับอนุปริญญา จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 อีกทั้งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 อาชีพรับจ้างจำนวน 138 คนคิดเป็นร้อยละ 18.50 อาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้างจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 63 คนคิดเป็นร้อยละ 8.4 และเกษียณอายุ/ว่างงาน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,000 บาทขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ภาคกลางจำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมา เป็นภาคใต้จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 ภาคเหนือจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 1.0 และภาคตะวันออก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเพียงอย่างเดียวจำนวน 489 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมา

มีสถานะเป็นทั้งสมาชิกและกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 161 คนคิดเป็นร้อยละ 21.5 และมีสถานะเป็นกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 97 คนคิดเป็นร้อยละ 13.0 สมาชิกส่วนใหญ่มีประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน 2-5 ปี จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมา มีประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 และมีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

5.1.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มี 5 ด้าน ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการบริหารงาน ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยความสำเร็จการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 5 ด้านในการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของไทยในระดับมาก โดยปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านบุคลากร ตามลำดับ

ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง มีการจัดการทางการเงินอย่างเหมาะสม มีการจัดการทรัพยากรของกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้ และมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านบริหาร พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำกรบันทึกข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินงาน มีกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน มีการคัดเลือกคณะกรรมการสมาชิกในกองทุน มีกระบวนการในการเร่งรัดติดตามหนี้สิน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสมาชิก ตามลำดับ

ปัจจัยด้านผู้นำ พบว่า ประธานกองทุนต้องซื่อสัตย์สุจริต ต้องเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน มุ่งเน้นความสำเร็จของกองทุน มีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน มีประสบการณ์ในการทำงาน มี

ความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน มีความรู้ด้านการทำธุรกิจ มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม พบว่า สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน เห็นความสำคัญของการดำเนินงานกองทุน เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและกรรมการกองทุน และมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ตามลำดับ

ปัจจัยด้านบุคลากร พบว่า สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินต้น และดอกเบี้ย มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นสมาชิกหรือกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความมุ่งมั่นและผูกพันต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุน มีความเชี่ยวชาญในการทำงาน มีความเข้าใจกฎระเบียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และได้รับการพัฒนาฝีมือความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและการสร้างอาชีพ ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านตามตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 สรุปภาพรวมปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	รายละเอียด
- ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน - กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง มีการจัดการทางการเงินอย่างเหมาะสม - กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทรัพยากรของกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ - กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน - กองทุนหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน - สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้ - มีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	รายละเอียด
- ปัจจัยด้านบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำกรบันทึกข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบ - มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน - มีการวางแผนการดำเนินงาน - มีกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการในกองทุน - มีกระบวนการในการเร่งรัดติดตามหนี้สิน - มีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสมาชิก
- ปัจจัยด้านผู้นำ	<ul style="list-style-type: none"> - ประธานกองทุนต้องซื่อสัตย์สุจริต - ต้องเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน - มีมุ่งเน้นความสำเร็จของกองทุน - มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน - มีประสบการณ์ในการทำงาน - มีความกระตือรือร้นในการทำงาน - มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน - มีความรู้ด้านการทำธุรกิจ - มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน - เห็นความสำคัญของการดำเนินงานกองทุน - เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกัน - มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน - มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน - มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและกรรมการกองทุน - มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	รายละเอียด
- ปัจจัยด้านบุคลากร	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย - มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นสมาชิกหรือกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง - มีความมุ่งมั่นและผูกพันต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง - ความสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุน - มีความเชี่ยวชาญในการทำงาน - มีความเข้าใจกฎระเบียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง - ได้รับการพัฒนาฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกองทุนและการสร้างอาชีพ

5.1.1.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมี 2 ด้าน ประกอบไปด้วย การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ซึ่งในแต่ละด้านมีองค์ประกอบในการวัดดังนี้

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน องค์ประกอบในการวัดได้แก่ การวัดผลการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ การวัดผลการดำเนินงานด้านกำไรจากเงินทุน การวัดผลการดำเนินงานด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเอง

การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน องค์ประกอบในการวัดได้แก่ สมาชิกและผู้กู้ยืม และความพึงพอใจของสมาชิก

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการวัดผลการดำเนินงานทั้ง 2 ด้านในการเป็นปัจจัยที่ใช้ในการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับมาก

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ รองลงมาคือการทำกำไรจากเงินทุน และการวัดผลด้านสินทรัพย์ เรียงตามลำดับและสามารถแยกเป็นรายองค์ประกอบได้ดังนี้

ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ พบว่า กองทุนหมู่บ้านฯ มีความสมดุลระหว่างเงินกู้กับการชำระหนี้ รองลงมา สมาชิกมีการชำระเงินกู้ตามเวลาที่กำหนดและกองทุนมีเงินเพียงพอในการให้สมาชิกกู้ยืม ตามลำดับ

ความสามารถในการทำกำไรจากเงินทุน พบว่า กองทุนมีจำนวนเงินที่จัดสรรในการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินงานของกองทุน รองลงมากองทุนหมู่บ้านสามารถสร้างผลกำไรจากการกู้ยืมเงิน และมีเงินปันผลจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ พบว่า กองทุนหมู่บ้านฯ มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์เพิ่มขึ้น รองลงมา มีจำนวนเงินของกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้นและมีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินกองทุนฯ เช่น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน ฯ ตามลำดับ

การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน พบว่า ด้านสมาชิกและผู้กู้ยืม รองลงมาคือ ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม ตามลำดับ และสามารถแยกเป็นรายองค์ประกอบดังนี้

ด้านสมาชิกและผู้กู้ยืม พบว่า ขั้นตอนในการกู้ยืมรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก รองลงมา สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น และมีจำนวนผู้กู้ยืมเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม พบว่า สมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน รองลงมา มีการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ และปริมาณคำร้องบ่นของสมาชิกลดลง ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถสรุปการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตามตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 สรุปภาพรวมการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การวัดผลการดำเนินงาน		รายละเอียด
การวัดผลการดำเนินงาน ทางด้านการเงิน	ด้านสินทรัพย์	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านที่มีเงินฝากจะออมทรัพย์เพิ่มขึ้น - มีจำนวนเงินของกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น - มีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินกองทุน เช่น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน ฯ
	กำไรจากเงินทุน	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนมีจำนวนเงินที่จัดสรรในการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้น - กองทุนหมู่บ้านสามารถสร้างผลกำไรจากการกู้ยืมเงิน - มีเงินปันผลจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
	ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านมีความสมดุลระหว่างเงินกู้กับการชำระหนี้ - สมาชิกมีการชำระเงินกู้ตามเวลาที่กำหนด - กองทุนมีเงินเพียงพอในการให้สมาชิกกู้ยืม
การวัดผลการดำเนินงาน ที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	ด้านสมาชิกและผู้กู้ยืม	<ul style="list-style-type: none"> - มีขั้นตอนในการกู้ยืมรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก - สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น - กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น - มีจำนวนผู้กู้ยืมเพิ่มขึ้น
การวัดผลการดำเนินงาน ที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน - มีการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน - ปริมาณคำร้องบ่นของสมาชิกลดลง

5.1.1.4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศไทย

การพัฒนาย่างยั่งยืน มี 3 ด้าน ประกอบไปด้วย ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสังคม และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งในแต่ละด้านมีองค์ประกอบในการวัด ดังนี้ ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ มีองค์ประกอบ คือ ด้านรายได้ และเงินออม ความยั่งยืนด้านสังคม มีองค์ประกอบ คือ ครัวเรือน และชุมชน และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการพัฒนาย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การพัฒนาย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ พบว่า ด้านรายได้และเงินออมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับทั้ง 2 ด้านอยู่ในระดับมากเท่ากัน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบประกอบ พบว่า ด้านรายได้ กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้เกิดอาชีพ รองลงมากองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น และกองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นกำลังการซื้อของชุมชน ด้านเงินออม กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน รองลงมากองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีเงินออมเพิ่มขึ้นและกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีจำนวนหนี้สินลดลง ตามลำดับ

การพัฒนาย่างยั่งยืนด้านสังคม พบว่า ด้านชุมชน และด้านครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่าด้านชุมชน กองทุนหมู่บ้านทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น รองลงมากองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และกองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม ด้านครัวเรือน กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รองลงมากองทุนหมู่บ้านช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา และกองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน ตามลำดับ

การพัฒนาย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก พบว่า กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รองลงมากองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชน และกองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทน ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการพัฒนาย่างยั่งยืนในประเทศไทยสามารถสรุปการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตามตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 สรุปภาพรวมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

การพัฒนาอย่างยั่งยืน		รายละเอียด
ด้านเศรษฐกิจ	ด้านรายได้	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้เกิดอาชีพ - กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น - กองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นกำลังการซื้อของชุมชน
	ด้านเงินออม	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน - กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีเงินออมเพิ่มขึ้น - กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีจำนวนหนี้สินลดลง
ด้านสังคม	ด้านครัวเรือน	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น - กองทุนหมู่บ้านช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา - กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน
	ด้านชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น - กองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ - กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม
ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน - กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน - กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชน - กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้มีการใช้พนักงานทดแทน

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดโมเดล

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อแสดงอำนาจจำแนกของข้อมูลมากกว่า 0.20 อยู่ระหว่าง 0.376-0.934 ซึ่งถือว่ามาตรวัดมีความเชื่อมั่นเป็นไปตามเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่าแสดงอำนาจจำแนก (Corrected Item-Total Correlation) แล้วทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น พบว่าผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha รวมมีค่า เท่ากับ 0.981 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ถือได้ว่าเครื่องมือวัดมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 16 ตัวแปร ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 120 คู่ ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันและความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก มีขนาดของความสัมพันธ์หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.244-0.814 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีค่าไม่เกิน 0.85 ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้มีระดับความสัมพันธ์ที่ไม่เกินเกณฑ์จึงไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) หรือความสัมพันธ์กันเองของตัวแปร ดังนั้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักมาตรฐาน (Standard Regression Weights หรือ Estimate) ของปัจจัย พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน มีค่าตั้งแต่ 0.770-0.919 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องมีค่า 0.5 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ของปัจจัยพบว่า ค่า Average Variance Estimate (AVE) อยู่ระหว่าง 0.646-0.747 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 และ Composite Reliability (CR) อยู่ระหว่าง 0.913-0.936 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ทุกปัจจัย โมเดลการวัดเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับ (Fornell & Larcker, 1981)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่ามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) มีค่าทดสอบคือค่า Chi-square (χ^2) = 172.749, df = 63, CMID/DF = 2.742, GFI = .971, CFI = .990, AGFI = .944, NFI = .984, and RMSEA = .048 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับในระดับสากล

5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองตามกรอบแนวคิดในการศึกษานี้ มีความสอดคล้องกันตามข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef. = 0.897) มีความเป็นจริงยอมรับสมมติฐานอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านมีดังนี้คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการบริหาร เป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย

2) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองตามกรอบแนวคิดในการศึกษานี้ มีความสอดคล้องกันตามข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef. = 0.761) มีความเป็นจริงยอมรับสมมติฐานอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยมี 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

3) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองตามกรอบแนวคิดในการศึกษานี้ มีความสอดคล้องกันตามข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef. = 0.683) และค่า p-value = 0.03 มีความเป็นจริงยอมรับสมมติฐานอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 การอภิปรายผล

จากการศึกษา ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยมีคำถามการวิจัย คือ 1) ปัจจัยตัวใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย และ 2) ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศหรือไม่ และมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอภิปรายผลตามคำถามการวิจัย และวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากคำถามการวิจัยข้อที่ 1 และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ที่ถามถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถอธิบายผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการบริหาร และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ผ่านการวิเคราะห์หอคัมภ์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โมเดลการวัดมีความกลมกลืน สรุปได้ว่า รูปแบบการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืน ยกเว้นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ส่วนปัจจัยที่เหลือ 5 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการบริหาร เป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลของกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า รูปแบบสมการ โครงสร้างมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลเชิงบวก ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหาร โดยมีความน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมา ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านผู้นำตามลำดับ โดยการผันแปรของปัจจัยด้านบุคลากรสามารถอธิบายได้ร้อยละ 81 ปัจจัยด้านผู้นำสามารถอธิบายได้ร้อยละ 79 ปัจจัยด้านธรรมาภิบาลสามารถอธิบายได้ร้อยละ 87

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมสามารถอธิบายได้ร้อยละ 89 และปัจจัยด้านการบริหารสามารถอธิบายได้ร้อยละ 92 สามารถอธิบายได้ว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถนำปัจจัยทั้ง 5 ด้านมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุนฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rashem and Abdullah (2018) พบว่าสถาบันการเงินขนาดเล็ก จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องไม่ทุจริต มีธรรมาภิบาล ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ การบริหารงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลของการวิจัยครั้งนี้ ถึงปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ต้องมีธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน มีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน ผู้นำหรือประธานกองทุนต้องซื่อสัตย์สุจริต ด้านการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านต้องมีการวางแผนในการดำเนินงาน และงานวิจัยของ Hameed et al. (2018) พบว่าการพัฒนาเติบโตขององค์กรต้องให้ความสำคัญกับบุคลากร โดยบุคลากรต้องมีความเชี่ยวชาญชำนาญและพัฒนาฝีมือ ซึ่งสอดคล้องกับผลของงานวิจัยครั้งนี้ ด้านบุคลากรที่สมาชิกและกรรมการต้องมีความเชี่ยวชาญในการทำงาน รวมถึงต้องได้รับการพัฒนาฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกองทุนและการสร้างอาชีพ และงานวิจัยของ Pinz and Helmi (2014) พบว่าความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็กขึ้นอยู่กับการบริหารงาน การวางกฎระเบียบการทำงาน มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร กำหนดขั้นตอนวิธีการในการทำงาน อีกทั้งด้านบุคลากรมีผลต่อความสำเร็จด้วยเช่นกัน โดยสถาบันการเงินควรต้องมีการพัฒนาบุคลากร นอกจากบุคลากรแล้ว ผู้นำเองก็ต้องมีประสบการณ์ มีความชำนาญ มุ่งมั่นในความสำเร็จของกองทุน มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านการบริหารงานที่กองทุนหมู่บ้าน มีกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน ทางด้านบุคลากร สมาชิกและกรรมการได้รับการพัฒนาฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกองทุนและการสร้างอาชีพ ด้านผู้นำ ประธานกองทุนต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน ต้องมุ่งเน้นความสำเร็จของกองทุน ด้านธรรมาภิบาล กองทุนหมู่บ้านมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้ สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Bijman (2016) พบว่าปัจจัยที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การมีกฎระเบียบในการดำเนินงานของสหกรณ์ มีการกำหนดโครงสร้างของสหกรณ์ การดำเนินงานอย่างมีระบบ มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี การคงอยู่ของสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกมีความมุ่งมั่น มีความรู้ มีความตั้งใจในการดำเนินงานและรวมถึงการที่สมาชิกมีส่วนร่วมใน

การดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งตรงกับผล การศึกษาด้านการบริหารที่กองทุนหมู่บ้านมีกำหนด โครงสร้างการดำเนินงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน ด้านธรรมาภิบาล กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของ กองทุน สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้ ด้านบุคลากร สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความเข้าใจ กฎระเบียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็น สมาชิก มีความมุ่งมั่นและผูกพันต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความสำนึกในการเป็นเจ้าของ กองทุน ด้านการมีส่วนร่วม สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน และเห็นความสำคัญของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และ งานวิจัยของโรจนา ธรรมจินดา และคณะ (2560) การมีส่วนร่วมของกลุ่มนั้นเน้นการมีส่วนร่วมดังนี้ ร่วมให้ข้อมูล ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับ ผลการดำเนินงาน และการร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมมีผลต่อ ความสำเร็จและเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนของกลุ่ม ซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกส่งผลให้ เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การเติมเต็มองค์ความรู้ระหว่างกันทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ การ พิจารณาทางเลือกรูปแบบในการพัฒนากลุ่ม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มทำให้เกิดการ นำไปปฏิบัติร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานและการ พัฒนาที่ยั่งยืน มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาด้านการมีส่วนร่วม สมาชิกและกรรมการมีการวาง แผนการดำเนินงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกและกรรมการมีส่วน ร่วมในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ร่วมกัน

5.2.2 ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

จากคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ที่ถามถึงความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยหรือไม่ และจากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ศึกษา อิทธิพลทางตรงระหว่างผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนของประเทศไทย สามารถอธิบายผลจากการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน (CFA) โมเดลการวัดมีความกลมกลืน สรุปได้ว่า รูปแบบการวัดมีความสอดคล้อง

กลมกลืนกลมกลืนระหว่างโมเดลของกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ซึ่งการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบ่งการวัดการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน ได้แก่ ด้านสินทรัพย์ ด้านผลตอบแทนการลงทุน ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และ 2) การวัดผลการดำเนินที่ไม่ใช่ ด้านการเงิน ได้แก่ สมาชิกและผู้กู้ยืม กับ ความพึงพอใจของสมาชิก และการวัดแนวทางการพัฒนา อย่างยั่งยืนจำแนกได้เป็น 3 ด้านดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้อง กับงานวิจัยของวิญญู ปรอยกระโทก และคณะ (2559) พบว่าปัจจัยหลักของความยั่งยืน คือ ปัจจัย ด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และงานวิจัยของ Bezboruah and Pillai (2013) พบว่า สถาบันการเงินรายย่อยส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงของแหล่งเงินทุนสำหรับผู้หญิงในประเทศ กำลังพัฒนา การเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคมและการเงินของผู้หญิงด้วย ในด้านการเติบโตทาง เศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านสังคม คุณภาพชีวิต ทำให้เกิดการศึกษาระดับสูง การดูแลสุขภาพของ ครอบครัว และเป็นเครื่องมือในการบรรเทาความยากจน ส่งเสริมให้ผู้หญิงมีโอกาสเป็นเจ้าของ ธุรกิจขนาดเล็กและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการสำหรับสตรี อีกทั้งยังเพิ่มความสามารถในการ จัดหาเงินออมให้กับครัวเรือนและชุมชน รวมถึงช่วยบรรเทาความยากจน ตรงกับผลการวิจัย ทางด้านสังคม ที่กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน ช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้านเศรษฐกิจ กองทุน หมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้เกิดอาชีพ เป็นแหล่ง เงินทุนของชุมชน และมีเงินออมเพิ่มขึ้น ตรงกับงานวิจัย Hemtanon and Gan (2020) พบว่า สถาบัน การเงินรายย่อย (MFIs) มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ครัวเรือนที่ยากจนสามารถเข้าถึงทรัพยากร ทางการเงินได้ เป็นแหล่งสินเชื่อในตลาดสินเชื่อชนบท ครัวเรือนไทยในชนบทสามารถใช้เป็น แหล่งเงินหมุนเวียนการชำระคืนเงินกู้ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยด้านเศรษฐกิจ กองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน และทำให้ทำให้สมาชิกของกองทุนมีจำนวนหนี้สินลดลง และงานวิจัย ของ Samer et al. (2015) พบว่า สถาบันการเงินขนาดเล็กส่งผลกระทบต่อรายได้ของผู้กู้ทั้งรายเก่ายรายใหม่ ย้อนหลัง 3 ปี รวมถึงทำให้เกิดการออมเงินในครัวเรือน ตรงกับผลการวิจัยที่พบว่า กองทุนหมู่บ้าน ทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น และทำให้สมาชิกของกองทุนมีเงินออม เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Donou-Adonsoua and Sylwester (2017) พบว่า สถาบันการเงิน รายย่อยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนโดยรวมได้ สอดคล้อง

กับผลงานวิจัยด้านสังคม กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้วงานวิจัยของ Knight and Hossain (2008) พบว่า สถาบันการเงินรายย่อยในบาร์เบโดสเป็นสถาบันการเงินที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่าย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและเล็ก ที่มีความต้องการสินเชื่อเพื่อพัฒนาธุรกิจ รวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาความยากจนในภาคครัวเรือนด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังใช้เพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาของประชาชน ตรงกับผลการวิจัย กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน ช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เห็นได้ว่ากองทุนหมู่บ้านฯ ส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ตรงกับงานวิจัยของ Hassan (2014) พบว่า สถาบันการเงินรายย่อย มีบทบาทในโครงการบรรเทาความยากจนด้วยการเชื่อมโยง โครงการสถาบันการเงินขนาดเล็กกับกิจกรรมสร้างรายได้พัฒนาทักษะทางการเงิน สร้างงาน ปรับปรุงสภาพแวดล้อม สร้างทักษะทางธุรกิจ และปรับปรุงการทำงานร่วมกันทางสังคม มีการเชื่อมต่อที่สำคัญกับโครงการด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทรัพยากรด้านแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค การจัดการด้านขยะสอดคล้องกับผลงานวิจัย กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน ส่งเสริมด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชน

5.2.3 อิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถอธิบายผลจากการศึกษาพบว่า ตรงกับผลการศึกษาและทดสอบสมมติฐานที่ 1 แบบจำลองตามกรอบแนวคิดในการศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef. = 0.897) มีความเป็นจริงยอมรับสมมติฐานอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านมีดังนี้คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการบริหาร เป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมืองในประเทศไทย รวมถึงการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถวัดผลโดยใช้การวัดผลทางด้านการเงิน และการวัดผลที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shettima and Dzolkamaini (2018) พบว่าคณะกรรมการ และการดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาล ส่งผลต่อดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยในไนจีเรีย โดยผ่านการวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน ด้านสินทรัพย์ การทำกำไรจากเงินทุนและความสามารถในการพึ่งพาตนเองของสถาบันการเงินรายย่อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thrikawala et al. (2016) ที่พบว่าโครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการมีผลต่อประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยในศรีลังกา รวมถึงการมีคณะกรรมการจากภายนอกช่วยส่งผลให้เกิดธรรมาภิบาล โดยใช้การวัดผลการดำเนินงานด้านจำนวนและความพึงพอใจของสมาชิก สอดคล้องกับ Mbira and Tapera (2016) พบว่า การมีระบบการจัดการที่รอบคอบ การกำกับดูแลที่ดี การทำงานอย่างโปร่งใส สื่อสัจจะ การเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงาน พนักงานได้รับการอบรม มีความรู้มีแรงจูงใจ และผู้นำที่มีประสบการณ์ มีความมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินในซิมบับเว มีการวัดผลการดำเนินงานทางด้านการเงิน โดยวัดจากกำไรจากการดำเนินงาน ตรงกับงานวิจัยของ Bounouala & Rihane (2014) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบุคลากรที่มีการพัฒนา มีความรู้ผ่านการอบรม มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ในการทำงาน การมีธรรมาภิบาลในองค์กร การมีส่วนร่วมของสมาชิกขององค์กร การบริหารจัดการองค์กรอย่างเป็นระบบจะส่งต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อย โดยใช้การวัดผลการดำเนินงานในด้านการเงิน สินทรัพย์ ผลตอบแทน ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน จำนวนของสมาชิก และความพึงพอใจของสมาชิก ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ที่พบว่าปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยปัจจัยความสำเร็จในขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านผู้นำ และมีการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองวัดผลทางด้านการเงิน (สินทรัพย์ การทำกำไรจากเงินทุน และความสามารถในการพึ่งพาตนเอง) และการวัดผลที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (สมาชิกและผู้กู้ยืม และความพึงพอใจของสมาชิก)

5.2.4 อิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยโดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อศึกษาอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย สามารถอธิบายผลจากการศึกษา พบว่า ตรงกับผลการศึกษาและทดสอบสมมติฐานที่ 3 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองตามกรอบแนวคิดในการศึกษานี้ มีความสอดคล้องกันตามข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (coef. = 0.683) และค่า p-value = 0.03 มีความเป็นจริงยอมรับสมมติฐานอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีด้วยกัน 3 ด้านหลัก ๆ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sajjad and Matin (2004) พบว่า การดำเนินงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จ ส่งผลหลายด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจส่งผลตั้งแต่ระดับครัวเรือน และชุมชนทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เริ่มมีการออมเงิน คนในชุมชนเกิดรายได้จากการนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมไปลงทุนในการสร้างอาชีพ หรือต่อยอดจากอาชีพเดิม ส่งผลให้สามารถแข่งขันทางธุรกิจได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรเพื่อนำมาใช้บริโภคในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายภาคครัวเรือน และสามารถแบ่งผลผลิตทางการเกษตรบางส่วนเพื่อมาทำการค้าได้ด้วยเช่นเดียวกัน ส่งผลให้เกิดรายได้และการจ้างงานในวงกว้างในชุมชน มิติด้านสังคมช่วยลดการอพยพจากพื้นที่ชนบทสู่เมืองเนื่องจากเมื่อมีอาชีพ เกิดรายได้ทำให้ไม่ต้องดิ้นรนไปหารายได้ในเมืองใหญ่ ยังส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี รวมถึงเกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน มีการศึกษาเพิ่มขึ้น มีเงินในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิจัยของ Smolo (2011) พบว่า MFIs ของอิสลามมีบทบาทมากในการบรรเทาความยากจนของชาวมุสลิม สถาบันการเงินรายย่อยเป็นแหล่งการเงินที่เข้าถึงได้ง่ายสำหรับคนยากจน ไม่มีค่าธรรมเนียม ที่จ่าย รวมถึงสร้างการออมให้เกิดขึ้นกับสมาชิกของสถาบันฯ ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ทำให้เกิดรายได้ การจ้างงานและส่งผลให้ชาวมุสลิมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Boateng et al. (2015) พบว่า สถาบันการเงินรายย่อยที่ประสบความสำเร็จมีความสำคัญในการช่วยลดความยากจนในประเทศกานา ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น ทำให้มีรายได้ส่วนบุคคล นำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีในระดับครัวเรือน การเข้าถึงการศึกษาเพิ่มขึ้น การมีที่อยู่อาศัย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและศาสนาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้

ความสัมพันธ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้งานวิจัยของ Djeflat (2010) พบว่า ความสามารถด้านรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีช่วยเพิ่มความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ การลงทุนทางธุรกิจ การดำเนินธุรกิจอย่างมีจรรยาบรรณ ด้านสังคมช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต ระดับการศึกษา ความเป็นอยู่ สาธารณะสุขให้ดีขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อมช่วยการสร้างสมดุลระหว่างชุมชนและสิ่งแวดล้อม การมีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจช่วยการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และ Rashid et al. (2018) พบว่า สถาบันการเงินรายย่อยของอิสลามในบังคลาเทศที่ประสบความสำเร็จมีผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยสถาบันการเงินรายย่อยของอิสลามช่วยปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบังคลาเทศ โดยเฉพาะในชนบท ทำให้เกิดการจ้างงาน โอกาสในการดำเนินธุรกิจ เกิดอาชีพ ด้านสังคมทำให้เกิดความรู้ ทักษะอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้ยังเสริมสร้างให้เกิดความตระหนักและลดด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ซึ่งตรงกับผลการศึกษางานวิจัยนี้ พบว่าปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยโดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เกิดจากปัจจัย 5 ด้าน (บุคลากร ผู้นำ ชรรมาภิบาล การมีส่วนร่วม และการบริหารงาน) ทำให้กองทุนหมู่บ้านฯ มีผลการดำเนินงานที่ดี สามารถส่งเสริม ผลักดันให้เกิดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุนที่ส่งผลต่อ ความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน (เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) กับชุมชน (หมู่บ้าน) ในประเทศไทย

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า แบบจำลองตามกรอบแนวคิดทางการศึกษาเพื่อกำหนดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย มีความสอดคล้องกันตามข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวจึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านผู้นำ ด้านชรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการบริหารงาน สอดคล้องกันตามข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยระดับความคิดเห็นของปัจจัยความสำเร็จที่

ทำการศึกษาทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านธรรมาภิบาล ด้านการบริหาร ด้านผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านบุคลากร ทำให้อธิบายได้ว่า การที่กองทุนหมู่บ้านจะประสบความสำเร็จนั้นไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวต้องประกอบในหลาย ๆ ด้าน จึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นพอสรุปเป็นข้อเสนอแนะจากงานวิจัยได้ดังนี้

5.3.1.1 ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล

1) กองทุนหมู่บ้านทุกกองทุนมีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจนอยู่แล้ว ดังนั้นควรต้องมีการทบทวนและชี้แจงกฎระเบียบให้สมาชิกในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ อาจทำออกมาในรูปแบบของคู่มือในการเป็นสมาชิกของกองทุน

2) ประธาน เลขานุการและคณะกรรมการต้องมีความรู้และแม่นยำเรื่องกฎระเบียบของกองทุนและต้องปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างให้กับสมาชิกของกองทุน

3) มีการจัดอบรมเรื่องระเบียบของกองทุนให้กับคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 1-2 เพื่อเป็นการทบทวนให้สมาชิกของกองทุน โดยอาจทำในรูปแบบของกิจกรรมหรือสอดแทรกในประชุมของกองทุน

4) มีบอร์ดให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติ ที่สำนักงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในแต่ละพื้นที่

5) จัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจนและเป็นปัจจุบันในรูปแบบของบัญชีที่ถูกต้องตามรูปแบบของกองทุนหมู่บ้าน

6) กองทุนหมู่บ้านควรทำงบและปีงบประมาณเป็นประจำทุกปี พร้อมทั้งทำการชี้แจงเปิดเผยข้อมูลรายรับรายจ่ายของกองทุนฯ ในรูปแบบเอกสารที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์เข้าถึงและตรวจสอบความถูกต้องได้

7) มีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับรู้อย่างสม่ำเสมออาจเป็นรายไตรมาส หรืออย่างน้อย 1-2 ครั้งต่อปี

8) มีการติดประกาศการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เช่น โครงการ กิจกรรม การดำเนินงานงบประมาณ ข้อมูลสถานะทางการเงิน ให้กับคณะกรรมการ สมาชิกของกองทุน รวมถึงประชาชนในท้องถิ่นทราบข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส

9) ในการประชุมของกองทุนหมู่บ้าน ควรมีการทบทวน/พูดคุยถึงกฎระเบียบ แผนการดำเนินงาน การติดต่อเรื่องการชำระเงิน การกู้ยืม อย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้กองทุนหมู่บ้านยังสามารถนำหลักการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาลมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของกองทุนดังนี้

10) ด้านหลักนิติธรรม กองทุนหมู่บ้านควรมีการทบทวนกฎระเบียบการดำเนินงานภายในกองทุนอยู่เสมออย่างน้อย 1-2 ปีครั้ง รวมถึงการปรับกฎระเบียบการดำเนินงานของกองทุนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ของกองทุนและพื้นที่การดำเนินงานของกองทุน โดยในการปรับกฎระเบียบควรเชิญคณะกรรมการ และสมาชิกของกองทุน ประชุมเพื่อชี้แจง นำเสนอ และให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงต้องได้รับการยอมรับจากมติที่ประชุม

11) ด้านหลักความโปร่งใส กองทุนหมู่บ้านควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของกองทุนอย่างสม่ำเสมอ มีช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับกรรมการ สมาชิกและคนในชุมชนรับรู้การดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุน รวมถึงสามารถตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องได้ อาจมีที่ปรึกษาให้กับให้คำปรึกษาการดำเนินงาน และการตรวจสอบจากคนภายนอกที่เกี่ยวข้อง หรือรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือพัฒนาชุมชนที่ดูแลด้านกองทุนหมู่บ้าน

12) ด้านหลักความรับผิดชอบ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านต้องรู้บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านอย่างชัดเจน รวมถึงต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่ ๆ ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ รวมถึงการประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบและเป็นแบบอย่างทั้งกับคณะกรรมการด้วยกันเอง และสมาชิกของกองทุน

13) ด้านหลักคุณธรรม ประธาน และคณะกรรมการหมู่บ้านต้องปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับสมาชิกของกองทุนในการดำเนินอย่างซื่อสัตย์ เสียสละ โปร่งใส สร้างค่านิยม และวัฒนธรรมในการดำเนินงานที่ดีให้กับกองทุน รวมถึงจัดกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกของกองทุน และชุมชน สร้างจิตสำนึกด้านจิตอาสา รวมถึงเป็นการถ่ายทอดค่านิยมที่ดีให้กับสมาชิกและชุมชน

14) ด้านความคุ้มค่า ประธาน คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ต้องดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรของกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรระลึกอยู่เสมอว่าทรัพยากรของ

กองทุนมีจำกัด ดังนั้นเมื่อจำเป็นต้องนำมาใช้ ต้องทำให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดทั้งกับตัวของกองทุนเองและกับชุมชน เน้นให้เกิดประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของกองทุนฯ ต้องใช้งบประมาณอย่างเหมาะสม และให้เกิดประโยชน์ต่อตัวกองทุนและชุมชน หรือเกิดประโยชน์ในวงกว้าง

15) ด้านฉันทามติ การดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน ควรทำการประชุมหรือข้อตกลงต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุน ต้องมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น และร่วมกำหนดแนวทางในการดำเนินงานที่เกิดการยอมรับร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิกของกองทุน

5.3.1.2 ปัจจัยด้านการบริหาร

1) กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานอย่างชัดเจนตามระเบียบของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอยู่แล้วซึ่งประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และคณะกรรมการ ไม่น้อยกว่า 9 คนแต่ไม่เกิน 15 คน (ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551) โดยประธานจะมีเพียง 1 คนในการดำรงตำแหน่ง ส่วน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก มีอย่างน้อย 1 คนต่อตำแหน่ง แต่สามารถมีมากกว่าได้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับขนาดของกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้ควรทำการทบทวนโครงสร้างในการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี โดยทบทวนเกี่ยวกับหน้าที่ต่าง ๆ ที่กองทุนหมู่บ้านควรมี เช่น ฝ่ายดูแลด้านการกู้ยืมและชำระหนี้ ฝ่ายด้านบัญชี ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฯ ทบทวนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่ง ทำการปรับบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงาน/ความชำนาญในหน้าที่

2) ก่อนจัดทำแผนการดำเนินควรมีการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนของกองทุน หรือนำแผนการดำเนินงานปีที่ผ่านมาพิจารณาควบคู่เพื่อดูข้อเสียของแผนปีก่อน เพื่อจะได้วางแผนให้ดีขึ้นในปีต่อไป

3) ในการจัดทำแผน การวิเคราะห์แนวทาง วิเคราะห์สถานการณ์และกลยุทธ์ของแต่ละกองทุน สามารถเชิญผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่จากมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นมาให้ความรู้หรือให้แนวทางในการดำเนินงาน

4) มีการจัดทำแผนการดำเนินงานทั้งในรูปแบบระยะสั้นและระยะยาว โดยมีการทบทวนแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระยะ

5) มีการพูดคุยปัญหา แนวทางแก้ไข โดยกำหนดเป็นแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

6) มีการกำหนดรูปแบบ/แนวทางในการถกแถลง คัดเลือกสมาชิกที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการและ/หรือสมาชิกของกองทุน

7) ทำการวางแผน/แนวทางในการจัดการความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสมาชิก เช่น ผ่อนผันการชำระหนี้ การออมเพื่อการชำระหนี้ หรือการผ่อนชำระแบบลดต้นลดดอก การปรับโครงสร้างหนี้ต่าง ๆ

8) กำหนดรูปแบบวิธีการชำระหนี้ให้กับสมาชิก สามารถชำระหนี้ในรูปแบบที่ยอมรับได้ โดยควรมาจากมติที่ประชุม

9) มีกระบวนการในการเร่งรัดติดตามหนี้สินอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาของหนี้เสีย

10) นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการและจัดเก็บข้อมูล สร้างระบบกลไกในการกู้ยืมให้รวดเร็วแต่ลดความเสี่ยงได้

11) นำระบบการค้ำประกันด้วยสมาชิกภายในกองทุนเอง หรือให้คนภายในครอบครัวเป็นผู้ค้ำประกัน หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือได้ในชุมชนเป็นผู้ค้ำประกัน เพื่อลดปัญหาการไม่ชำระหนี้

12) จัดหาอุปกรณ์สำนักงานอย่างเหมาะสมกับความสามารถของกองทุน

13) มีการจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สมาชิกและชุมชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

14) มีการจัดทำ Facebook ของกองทุนเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรม การดำเนินงานผลการดำเนินงานของกองทุน

15) ใช้ Application Line ในการสร้าง Line กลุ่มของกองทุนหมู่บ้านเพื่อใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของกองทุน

5.3.1.3 ปัจจัยด้านผู้นำ

1) การเลือกประธานกองทุนหมู่บ้านควรเป็นคนที่ได้รับการยอมรับของคนในชุมชน มีความสามารถ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน มีจิตอาสา มีความรู้ มีประสบการณ์ในการดำเนินงาน อาจ

เป็นคนที่เคยผ่านการทำงานแล้ว เกษียณอายุมาอยู่ในชุมชนเพราะเคยผ่านระบบในการทำงานมาก่อนจะทำให้ช่วยวางระบบและแนวทางการดำเนินงานได้ชัดเจนมากขึ้น

2) ประธานกองทุนหมู่บ้าน ควรมีลูกกล่อลูกชน ไม่อ่อนไม้แข็งกับสมาชิกเพื่อให้สมาชิกมีความยำเกรง อาจรวมถึงการปฏิบัติตัวที่เป็นแบบอย่าง ให้ความสำคัญกับเป้าหมายและการดำเนินงานของกองทุนฯ

3) ประธานกองทุนหมู่บ้าน ควรเป็นคนที่มีความเชี่ยวชาญระหว่างกองทุนอื่น ๆ ในพื้นที่เดียวกัน หรือต่างพื้นที่

4) ประธานกองทุนหมู่บ้านต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน

5) ประธานกองทุนหมู่บ้านควรมีการจัดประชุมสภาภาพ/น้ำชา ระหว่างประธานกองทุนหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยอาจเป็นกลุ่มในพื้นที่ตำบลเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน สลับหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน

5.3.1.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

1) เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประชุมการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

2) มีการประชาสัมพันธ์คนในพื้นที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะ

3) สมาชิกและกรรมการควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมในการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันของสมาชิกในกองทุน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

4) สมาชิกและกรรมการควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน

5) สร้างจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของกองทุนหมู่บ้าน กระตุ้น จูงใจ หรือมีกลยุทธ์ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน อาจใช้ในรูปแบบของจิตพิสัย ค่าตอบแทนการเข้าร่วมประชุม หรือการจ่ายเงินปันผล จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกับวงเงินการกู้ยืม การอนุมัติต่าง ๆ

6) หากิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ เพื่อให้เกิดความสามัคคีของสมาชิกและคนในชุมชน

7) ดึงคนรุ่นใหม่เข้าร่วมในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเพื่อปูพื้นฐานในการรับช่วงต่อรุ่นต่อรุ่น รวมถึงเป็นการปูพื้นฐานและสร้างวัฒนธรรมในการทำงานให้กับคนรุ่นใหม่

8) มองหาข้าราชการเกษียณ ผู้มีแนวคิดมาเป็นที่ปรึกษากองทุน

9) นอกจากสร้างการมีส่วนร่วมภายในกองทุนเองแล้ว กองทุนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานด้านศาสนา งานด้านความช่วยเหลืองานในชุมชน

10) กองทุนหมู่บ้านควรมีกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนส่วนรวม เช่น การสร้างคู่อร่อนน้ำดื่มเพื่อให้คนในชุมชนมีน้ำสะอาดไว้บริโภค บางพื้นที่สร้างลานอเนกประสงค์เพื่อให้สมาชิกและคนในชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในบางพื้นที่ใช้ลานอเนกประสงค์ในการตากพืชผลทางการเกษตร โดยนำดอกผลที่ได้จากการกั๊ยมมาสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน

5.3.1.5 ปัจจัยด้านบุคลากร

1) กองทุนควรมีการบริหารจัดการสมาชิกและคณะกรรมการเริ่มตั้งแต่มีการคัดเลือกสมาชิกและคณะกรรมการของกองทุน มีการกำหนดคุณลักษณะของคนที่เข้ามาเป็นสมาชิกของกองทุน

2) ทำการแจ้งข้อมูลข่าวสารกับคนในชุมชน จัดการประชุมในรูปแบบประชาคมของคนในชุมชน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ความรู้เกี่ยวกับนโยบายรูปแบบของกองทุนวัตถุประสงค์ของกองทุน

3) เปิดโอกาสให้มีการสมัครเข้าร่วมกองทุนและคัดเลือกบุคคลมาเป็นคณะกรรมการของกองทุน และสมาชิก

4) มีการกำหนดวาระของการเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมมาดำเนินงาน

5) การที่อยู่ในชุมชนอยู่แล้วจะทำให้รู้พฤติกรรมของสมาชิก ซึ่งเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ใช้คัดเลือกบุคคลเข้ามาดำเนินงานหรือเป็นสมาชิกของกองทุน

6) มีการชี้แจงระเบียบการดำเนินงาน และหรือเงื่อนไขต่าง ๆ โดยอาจอยู่ในรูปแบบการฝึกอบรม การพูดคุยกับสมาชิกให้มีความเข้าใจ จัดทำคู่มือสำหรับสมาชิกและกรรมการเพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนมากขึ้น

7) มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน แล้วจำเป็นต้องให้สมาชิกและคณะกรรมการมีความรู้เกี่ยวกับ การสร้างอาชีพ การฝึกอบรมทักษะทางอาชีพในรูปแบบที่หลากหลายและเป็นที่น่าสนใจของชุมชน โดยดูจากทรัพยากรที่ชุมชนมี หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเพื่อให้สมาชิกเกิดความคิดในการต่อยอดสร้างอาชีพเกิดรายได้

8) มีการอบรมเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน การเก็บออม ส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมกับรายได้และมีนิสัยการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น

9) มีการเปิดให้บริการรับฝาก-ถอนเงินจากกลุ่มและบุคคลในชุมชน ส่งเสริมแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับแนวทางของชุมชน

10) มีการสร้าง/กำหนดกลยุทธ์ให้สมาชิกและกรรมการมีความตระหนักรู้เป็นส่วนหนึ่งของกองทุน

11) มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในคู่มือ การชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ด้วยการจูงใจด้านเงินปันผล

จากผลการวิจัย พบว่าการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถวัดผลได้ 2 ด้านหลัก ๆ คือการวัดผลทางการเงิน และการวัดผลที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ทั้งสองด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน โดยการวัดผลทางการเงินสามารถวัดได้จาก สินทรัพย์ กำไรจากเงินทุน และความสามารถในการพึ่งพาตนเองของกองทุน ส่วนการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงินวัดได้จาก จำนวนสมาชิกและผู้กู้ยืม และความพึงพอใจของสมาชิก จึงพอสรุปเป็นข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเพิ่มเติมได้ดังนี้

5.3.1.6 การวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน

1) การวัดผลการดำเนินงานด้านเงินไม่สามารถวัดในรูปแบบอัตราส่วนหรือตัวเลขที่ชัดเจนได้ เนื่องจากลักษณะของกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เปิดเผยข้อมูลให้บุคคลภายนอกได้รับทราบ รวมถึงบางกองทุนหมู่บ้านไม่มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ แต่สามารถวัดผลการดำเนินงานในรูปแบบการเพิ่มขึ้นหรือลดลง หรืออาจแบ่งเป็นระดับ น้อย ปานกลาง มาก เป็นต้น

2) การวัดผลด้านสินทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านควรจัดทำบัญชีสินทรัพย์ของกองทุนอย่างเป็นระบบทั้งในรูปแบบสินทรัพย์ที่เป็นจำนวนเงิน (ซึ่งกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่จัดทำอยู่ในรูปแบบของบัญชีอยู่แล้ว) ส่วนสินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเลข เช่น อุปกรณ์สำนักงาน ฯ ควรมีการจัดทำในรูปแบบบัญชีครุภัณฑ์ให้ถูกต้องมีการทำเลขทะเบียนให้ถูกต้องด้วยเช่นกัน

3) การวัดผลด้านการทำกำไรจากเงินทุน ไม่สามารถวัดผลออกเป็นตัวเลขที่ชัดเจนได้ แต่อาจวัดออกมาในรูปแบบร้อยละ เป็นช่วง หรือเป็นระดับ น้อย ปานกลาง มาก เป็นต้น

4) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรต้องมีการทำบัญชีการเงินให้เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สรุปเป็นรายเดือน รายไตรมาส รายปี แล้วรายงานผลให้กับคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนได้รับรู้

5) การวัดผลด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองของกองทุน เราสามารถวัดออกมาในรูปแบบระดับที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง หรือระดับในการพึ่งพาน้อย ปานกลาง มากได้ เช่น เงินหมุนเวียนที่ใช้ในกองทุนอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง หรือมากเป็นต้น

5.3.1.7 การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน

1) การวัดผลการดำเนินงานด้านนี้ส่วนใหญ่สามารถวัดได้จากการเพิ่มขึ้นของสมาชิกได้ เพราะถ้ายังมีสมาชิกมากถือได้ว่า กองทุนมีการเติบโตเพิ่มขึ้น

2) นอกจากการวัดผลการดำเนิน โดยดูที่จำนวนสมาชิกของกองทุนแล้วสามารถวัดได้จากระดับความพึงพอใจของสมาชิกและ/หรือคณะกรรมการของกองทุนเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับกระบวนการในการดำเนินงาน

3) ในการวัดผลการดำเนินงานจากความพึงพอใจของสมาชิกนั้นกองทุนหมู่บ้านควรทำแบบสำรวจ หรือแบบแสดงความคิดเห็นให้กับสมาชิกของกองทุน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและนำผลจากการสำรวจนั้นมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนแบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ทั้ง 3 ด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จึงสรุปได้ว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่งผลต่อการการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงพอสรุปเป็นข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเพิ่มเติมได้ดังนี้

5.3.1.8 ด้านเศรษฐกิจ

1) แนวทางในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านที่จะส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรจัดออกมาในรูปแบบกิจกรรมที่ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน (เศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม) ไม่ควรมุ่งด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียว

2) นำทรัพยากรในท้องถิ่น สินค้าชุมชน สินค้า OTOP ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน มาเป็นสินค้าตั้งต้นในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว จะสร้างลักษณะเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนผลักดันเรื่องของการท่องเที่ยวในชุมชน หรือ OTOP นวัตกรรม ในการเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับชุมชน/ผู้ประกอบการในการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชน

4) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายด้านอาชีพ เครือข่ายผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า รวมถึงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม

5) จัดการอบรมด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการใช้จ่ายให้กับชุมชน

6) สร้างนิสัยการออมให้กับสมาชิกด้วยเงินกองทุน เช่น เงินฝากตั้งจะออมทรัพย์เพื่อสร้างนิสัยการออมให้กับชุมชน เป็นต้น

5.3.1.9 ด้านสังคม

1) ควรมีการอบรมด้านการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชน โดยอาจเริ่มจากการอบรมให้สมาชิกของกองทุนก่อนแล้วค่อยขยายไปยังคนในชุมชน

2) กองทุนหมู่บ้านอาจเป็นแหล่งเงินทุนในการส่งเสริมการศึกษาในกับเยาวชนในชุมชน โดยมีโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาโดยคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราต่ำ

3) กิจกรรมในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนจะนำมาซึ่งการมีรายได้ การจ้างงาน ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกของกองทุนนอกจากช่วยเรื่องรายได้ การจ้างงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้ว ยังนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน โดยเฉพาะสังคมชนบทที่มีพื้นฐานความสัมพันธ์ของชุมชนที่ดีอยู่แล้ว

5) การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกของกองทุนช่วยให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และลดปัญหาหาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมในท้องถิ่นได้

5.3.1.10 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) กองทุนหมู่บ้านควรมีการจัดกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2) การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ การอนุรักษ์ธรรมชาติ การใช้ผลิตภัณฑ์ย่อยสลายง่าย การใช้พลังงานทดแทนในการผลิตสินค้า เป็นการสร้างเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

3) กองทุนหมู่บ้านนำธนาคารขยะมาประยุกต์ใช้กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรวมถึงการสร้างรายได้และเงินออมให้กับสมาชิกของกองทุน

5.3.1.11 ด้านอื่น ๆ

กองทุนหมู่บ้านสามารถเชิญอาจารย์ นักวิชาการในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับสมาชิกและหรือคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเรื่องต่าง ๆ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาช่องทางการตลาด ฯ

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1) ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยที่มีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อทำการวัดความกลมกลืนของโมเดลทำให้ต้องตัดตัวแปรแฝงตัวนี้ออกไป แต่ในความเป็นจริง หน่วยงานภาครัฐมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอาจนำผลการวิจัยนี้ไปใช้พัฒนาแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบายหรือแผนงานที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่นที่ต้องมีความใกล้ชิด เพื่อดูแลและเป็นพี่เลี้ยงให้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นหนึ่งในนโยบายที่ถูกพูดถึง ซึ่งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานกองทุนหมู่บ้านฯ หรือหน่วยงานท้องถิ่นควรมีนโยบาย แผนงานที่ส่งเสริมสนับสนุนให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำกิจกรรมและหรือโครงการที่เกี่ยวกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละแห่งสามารถนำโมเดลงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อาจทำในรูปแบบของการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนของกองทุน โดยใช้รูปแบบของโมเดลของงานวิจัยนี้ มาเป็นหลักการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นว่ากองทุนของตนมีจุดแข็ง จุดอ่อนด้านใดบ้าง หลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯ ต่อไป

4) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) เป็นหน่วยงานกลางที่ดูแล ติดตาม กำกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมืองทั่วประเทศ ควรมีการดูแลติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างสม่ำเสมอ

5) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อาจทำการกำหนดนโยบายให้กองทุนหมู่บ้านฯ ในแต่ละพื้นที่ในการสร้างเครือข่ายระหว่างกันทั้งในระดับ ตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารงานระหว่างกัน นอกจากนี้ยังควรมีการประชุมตัวแทนของกองทุนหมู่บ้านฯ เพื่อสามารถมอบหมายแนวทางการดำเนินงาน และสามารถติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯ อย่างสม่ำเสมอ

6) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทำการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรที่ดูแลกองทุนหมู่บ้าน หรืออบรมตัวแทนของกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับระเบียบแนวทางในการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

7) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนอกจากจะทำการอบรมด้านกฎระเบียบของกองทุนแล้วยังควรทำการอบรมเกี่ยวกับการสร้างอาชีพ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ให้กับสมาชิกของกองทุนฯ หรือ ส่งเสริมให้เกิดโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

8) มหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับกองทุนหมู่บ้านในการให้ความรู้ทางวิชาการในหลากหลายด้าน เช่น การอบรมด้านบัญชีครัวเรือน การอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม การอบรมเกี่ยวกับการสร้างอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมยกระดับรายได้ของสมาชิกของกองทุน ฯ ซึ่งเป็นไปตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นวิศวกรทางสังคมให้กับชุมชน

5.3.3 ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ด้านวิชาการ

1) จากผลงานวิจัยในครั้งนี้ยืนยันได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านผู้นำ ด้านธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารงาน ซึ่งนักวิชาการ นักวิจัยสามารถนำตัวแปรแฝงทั้ง 5 ด้านนี้มาใช้ในการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านเป็นรายภูมิภาค เพื่อให้เห็นรูปแบบที่แตกต่างกันหรือนำหนักที่แตกต่างกันของปัจจัยความสำเร็จในแต่ละภูมิภาค

2) นักวิชาการหรือนักวิจัยสามารถใช้แบบจำลองสมการ โครงสร้างของการวิจัยในครั้งนี้เป็นฐานในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยอาจแยกประเด็นการศึกษาในรายละเอียดของปัจจัยแต่ละด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในแต่ละด้านของปัจจัยความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3) นักวิชาการ หรือนักวิจัย สามารถนำแนวทางของงานวิจัยแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ ในการศึกษา เช่น การศึกษาลักษณะของผู้หน้าที่เหมาะสมกับกองทุนหมู่บ้าน โดยศึกษาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จ ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ โดยอาจศึกษาในรูปแบบกรณีศึกษา เป็นต้น

4) นักวิชาการ หรือนักวิจัยสามารถนำงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นโมเดลตั้งต้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในแง่มุมอื่น ๆ เช่น การวัดผลกาดำเนินงานของกองทุน หรือกองทุนหมู่บ้านกับการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน

5) นักวิชาการสามารถนำงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง ข้อมูลประกอบสำหรับการทำผลงานทางด้านวิชาการ รวมถึงใช้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานให้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ

5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้นำที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยทำการศึกษาถึงลักษณะของผู้หน้าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน นำทฤษฎีด้านผู้นำเข้ามาประยุกต์ในการศึกษา เช่น การนำทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait Theories) ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theories) ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories) มาเป็นปัจจัย (ตัวแปร) ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งอาจทำการศึกษาทั้งในรูปแบบเชิงปริมาณ และ/หรือเชิงคุณภาพ ควบคู่กันไป

2) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านธรรมาภิบาลกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนำแต่ละด้านของธรรมาภิบาลเข้ามาศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์กับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น การนำหลักด้านความโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค หลักฉันทามติมาประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้าน โดยศึกษาถึงรูปแบบที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

3) ทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จ ทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำมาใช้เป็นต้นแบบแนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป

4) ทำการศึกษาเกี่ยวกับสมาชิกและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อาจทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ ถึงรูปแบบในการส่งเสริม พัฒนา และจูงใจให้กับสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงศึกษาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5) ทำการศึกษาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จเป็นรายกองทุนเพื่อถอดแนวทางการในการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ทำในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มขึ้น

6) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความรู้และการสร้างเครือข่ายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

7) ทำการศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบเปรียบเทียบระหว่างกองทุนหรือระหว่างภูมิภาค เนื่องจากกองทุนในแต่ละพื้นที่มีบริบทต่างกัน หรือภูมิภาคต่างกันอาจมีรูปแบบแนวทางในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางให้กองทุนหมู่บ้านในแต่ละภูมิภาคเป็นต้นแบบในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

8) ทำการศึกษาวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในรูปแบบการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงินเพื่อหาแนวทางการวัดผลการดำเนินงานที่เหมาะสมของกองทุนหมู่บ้านให้ชัดเจนมากขึ้น

9) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้กับชุมชน โดยผ่านการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

10) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน โดยผ่านการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2560). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการ*.

<http://www.dip.go.th/Portals/0/AEC/ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการ.pdf>

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2556). *การวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. สามลดา.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2546). *โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. กรุงเทพมหานคร.

จิรพัฒน์ จันทะไพร. (2556). *ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ: Critical Success Factor – CSF*. <https://www.gotoknow.org/posts/43566>.

ชญานันท์ ณิชกมลปฐมภพ และคณะ. (2558). แนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 13(2), 93-101.

ธีรเดช มีสัตตธรรม, สุภาวรรณ วงศ์คำจันทร์, และสุชาติ แสงทอง. (2561). ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะความเป็นผู้นำของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครสวรรค์. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 11(3), 193-201

ธีรวัฒน์ หินแก้ว. (2557). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านทุ่งโปรง ตำบลกุคจิก อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต]. วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต.

นพพร จันทรนาชู, พรรณิศา เหล่าพวงศักดิ์, และยุวีร์ ผลพันธิน. (2561). รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน. *Veridian E-Journal*, 11(2), 3217-3232.

บวร เทศารินทร์. (2560). *ประเทศไทย 4.0 โมเดลเศรษฐกิจใหม่*.

<http://www.drborworn.com/articleDetail.asp?id=16223>

ประภาพร บ้านคลองสี่. (2552). *การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับดี (AAA) กรณีศึกษา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง*. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน *การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554 “การพัฒนาอนาคตชนบทไทย : ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน”*.
- พรพิมล เกลิมมีประเสริฐ, และภณิศา สุนทรไชย. (2554). การบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 169-183.
- ไพฑูรย์ พงสะบุตร. (2544). *พจนานุกรมฉบับที่ 27*. ไทยวัฒนาพานิช.
- ภัทรจิตร แสงสว่าง, สุกชัย พาหุมันโต, และชวพจน์ สุกสาร. (2561). การประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลเมืองศรีไค. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 6(3), 551-562.
- โรจนา ธรรมจินดา, และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา กลุ่มผักปลอดสารบ้านดอนสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 10(4), 98-107.
- วิจิต หล่อจ๊ะชุมหกุล, และจิราวัลย์ จิตรถเวช. (2555). การพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดการพัฒนายั่งยืนในระดับภาคของประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์บริหารศาสตร์สถาบันพัฒนาศาสตร์*, 6(1), 136-163.
- วิญญู ปรอยกระโทก, วันชัย รันตวงษ์, และวัชรวิ จันทระประกายกุล. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโซ่อุปทานผักปลอดกภัยในประเทศไทย. ใน *การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการประจำปีด้านการจัดการ โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ครั้งที่ 16*.
- สำนักงานประมาณของรัฐสภา. (2558). *รายงานการศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.*
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. (2561). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2561.*
http://www.villagefund.or.th/uploads/gallery/image_big_5b6be738a7f7a.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน: Sustainable Development Goals : SDGs.* <https://sdgs.nesdc.go.th/เกี่ยวกับ-sdgs/>

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ระเบียบวาระการประชุม คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนครั้งที่1/2562*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสาวนารถ เล็กเลอลินธุ์. (2555). *การศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, วิทยาลัยราชพฤกษ์นครปฐม]. วิทยาลัยราชพฤกษ์นครปฐม.
- หรรษา คล้ายจันทร์พงษ์, กฤษณา ปลั่งเจริญศิริ, และบัณฑิต ผังนิรันดร์. (2558). *ตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)*. *Journal of Thai Interdisciplinary Research Review*, 10(1), 102-112.

ภาษาต่างประเทศ

- Agarwal, P. K., & Sinha, S. K. (2010). Financial performance of microfinance institutions of India. *Delhi Business Review X*, 11(2), 37-46.
- Akhter, P. (2018). A study on the factors affecting the performance of microfinance institutions in Bangladesh. *Pacific Business Review International*, 10(11), 124-132
- Al-Harran, S. (1996). Islamic finance needs a new paradigm. *New Horizon*, 48, 7-9.
- Al-Mamun, A., Mazumder, M. N. H., & Malarvizhi, C. A. (2014). Measuring the effect of Amanah Ikhtiar Malaysia's microcredit programme on economic vulnerability among hardcore poor households. *Progress in Development Studies*, 14(1), 49-59.
- Al Mamun, C. A. (2012). Assessing the factors that led to the success of microfinance in Bangladesh: A case study on Grameen bank. *World Review of Business Research*, 2(2), 75-90.
- Ambarkhane, D., Singh, A. S., & Venkataramani, B. (2018). Measuring total factor productivity change of microfinance institutions in India using Malmquist productivity index. *Indian Growth and Development Review*, 12, 105-130.
- Anand Kumar, T. S., & Newport, J. K. (2007). Institutional preparedness and sustainability of micro finance institutions during post disaster scenario. *Disaster Prevention and Management*, 16(1), 21-32.

- Andryushchenko, G. I. et al. (2015). Risk management problems of microfinance institutions. *International Journal of Economics and Financial*, 5(Special Issue), 151-158.
- Araújo da Costa, R. R. (2017). The relationship between the performance and legal form of microfinance institutions. *USP, São Paulo*, 28(75), 377-389.
- Armendáriz de Aghion, B., & Morduch., J. (2010). *The economics of microfinance*. The MIT Press.
- Arsyad, L. (2005). An assessment of microfinance institution performance : The importance of institutional environment. *Gadjah Mada International Journal of Business*, 7(3), 391-427.
- Atkinson A., & Epstein M. (2000). Measure for measure: Realizing the power of the balanced scorecard. *CMA Management*, 23-28.
- Aveh, F. K., Dadzie, P. S., & Krah, R. Y. (2013). Success of microfinance institutions: The ghanaian experience. *International Business and Management*, 6(2), 91-97.
- Babajide, A. A., Taiwo, J. N., & Adetiloye, K. A. (2017). A comparative analysis of the practice and performance of microfinance institutions in Nigeria. *International Journal of Social Economics*, 44(11), 1522-1538.
- Benjamin, R., & Quiñones, Jr. (2007). Financial linkages in the Philippines: Constraints and Success factors. *International Journal of Small and Medium Enterprises and Business Sustainability*, 3(3), 20-52.
- Bezboruah, K. C., & Pillai, V. (2013). *Assessing the participation of women in microfinance institutions: Eevidence from a multinational study*. *Journal of Social Service Research*, 39(5), 616-628.
- Bijman, J. (2016). *Agricultural Cooperatives in the Netherlands : Key success factors*. Paper presented at International Summit of Cooperatives. <https://edepot.wur.nl/401888>.
- Blocher, E., D., Stout, & G., Cokins. (2009). *Cost management: A strategic emphasis* (5th ed.). McGraw-Hill Irwin.
- Boateng, G. O., Boateng, A. A., & Bampoe, H. S. (2015). Microfinance and poverty reduction in Ghana: Evidence from policy beneficiaries. *Review of Business and Finance Studies*, *The Institute for Business and Finance Research*, 6(1), 99-108.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. John Wiley and Sons.

- Bounouala, R., & Rihane, C. (2014). Commercial banks in microfinance: Entry strategies and keys of success. *Investment Management and Financial Innovations*, 11(1).
- Bruno, A. V., & Leidecker, J. K. (1984). Identifying and using critical success factors. *Long Range Planning*, 17, 23-32.
- Bullen, C. V., & Rockart, J. F. (1981). *A primer on critical success factors*. Massachusetts Institute of Technology, Sloan School of Management, Massachusetts.
- Chardine-Baumann, E., & Botta-Genoulaz, V. (2014). A framework for sustainable performance assessment of supply chain management practices. *Computers & Industrial Engineering*, Elsevier, 76, 138-147.
- Choudhury, M. A., Hossain, M. S., & Solaiman, M. (2008). A well being model of micro-small enterprise development to alleviate poverty: A case study of Bangladesh village. *International journal of sociology and Social policy*, 28(11), 485-501.
- Congo, Y. (2002). *Performance of microfinance institutions in Bukinafaso*. World Institute of Development Economic Research, United Nations University.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins.
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, A. D. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. Sage.
- Dhahri, S., & Omri, A. (2018). Entrepreneurship contribution to the three pillars of sustainable development: What does the evidence really say?. *World Development*, Elsevier, 106(C), 64-77.
- Dhaoui, E. (2015). The role of Islamic microfinance in poverty alleviation: Lessons from Bangladesh experience. *Tunisian Institute for Competitiveness and Quantitative Studies Journal*, 1, 1-19.
- Djeflat, A. (2010). Sustainable knowledge for sustainable development: Challenges and opportunities for African development. *World Journal of Science, Technology and Sustainable Development*, 7(2), 131-149.
- Donou-Adonsoua, F., & Sylwester, K. (2017). Growth effect of banks and microfinance : Evidence from developing countries. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 64(C), 44-56.

- Drobnjak, R. (2017). Agriculture and entrepreneurship as a factor of sustainable development of Montenegro. In *Green Economy in the Western Balkans*. *Published online*: 16 Oct, 395-419.
- Edith, D. (2018). *Strategies for achieving entrepreneurial success in the microfinance sector in ghana*. <http://scholarworks.waldenu.edu>
- Elizabeth, L., Murduch, J., & Hashemi, S. (2003). Is microfinance an effective strategy to reach the millennium development goal?. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 721–728.
- Ferguson, G. A. (1981). *Statistical analysis in psychology and education* (5th ed.). McGraw-Hill.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. *Journal of Marketing Research*, 18, 382-388.
- Frigo, M., & Krumwiede, K. R. (2000). The balanced scorecard: A winning performance measurement system. *Strategic Finance*, 81(7), 50-54.
- Galli, A. et al. (2018). Think globally, act locally: Implementing the sustainable development goals in Montenegro. *Environmental Science and Policy*, 84, 159–169.
- Garnevska, E., Liu, G., & Shadbolt, N. M. (2011). Factors for successful development of farmer cooperatives in northwest China. *International Food and Agribusiness Management Review*, 14(4), 69–84.
- Gawankar, S. A., Kamble, S., & Raut, R. (2017). An investigation of the relationship between supply chain management practices (SCMP) on supply chain performance measurement (SCPM) of Indian retail chain using SEM. *Benchmarking : An International Journal*, 24(1), 257-295.
- Ghaliba, A. K., Malki, I., & Imai, K. S. (2014). Microfinance and household poverty reduction: Empirical evidence from rural Pakistan. *Oxford Development Studies*, 84–104.
- Grunert, K. G., & Ellegaard, C. (1993). The concept of key success factors : Theory and method. In M. Baker (Ed.), *Perspectives on Marketing Management*, 3, 245-274.
- Gutiérrez-Nieto, B., Serrano-Cinca, C., & Molinero, C. M. (2005). Microfinance institutions and efficiency. *Omega The International Journal of Management Science*, 35(2), 131–142.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice Hall.

- Hameed, W., Mohammad, H. B., & Kadir Shahar, H. B. (2018). *Management science letters microfinance institute's non-financial services and women-empowerment: The role of vulnerability*. *Management Science Letters* 8.
- Hartungi, R. (2007). Understanding the success factors of microfinance institution in a developing Country. *International Journal of Social Economics*, 34(6), 388-401.
- Hashemi, S. M., Schuler, S. R., & Riley, A. P. (1996). Rural credit programs and women's empowerment in Bangladesh. *World Development, Elsevier*, 24(4), 635-653.
- Hassan, A. (2014). The challenge in poverty alleviation: Role of Islamic microfinance and social capital. *Humanomics*, 30(1), 76-90.
- Hemtanon, W., & Gan, C. (2020). An empirical analysis of Thai village funds and saving groups' financial performance. *Banks and Bank Systems*, 15(2), 153-166.
- Henseler, J., & Fassott, G. (2010). Testing moderating effects in PLS path models: An illustration of available procedures. In V.E. Vinzi, W.W. Chin, J. Henseler & H. Wang (Eds), *Handbook of partial least squares: Concepts, methods and applications* (pp. 713-735). (Springer Handbooks of Computational Statistics). Heidelberg
- Hermes, N., Lensink, R., & Meesters, A. (2011). Outreach and efficiency of microfinance institutions. *World Development, Elsevier*, 39(6), 938-948.
- Hofer, C. W. (1983). ROVA : A new measure for assessing organizational performance. In R. Lamb (Ed.), *Advances in strategic management*, 2, 43-55.
- Ibrahim, A. M. (2017). Determinants of microfinance sustainability: An empirical analysis of microfinance institutions in Togo. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 6(4), 190-196.
- Imai, K. S., Arun, T., & Annim, S. K. (2010). Microfinance and household poverty reduction : New evidence from India. *World Development*, 38, 1760–1774.
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1993). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the simplis command language*. Software International.
- Kaboski, J. P., & Townsend, R. M. (2005). Policies and impact: An evaluation of village level microfinance institutions. *Journal of the European Economic Association*, 3(1), 1-50.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1992). The balance scorecard: Measures that drive performance. *Harvard Business Review*, 70(1), 71–79.

- Kelly, E. et al. (2017). Sustainability indicators for improved assessment of the effects of agricultural policy across the EU: Is FADN the answer?. *Ecological Indicators*, 8, 903-911.
- Khandker, S. R. (2005). Microfinance and poverty: Evidence using panel data from Bangladesh. *World Bank Economic Review*, 19, 263-286.
- Kipasha, E. F. (2013). Performance of microfinance institutions in Tanzania: Integrating financial and non financial metrics. *European Journal of Business and Management*, 5(4), 94-105.
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.). Guilford.
- Knight, T., & Hossain, F. (2008). *Helping the needy: Factors influencing the development of microfinance in barbados*. Global Development Institute Working Paper Series 2908, GDI, The University of Manchester.
- Kravchuk, R., & Schack, R. (1996). Designing effective performance measurement systems under the government performance and results act of 1993. *Public Administration Review*, 56(4), 348-358.
- Kusakari, H., & Sumimoto, M. (2019). Performance of microfinance institutions in Ethiopia: Integrating financial and social metrics: Solomon Bizuayehu Wassie. *Social Science*, 8(4), 377-389.
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33(1), 159-174.
- Likert. (1970). *New partterns of management*. McGraw-Hill.
- Liñares-Zegarra, J., & Wilson, J. (2018). The size and growth of microfinance institutions. *The British Accounting Review*, 50(2), 199-213.
- Lipe M. G., & Salterio, S. E. (2000). The balanced scorecard: Judgmental effects of common and unique performance measures. *The Accounting Review*, 75(3), 283-298.
- Mahazril, A. Y., Hafizah H. A. K., & Zuraini, Y. (2012). Factors affecting cooperatives' performance in relation to strategic planning and members' participation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 65, 100-105.

- Mahmood, R., & Mohd Rosli., M. (2013). Microcredit position in micro and small enterprise performance: The Malaysian case. *Management Research Review*, 36(5), 436-453.
- Mamun, A., Adaikalam, J., & Wahab, A. (2012). Investigating the effect of Amanah Ikhtiar Malaysia's microcredit program on their clients quality of life in rural Malaysia. *International Journal of Economics and Finance*, 4, 192-203.
- Mbira, L., & Tapera, J. (2016). Key success drivers for microfinance institutions in Zimbabwe : Developing core competences for financial inclusion. *International Journal of Business and Social Science*, 7(3), 128–136.
- McIntosh, C., Villaran, G., & Wydick, B. (2011). Microfinance and home improvement: Using Retrospective panel data to measure program effects on fundamental events. *World Development, Elsevier*, 39(6), 922-937.
- McIntyre, G. (2012). Microfinance : An analysis of success and challenges in West Africa. In *Proceedings of The National Conference On Undergraduate Research (NCUR) 2012 Weber State University, Ogden, Utah March 29-31, 2012.*
- Morris, G., & Carolyn B. (2005). An assessment of the impact of microfinance. *Journal of Microfinance*, 7(1), 39–54.
- Mukama, J., Fish, T., & Volschenk, J. (2005). Problems affecting the growth of microfinance institutions in Tanzania. *The African Finance Journal, Africa growth Institute*, 7(2), 42-63.
- Mutua, F. M., & Ali, A. I. (2017). Factors influencing financial sustainability of microfinance institutions in Mombasa, Kenya. *International Journal of Social Sciences and Information Technology*, 3(8), 2261-2269.
- Nghiem, H., Coelli, T., & Rao, P. (2006). The efficiency of microfinance in Vietnam: Evidence from NGO schemes in the north and the central regions. *International Journal of Environmental, Cultural, Economic and Social Sustainability*, 2(5), 71-78.
- Odoom, D., Fosu, K. O., Ankomah, K., & Amofa, M. B. (2019). Investigating the challenges faced by microfinance institutions in Ghana: Evidence from Takoradi. *Research on Humanities and Social Sciences*, 9(10).

- Pakdeewut, J. (2012). The development of village fund into an integrated community financial institution. *Silpakorn University Journal of Social Sciences, Humanities and Arts*, 12(2), 7-34.
- Pinz, A., & Helmi, B. (2014). Success factors of microfinance institutions: state of the art and research agenda. *International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 26(2), 488–509.
- Rashem, M. H., & Abdullah, Y. A. (2018). Factors influence the growth and penetration of microfinance institutions: A case of Egypt. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 22(1).
- Rashid, M. H., Uddin, M., & Zobair, M. S. (2018). Islamic microfinance and sustainable development goals in Bangladesh. *International Journal of Islamic Business & Management*, 2(1), 67-80.
- Ravi, S., Vikkraman, P., & Kumaravel, V. (2012). Problems on availing micro finance : A study from India. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 54, 73- 85.
- Rockart, J. F. (1979). Chief executives define their own data needs. *Harvard Business Review*, 57, 81-93.
- Sajjad, J., & Matin, I. (2004). Wider impacts of microfinance institutions: Issues and concepts. *Journal of International Development*, 16, 301-330.
- Samer, S. et al. (2015). The impact of microfinance on poverty reduction: Empirical evidence from Malaysian perspective. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 721-728.
- Sandhya, R., & Anand K. (2012). Factors affecting financial sustainability of microfinance institutions. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 3(6), 1-10.
- Saris, W. E., & Strenkhorst, L. H. (1984). Causal modeling non experimental research: An introduction to the LISREL approach. *Dissertation Abstract International*, 47(7), 2261-A.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Routledge.

- Setyoko, P. I., & Imron, M. (2017). Problems of public accountability in village government business management. *Journal of Public Administration and Governance*, 7(4), 147-162.
- Shettima, U., & Dzolkarnaini, N. (2018). Board characteristics and microfinance institutions' performance Panel data evidence from Nigeria. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 8(3), 369-386.
- Smolo, E. (2011). An overview of microfinance sector in Bosnia and Herzegovina: Is there a room for islamic microfinance?. *Journal of Islamic Economics, Banking and Finance*, 7(2), 85-105.
- Strom, R. O., D'Espallier, B., & Mersland, R. (2014). Female leadership, performance, and governance in microfinance institutions. *Journal of Banking & Finance*, 42, 60-75.
- Thrikawala, S., Locke, S., & Reddy, K. (2016). Board structure-performance relationship in microfinance institutions (MFIs) in an emerging economy. *Corporate Governance International Journal of Business in Society*, 16(5), 815-830.
- United Nations. (1987). *Report of the world commission on environment and development*. Department of Economic and Social Affairs (DESA) .
- United Nations. (1992). *Agenda 21 conference on environment and development, Rio declaration, forest principles*. United Nations.
- Urteaga, E. (2011). The alternative theories of sustainable development. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 55, 399-405.
- Usman, S., & Tasmin, R. (2016). The role of islamic micro-finance in enhancing human development in muslim countries. *Journal of Islamic Finance*, 5, 53-62.
- Van Rooyen, C., Stewart, R., & de Wet, T. (2012). The impact of microfinance in Sub-Saharan Africa: A systematic review of the evidence. *World Development*, 40, 2249-2262.
- Wilkes, V.D. (2005). Dealing with a global issue : Contributing to poverty alleviation. *Corporate Governance*, 5(3), 61-69.
- Xiong, F., & Lu You, J. (2019). The impact paths of social capital and the effects of microfinance Evidence from rural households in China?. *China Agricultural Economic Review*, 11(4), 704-718.

- Yap, C. et al. (2005). A comparison of systemwide and hospital-specific performance measurement tools/practitioner application. *Journal of Healthcare Management*, 50(4), 251-62.
- Zeller, M., & Meyer, R. (2002). *Improving the performance of microfinance: Financial sustainability, outreach and impact*. The Triangle of Microfinance.
- Zopiatis, A. (2010). Is it art or science? Chef's competencies for success. *International Journal of Hospitality Management*, 29(1), 459-467.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ที่ มธบ.0403(1)/0104

วันที่ 1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นางสาวพุทธ แก้วเขียว พนักงานพัฒนากองทุนหมู่บ้าน สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
สาขา 13

ด้วยนายสมเกียรติ แดงเจริญ รหัสประจำตัวนักศึกษา 587191030007 นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กำลังดำเนิน
โครงการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่าง
ยั่งยืน (SDGs) ของประเทศไทย” โดยมี รศ.ดร.ธนิดา จิตรีนอมรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติมเครื่องมือในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ต่อไป เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการดำเนินงานวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

นายสมเกียรติ แดงเจริญ

มือถือ 092-4461965

E-mail: toatanu@gmail.com

ที่ มธบ.0403(1)/0204

วันที่ 1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย
เรียน ผศ.ดร.สุธี โกสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ด้วยนายสมเกียรติ แดงเจริญ รหัสประจำตัวนักศึกษา 587191030007 นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กำลังดำเนิน
โครงการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่าง
ยั่งยืน (SDGs)ของประเทศไทย” โดยมี รศ.ดร.ธนิดา จิตรีน้อมรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติมเครื่องมือในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ต่อไป เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการดำเนินงานวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

นายสมเกียรติ แดงเจริญ
มือถือ 092-4461965
E-mail: toatanu@gmail.com

ที่ มธบ.0403(1)/0204

วันที่ 1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.สุธี โกสิยสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ด้วยนายสมเกียรติ แดงเจริญ รหัสประจำตัวนักศึกษา 587191030007 นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กำลังดำเนิน
โครงการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่าง
ยั่งยืน (SDGs)ของประเทศไทย” โดยมี รศ.ดร.ธนิดา จิตรน้อมรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติมเครื่องมือในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ต่อไป เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการดำเนินงานวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

นายสมเกียรติ แดงเจริญ

มือถือ 092-4461965

E-mail: toatanu@gmail.com

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบ ครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ เพื่อให้แบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินแบบสอบถามแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) (Bollen, 1989) จะใช้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนดังนี้

+1 = สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง

0 = ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

-1 = ไม่สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นไม่วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

ตารางแสดง ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ข้อคำถามในการพิจารณา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม				
1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง	1	1	1	1
2. อายุ 1. ไม่เกิน 30 ปี 2. 31-40 ปี 3. 41-50 ปี 4. 51-60 ปี 5. 61 ปีขึ้นไป	1	1	1	1
3. ระดับการศึกษา 1. ไม่เกินมัธยมต้น 2. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3. อนุปริญญา/ปวส. 4. ปริญญาตรี 5. สูงกว่าปริญญาตรี	1	1	1	1
4. อาชีพ 1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2. พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง 3. ธุรกิจส่วนตัว 4. รับจ้าง 5. เกษตรกรรม 6. เกษียณ/ว่างงาน.	1	1	1	1
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1. ไม่เกิน 10,000 บาท 2. 10,001 – 20,000 บาท 3. 20,001 – 30,000 บาท 4. 30,001 – 40,000 บาท 5. 40,000 บาทขึ้นไป	1	1	1	1

ข้อความในการพิจารณา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
6.ภูมิภาคที่อาศัยอยู่ 1.ภาคเหนือ 2.ภาคกลาง 3.ภาคอีสาน 4.ภาคตะวันออก 5.ภาคใต้	1	1	0	0.67
7. สถานะในกองทุนหมู่บ้าน 1. เป็นกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน 2. เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอย่างเดียว 3. เป็นทั้งสมาชิกและกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน	1	1	0	0.67
8. ประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง 1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี 2. 2-5 ปี 3. 6-10 ปี 4. 10 ปีขึ้นไป	1	1	1	1
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง				
ปัจจัยด้านบุคลากร				
1.สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	1	1	1	1
2.สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจกฎระเบียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	1	1	1	1
3.สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นสมาชิกหรือกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	1	1	1	1
4.สมาชิกและกรรมการได้รับการพัฒนาฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกองทุนและการสร้างอาชีพ	1	1	1	1
5.สมาชิกและกรรมการมีความมุ่งมั่นและผูกพันต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	1	1	1	1
6.สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย	1	1	1	1
7.สมาชิกและกรรมการมีความสำคัญในการเป็นเจ้าของกองทุน	1	1	1	1
8.สมาชิกและกรรมการมีความเชี่ยวชาญในการทำงาน	1	1	1	1
ปัจจัยด้านผู้นำ				
9.ประธานกองทุนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	1	1	1	1
10.ประธานกองทุนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	1	1	1	1
11.ประธานกองทุนมุ่งเน้นความสำเร็จของกองทุน	1	1	1	1
12.ประธานกองทุนมีประสบการณ์ในการทำงาน	1	1	1	1
13.ประธานกองทุนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1

ข้อคำถามในการพิจารณา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
14. ประชาชนกองทุนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน	1	1	1	1
15. ประชาชนกองทุนมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล	1	1	1	1
16. ประชาชนกองทุนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน	1	1	1	1
17. ประชาชนกองทุนต้องซื่อสัตย์สุจริต	1	1	1	1
18. ประชาชนกองทุนมีความรู้ด้านการทำธุรกิจ	1	1	0	0.67
ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล				
19. กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน	1	1	1	1
20. กองทุนหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน	1	1	1	1
21. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน	1	1	1	1
22. กองทุนหมู่บ้านมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้	1	1	1	1
23. สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้	1	1	1	1
24. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง	1	1	1	1
25. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทางการเงินอย่างเหมาะสม	1	1	1	1
26. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทรัพยากรของกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม				
27. สมาชิกและกรรมการมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน	1	1	1	1
28. สมาชิกและกรรมการมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและกรรมการกองทุน	1	1	1	1
29. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	1	1	1	1
30. เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกัน	1	1	1	1
31. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน	1	1	1	1
32. สมาชิกและกรรมการเห็นความสำคัญของการดำเนินงานกองทุน	1	1	1	1
33. สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน	1	1	1	1
ปัจจัยด้านการบริหาร				
34. กองทุนหมู่บ้านมีการวางแผนการดำเนินงาน	1	1	1	1
35. กองทุนหมู่บ้านมีกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน	1	1	1	1
36. กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน	1	1	1	1
37. กองทุนหมู่บ้านมีการคัดเลือกถนัดกรองสมาชิกในกองทุน	1	1	1	1
38. กองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสมาชิก	1	1	1	1
39. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำกรบันทึกข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
40. กองทุนหมู่บ้านมีกระบวนการในการเร่งรัดติดตามหนี้สิน	1	1	1	1
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมจากภายนอก				

ข้อคำถามในการพิจารณา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
41.กองทุนหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานภายนอก	1	1	1	1
42.กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายกับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ	1	1	1	1
43.กองทุนหมู่บ้านได้รับงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก	1	0	1	0.67
44.กองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก	1	1	1	1
45.กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก	1	1	1	1
46.มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมทางการเงินกับหน่วยงานภายนอก	1	1	1	1
ตอนที่ 3 การวัดผลการดำเนินงานของกองทุน				
การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน				
47.มีจำนวนเงินของกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น	1	1	1	1
48.มีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินกองทุน เช่น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน ฯ	1	0	1	0.67
49.มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์เพิ่มขึ้น	1	1	1	1
50.กองทุนมีจำนวนเงินที่จัดสรรในการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินงานของกองทุน	0	1	1	0.67
51.กองทุนหมู่บ้านสามารถสร้างผลกำไรจากการกู้ยืมเงิน	1	1	1	1
52.มีเงินปันผลจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น	1	1	1	1
53.กองทุนมีเงินเพียงพอในการให้สมาชิกกู้ยืม	1	1	1	1
54.สมาชิกมีการชำระเงินกู้ตามเวลาที่กำหนด	1	1	1	1
55.มีความสมดุลระหว่างเงินกู้กับการชำระหนี้	1	1	1	1
การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ทางการเงิน				
56.มีจำนวนผู้กู้ยืมเพิ่มขึ้น	1	1	1	1
57.ขั้นตอนในการกู้ยืมรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก	1	1	1	1
58.สมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน	1	1	1	1
59.มีการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน	1	1	1	1
60.ปริมาณคำร้องบ่นของสมาชิกลดลง	1	1	0	0.67
61.กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น	1	1	1	1
62.สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น	1	1	1	1
ตอนที่ 4 การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย (SDGs)				
ด้านเศรษฐกิจ				
63.กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้อัตโนมัติเพิ่มขึ้น	1	0	1	0.67
64.กองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นกำลังการซื้อของชุมชน	1	1	1	1
65.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้เกิดอาชีพ	1	1	1	1
66.กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีจำนวนหนี้สินลดลง	1	0	1	0.67

ข้อคำถามในการพิจารณา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
67.กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีเงินออมเพิ่มขึ้น	1	0	1	0.67
68.กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน	1	1	1	1
ด้านสังคม				
69.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน	1	1	1	1
70.กองทุนหมู่บ้านช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา	1	1	1	1
71.กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	1	1	1	1
72.กองทุนหมู่บ้านทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น	1	1	1	1
73.กองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้	1	1	1	1
74.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม	1	1	1	1
ด้านสิ่งแวดล้อม				
75.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน	1	1	1	1
76.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1
77.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน	1	1	1	1
78.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชน	1	1	1	1
79.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทน	1	1	1	1

จากตาราง 4.2 การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วดำเนินการคัดเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 เท่านั้น ผลการประเมินพบว่าข้อคำถามมีทั้งหมด 79 ข้อ ประเมินแล้วผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 79 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามวิจัย

เรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนา
อย่างยั่งยืนของประเทศไทย”

*****

คำชี้แจง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย เพื่อนำผลรายงานไปใช้ประโยชน์ในอนาคตต่อไป จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย (ลงในช่องว่าง (หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- (1. ชาย (2. หญิง

2. อายุ

- (1. ไม่เกิน 30 ปี (2. 31-40 ปี
(3. 41-50 ปี (4. 51-60 ปี
(5. 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- (1. ไม่เกินมัธยมต้น (2. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
(3. อนุปริญญา/ปวส. (4. ปริญญาตรี
(5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- (1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (2. พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง
(3. ธุรกิจส่วนตัว (4. รับจ้าง
(5. เกษตรกรรม (6. เกษียณ/ว่างงาน
(7. อื่น ๆ ระบุ...

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- (1. ไม่เกิน 10,000 บาท (2. 10,001 – 20,000 บาท
(3. 20,001 – 30,000 บาท (4. 30,001 – 40,000 บาท

(5. 40,000 บาทขึ้นไป

6. ภูมิภาคที่อาศัยอยู่

(1. ภาคเหนือ	(2.ภาคกลาง
(3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	(4.ภาคตะวันออก
(5. ภาคใต้	(6.กรุงเทพมหานคร

7. สถานะในกองทุนหมู่บ้าน

- ( ) 1. เป็นกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
 ( ) 2. เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอย่างเดียว
 ( ) 3. เป็นทั้งสมาชิกและกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

8. ประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- (1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี   (2. 2-5 ปี
 (3. 6-10 ปี   (4. 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปัจจัยดังนี้ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการบริหารงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (ลง) ในช่องว่าง หน้าคำตอบที่ท่านเห็นว่าถูกต้องตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	1	2	3	4	5
ปัจจัยด้านบุคลากร					
1.สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง					
2.สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจกฎระเบียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง					
3.สมาชิกและกรรมการมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นสมาชิกหรือกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง					
4.สมาชิกและกรรมการได้รับการพัฒนาฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกองทุนและการสร้างอาชีพ					
5.สมาชิกและกรรมการมีความมุ่งมั่นและผูกพันต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง					
6.สมาชิกและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย					
7.สมาชิกและกรรมการมีความสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุน					
8.สมาชิกและกรรมการมีความเชี่ยวชาญในการทำงาน					
ปัจจัยด้านผู้นำ					
9.ประธานกองทุนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน					
10.ประธานกองทุนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
11.ประธานกองทุนมุ่งเน้นความสำเร็จของกองทุน					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	1	2	3	4	5
12. ประชาชนกองทุนมีประสบการณ์ในการทำงาน					
13. ประชาชนกองทุนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
14. ประชาชนกองทุนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน					
15. ประชาชนกองทุนมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล					
16. ประชาชนกองทุนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน					
17. ประชาชนกองทุนต้องซื่อสัตย์สุจริต					
18. ประชาชนกองทุนมีความรู้ด้านการทำธุรกิจ					
ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล					
19. กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน					
20. กองทุนหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน					
21. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน					
22. กองทุนหมู่บ้านมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้					
23. สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้					
24. กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	1	2	3	4	5
25.กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทางการเงิน อย่างเหมาะสม					
26.กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการทรัพยากร ของกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ					
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม					
27.สมาชิกและกรรมการมีการวางแผนการ ดำเนินงานร่วมกัน					
28.สมาชิกและกรรมการมีการรับฟังความ คิดเห็นของสมาชิกและกรรมการกองทุน					
29.สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน					
30.เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกและกรรมการมี ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพร้อมกัน					
31.สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน					
32. สมาชิกและกรรมการเห็นความสำคัญ ของการดำเนินงานกองทุน					
33.สมาชิกและกรรมการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์ร่วมกัน					
ปัจจัยด้านการบริหาร					
34. กองทุนหมู่บ้านมีการวางแผนการ ดำเนินงาน					
35.กองทุนหมู่บ้านมีกำหนดโครงสร้างการ ดำเนินงาน					
36.กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	1	2	3	4	5
37.กองทุนหมู่บ้านมีการคัดเลือกคณะกรรมการในกองทุน					
38.กองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสมาชิก					
39.กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำกรบันทึกข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบ					
40.กองทุนหมู่บ้านมีกระบวนการในการเร่งรัดติดตามหนี้สิน					
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมจากภายนอก					
41.กองทุนหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานภายนอก					
42.กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายกับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ					
43.กองทุนหมู่บ้านได้รับงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก					
44.กองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก					
45.กองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก					
46.มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมทางการเงินกับหน่วยงานภายนอก					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน ประกอบด้วย 1) ด้านสินทรัพย์ 2) การทำกำไรจากเงินทุน และ 3) ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ และการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ประกอบด้วย 1) สมาชิกและผู้กู้ยืม และ 2) ความพึงพอใจของสมาชิก

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

การวัดผลการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
การวัดผลการดำเนินงาน ทางการเงิน					
47.มีจำนวนเงินของกองทุนหมู่บ้าน เพิ่มขึ้น					
48.มีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินกองทุน เช่น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน ฯ					
49.มีเงินฝากตั้งจะออมทรัพย์เพิ่มขึ้น					
50.กองทุนมีจำนวนเงินที่จัดสรรในการ กู้ยืมเพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินงานของ กองทุน					
51.กองทุนหมู่บ้านสามารถสร้างผล กำไรจากการกู้ยืมเงิน					
52.มีเงินปันผลจากกองทุนหมู่บ้าน เพิ่มขึ้น					
53.กองทุนมีเงินเพียงพอในการให้ สมาชิกกู้ยืม					
54.สมาชิกมีการชำระเงินกู้ตามเวลาที่ กำหนด					

การวัดผลการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
55.มีความสมดุลระหว่างเงินกู้กับการชำระหนี้					
การวัดผลการดำเนินงาน ที่ไม่ใช่ด้านการเงิน					
56.มีจำนวนผู้กู้ยืมเพิ่มขึ้น					
57.ขั้นตอนในการกู้ยืมรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก					
58.สมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน					
59.มีการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน					
60.ปริมาณคำร้องบ่นของสมาชิกลดลง					
61.กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น					
62.สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น					

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย ได้แก่ 1) มิติด้านเศรษฐกิจ 2) มิติด้านสังคม และ 3) มิติด้านสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

มาตรการพัฒนาอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
ด้านเศรษฐกิจ					
63.กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น					
64.กองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นกำลังการซื้อของชุมชน					
65.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้เกิดอาชีพ					
66.กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีจำนวนหนี้สินลดลง					
67.กองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกของกองทุนมีเงินออมเพิ่มขึ้น					
68.กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน					
ด้านสังคม					
69.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาความยากจน					
70.กองทุนหมู่บ้านช่วยให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา					
71.กองทุนหมู่บ้านช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
72.กองทุนหมู่บ้านทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น					
73.กองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้					
74.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม					

มาตรการพัฒนาอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
ด้านสิ่งแวดล้อม					
75.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
76.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม					
77.กองทุนหมู่บ้านช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน					
78.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชน					
79.กองทุนหมู่บ้านส่งเสริมให้มีการใช้พนักงานทดแทน					

ส่วนที่ 5 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูงที่สละเวลาเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

สมเกียรติ แดงเจริญ

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.2542 ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปี พ.ศ. 2546 ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรังสิต

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร

บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา

